

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

Як жыве вёска на беларуска-ўкраінска-польскай мяжы? МС

Прамая лінія: на якую дапамогу разлічваць сем'ям?

Як Віцебск рыхтуецца да «Славянскага базара»?

ЭКЗАМЕН ДЛЯ ЎСІХ ОРГАНАЎ УЛАДЫ

Прэзідэнцкія выбары неабходна падрыхтаваць і правесці адкрыта, сумленна, спакойна і строга ў адпаведнасці з беларускім заканадаўствам і прынятымі міжнароднымі абавязаннямі

Пра гэта ішла размова на нарадзе па актуальных і ўнутрыпалітычных пытаннях, якую ўчора правёў Прэзідэнт, паведамляе прэс-служба кіраўніка дзяржавы. Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што Цэнтральная выбарчая камісія па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў унесла прапанову аб правядзенні прэзідэнцкіх выбараў 11 кастрычніка 2015 года. «Думаю, што дэпутаты ў гэтым выпадку падтрымаюць прапанову ЦВК, і, верагодна, выбары абдуцца 11 кастрычніка», — адзначыў беларускі лідар.

Пры гэтым Аляксандр Лукашэнка адрэагаваў на заўвагі і крытыку з боку апанентаў улады нахонт таго, што нібыта на месца раней праводзіліся прэзідэнцкія выбары. «Што значыць раней? Толькі парламент мае права вызначыць дату. Наколькі я разумею, ніколі парламент нават не заўважваў аб даце. ЦВК называў краіні тэрмін правядзення прэзідэнцкіх выбараў», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«І мы і сёння мяркуем, што 11 кастрычніка будзе праведзены прэзідэнцкія выбары, калі гэта рашэнне прыме парламент», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. Дэпутаты Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу 30 чэрвеня на заключным пасяджэнні сёмай сесіі парламента разгледзяць гэтае пытанне і канчаткова вызначыцца з тэрмінам. Прэзідэнт адзначыў, што ўжо цяпер трэба паклапаціцца пра поўную гатоўнасць да іх арганізацыі і правядзення.

Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу на тое, што выбарчы кампаніі любога ўзроўню маюць вельмі важнае значэнне як форма волевыяўлення народа. «А выбары Прэзідэнта — гэта галоўная грамадска-палітычная падзея для любой краіны, тым больш для нашай, дзе паўнамоцтва Прэзідэнта вельмі вялікія», — адзначыў беларускі лідар. — Адаючы свой голас на карысць таго ці іншага кандыдата, грамадзяне Беларусі вызначаюць лёс дзяржавы, куды і як мы будзем рухацца далей, які шлях развіцця пры гэтым выберам».

Кіраўнік дзяржавы лічыць, што маючы адыбцы прэзідэнцкіх выбараў з'яўляюцца ў пэўным сэнсе экзаменам для ўсіх органаў улады. «Гэта экзамен перад народам, перад тымі, хто даверыў нам лёс Беларусі», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. Паводле слоў Прэзідэнта, ён прадаманструе стаўленне людзей да вынікаў гэтай работы, а таксама стане асновай стратэгіі далейшага развіцця краіны.

«Гэта найважнейшае палітычнае мерапрыемства, і мы павінны забяспечыць яго правядзенне на самым высокім узроўні. Пры гэтым хачу падкрэсліць, што яшчэ ніколі не было такіх магчымасцяў для правядзення выбараў на тым узроўні, каб ніхто не змог нават напранкуць нас, падкапацца пад нейкія праблемы і пытанні», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што галоўную ролю ў правядзенні выбарчай кампаніі ў адпаведнасці з заканадаўствам будзе адыгрываць Цэнтральная выбарчая камісія. «ЦВК з часу аб'яўлення прэзідэнцкіх выбараў, толькі яна будзе займацца ў краіне арганізацыяй і правядзеннем выбарчай кампаніі. Усе астатняе, я ў тым ліку, будзе ўдзельнічаць у ёй толькі настолькі, наколькі гэтага запатрабуе ЦВК. Усялякія заявы, ініцыятывы павінны выдзірацца са старэйшай Цэнтральнай выбарчай камісіі», — падкрэсліў Прэзідэнт. — У той жа час з выразнай эканамічнай і арганізацыйнай пільнаю заўсёды актыўна ўдзельнічаюць мясцовыя органы ўлады».

«Перад намі стаюць сур'ёзныя і адказныя задачы. Нам неабходна падрыхтаваць і правесці прэзідэнцкія выбары, па-першае, адкрыта, па-другое, сумленна, па-трэцяе, спакойна і, самае галоўнае, строга ў адпаведнасці з беларускім заканадаўствам і тымі абавязаннямі, якія мы ўзялі перад міжнароднымі арганізацыямі», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Ён адзначыў, што ў краіне нікому не будуць забараняць назіраць за выбарамі: «ні ўнутраным наглядальнікам, ні замежным». «Няхай глядзяць, робяць адпаведныя высновы», — сказаў Прэзідэнт.

«Пры гэтым хачу падкрэсліць, што палітычная стабільнасць, мір і згода з'яўляюцца краевугольнымі элементамі паслядоўнага сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны. Мір, спакой і стабільнасць значна важнейшыя за любыя электаральныя кампаніі, любыя прэзідэнцкія, парламенцкія і іншыя выбары. Гэта лёс нашага народа і нашай краіны», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, асабліва важнае забяспечэнне бяспекі абумоўлена тымі трывожнымі падзеямі, якія адбываюцца на міжнароднай арэне і непасрэдна каля граніц Беларусі. У сувязі з гэтым Прэзідэнт падкрэсліў, што кіраўнікам усіх органаў улады трэба забяспечыць зладжанне, бесперабойнае функцыянаванне дзяржаўнага апарату, строгу выканальніцкую дысцыпліну, максімальную скаардынаванасць дзеянняў вертыкалі ўлады і сілавых структур.

«Але пры гэтым хачу папярэдзіць: без усялякіх празмернасцей, без усялякіх бязгроздзых, бесталковых, непатрэбных ініцыятыў, кшталту не туды пайшоў, не там стаў, хапаць, цягнуць і гэтак далей. Працуем на папярэджанне, растлумачваем, прасіце», — сказаў кіраўнік дзяржавы. «Мы не павінны дапусціць пры гэтым нават самай малой краіні стаць становішча ў краіне!» — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

«Я ўсё больш з боку прадстаўнікоў органаў улады чую матывы і элементы самазапакоенасці, маўляў, правядзём мы гэтыя выбары, ну што там, зразумела ўсё. Восць гэта тое, чаго ў нас быць не павінна. Ліччэ раз падкрэсліваю: мы здаём экзамен, і, каб паспяхова яго здаць, у нас работы дастаткова», — сказаў беларускі лідар.

НАШ БОЛЬ, НАША ПАМЯЦЬ, НАШ СВЯТЫ АБАВЯЗАК...

Ушанаваць ахвяр Вялікай Айчыннай вайны і не дазволіць перапісаць гісторыю

Позна ўвечары 22 чэрвеня, у 74-ю гадавіну пачатку вайны, пад Мінскам урачыста адкрылі мемарыяльны комплекс «Трасцянец». Менавіта тут дзейнічаў самы буйны на акупіраванай тэрыторыі Савецкага Саюза канцэнтрацыйны лагер. Тут абарвалася жыццё больш як 200 тысяч чалавек, сярод іх былі жыхары многіх краін Еўропы.

ФОТА БЕЛТА

«Сэрца сціскаецца ад болю, калі ўяўляеш размах зверстваў і злачыстваў нашай супраць чалавечнасці, — сказаў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка на мітынг-рэквіем «Вароты памяці», прысвечаным адкрыццю мемарыяльнага комплексу. — Цэлымі эшалонамі сюды звозілі людзей розных нацыянальнасцяў і веравызнанняў. Не толькі нашых суайчыннікаў, але і жыхароў іншых еўрапейскіх дзяржаў — Польшчы, Германіі, Аўстрыі, Чэхаславакіі. Працаваў страшны канвеер смерці».

Выкопвалі астанкі загінулых і спальвалі іх на драўляных стэлажах. Толькі за тры дні да вызвалення Мінска тут былі расстрэляны, а потым спалены 6,5 тысячы вязняў.

«Ёсць раны, якія не лечыць час. Незлічаны ахвяры Вялікай Айчыннай вайны — адна з такіх незагойных ран, — лічыць Аляксандр Лукашэнка. — Гэты фашысцкі акупацыйны пачынаў глыбокі след на нашай зямлі. Спаленыя вёскі і разбураныя гарады, бесчалавечныя «фабрыкі смерці» — усё гэта было нацэлена на знішчэнне нашага народа. Ад Беларусі практычна не засталася і следу. Нельга забывацца, што на тэрыторыі краіны было амаль 250 лагераў савецкіх ваянапалонных, 350 месц зняволення грамадзянскага насельніцтва, 186 яўрэйскіх гетаў».

Кіраўнік дзяржавы таксама адзначыў: «Мы свята шануем і будзем помніць ахвяр той вайны. Таму ўзвядзенне мемарыяла ў Трасцяніцы з'яўляецца для беларусаў справай гонару».

Перад архітэктарамі мемарыяла стаіць няпростая задача — увекавечыць памяць аб ахвярах фашызму, захаваць гісторыю дакладнасці і стварыць пэўную карціну перажытых пакут народа. Мемарыяльная кампазіцыя павінна

стаць сведчаннем страшнай трагедыі, якая разгарнулася ў цэнтры Еўропы, на беларускай зямлі. «Узвядзенне манумента «Вароты памяці» стала сапраўды агульнанародным праектам, — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. — Адкрыты дабрачынны рахункі, на якія паступаюць грошы ад грамадзян і арганізацый. Частка сродкаў, заробленых на рэспубліканскім суботніку, таксама была накіравана на будаўніцтва манумента».

Больш Трасцяніца падзяляюць з намі грамадзяне многіх краін, на ажыццяўленне гэтага праекта актыўна пералічваюцца сродкі ад замежных мецэнатаў, а на мітынг-рэквіем прысутнічалі прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса і замежныя гошці. «Помнік у Трасцяніцы — гэта сімвал асуджэння антычалавечай палітыкі нацызму ў дачыненні да мірнага насельніцтва ўсёй Еўропы. Дэвіз «Ніхто не забыты, нішто не забыта» аб'ядноўвае ўсіх нас. Словы глыбокай удзячнасці мы гаворым тым, хто ўсваяе і ў жыццё гэты маштабны праект, хто аказвае і аказвае ўсеабаковую дапамогу ў яго рэалізацыі», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. Ён таксама адзначыў: «Няхай гэты помнік служыць збліжэнню людзей у імя ідэалаў дабра і міласэрнасці. Няхай ён нагадвае нам,

нашым дзеям, нашым унукам, як важна націць і аберагаць мір і грамадскую згоду. І няхай ён ніколі і нікому не дазволіць забыцца на тое, да якіх жахлівых трагедый прыводзяць ідэі нацызму, нецярпнасці і імкнення навязваць сваю волю сілай зброі».

«Апошнім часам мы ўсё часцей чуем: «А навошта ўсё гэта трэба, давайце пра ўсё забудземся». Пад гэтым, здавалася б, бескрыўдным лозунгам хаваецца жахлівая рэч, — падкрэсліў Прэзідэнт. — Гэта спроба не толькі забыцца, але і перапісаць гісторыю апошняй вайны, адабраць падзеі нашага народа ў нас, мы гэтага не павінны забываць, мы не павінны нікому аддаць гэту Вялікую Перамогу, таму што яна сведчанне веліч савецкага народа, нашчадкамі якога з'яўляемся і мы». «Мы ў Беларусі будзем рабіць усё для таго, каб такая трагедыя ніколі не паўтарылася, а гэтыя святыя будучы нагадваць нам аб той страшнай вайне і недапушчальнасці яе паўтарэння ў сучасных умовах», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

Пасля завяршэння мітынг-рэквіема Аляксандр Лукашэнка паразмаўляў з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны. Ён пажадаў ім здароўя і доўгіх гадоў жыцця.

Паводле БЕЛТА.

АПЕРАЦЫЯ «МАДЭРНІЗАЦЫЯ»

У нас распрацоўваюць пажарную тэхніку, аналагаў якой няма на постсавецкай прасторы

На рэспубліканскай нарадзе органаў кіравання дзяржаўнай сістэмы папярэджання і ліквідацыі надзвычайных сітуацый і грамадзянскай абароны праём-ермістру Беларусі Андрэю Камароў былі прадэманстраваны сучасныя пажарныя аўтамабілі. А яка якая ўзлегу сітуацыя з мадэрнізацыяй як тэхнікі, так і абмундзіравання ратаўнікоў?

аўтамабільнага завода, — расказвае намеснік начальніка ўпраўлення матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Сяргей ЯФРЭМАУ.

Ад Міністэрства абароны Беларусі мы атрымалі 150 канверсійных шасі — сабраных камплектаў аграгатаў і механізмаў кіравання. 106 з іх адабралі для пераабсталявання пад пажарныя цыстэрны, якое плануем скончыць да канца года, а рэшту скарыстаем у якасці рамонтнага фонду. Доследны ўзор, распрацаваны ў межах навукова-даследчых работ, выпрабаванні прайшоў паспяхова. Гэтыя пажарныя цыстэрны, якія змясцяць 3 тоны вады і 180 літраў пенаўтваральніка, часткова змяняць састарэлую тэхніку.

Сучасныя аўтамабілі нашамат магутнейшыя за сваіх папярэднікаў.

«ВОЛАТЫ» ДЛЯ ГЛЫБІНКІ

— Прыкладна да 2005 года пажарныя аўтамабілі ставіліся пераважна на шасі «ЗіЛ» ці «Урал». Іх закуплялі ў расійскіх або ўкраінскіх вытворцаў. Але цягам вось ужо дзесяці гадоў наша пажарная тэхніка выпускаецца на шасі Мінскага

аўтамабільнага завода, — расказвае намеснік начальніка ўпраўлення матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Сяргей ЯФРЭМАУ.

Харчовая і сельскагаспадарчая арганізацыя ААН таксама сцвярджае, што сусветная вытворчасць сельскагаспадарчай прадукцыі павінна будзе павялічыцца ўдвая да 2050 года, каб задаволіць узрасшы попыт. Па звестках арганізацыі, у гэтым годзе каля 5% насельніцтва ў 79 краінах, якія развіваюцца, неадаядае.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

Еўракамісія выдзеліць Грэцыі 35 мільярдаў

Старшыня Еўракамісіі Жан-Клод Юнкер прапанаваў ураду Грэцыі праграму дадатковай дапамогі на суму ў 35 мільярдаў еўра, выдзяленне якой будзе расцягнута да 2020 года. Паводле яго слоў, праграма накіравана на тое, каб палепшыць перспектывы эканамічнага росту Грэцыі. Еўракамісія спрабуе таксама кансалідаваць бюджэт Грэцыі і павысіць заняцкасць у насельніцтва. Раней грэчаскія банкі абмежавалі выдачу наўняў у сваіх аддзяленнях сумай у 3000 еўра ў адны рукі. Абмежаванне увялі пасля таго, як у выхадныя з банкаматаў было знята больш за 400 мільярд еўра, а агульны адток сродкаў з фінансвай сістэмы склаў 2 мільярды долараў.

Грэцыя выдзе перамовай аб працягу фінансвай дапамогі з боку «троіцы» крэдытараў (Еўрапейскі цэнтрабанк, Еўракамісія, МВФ). У выпадку яе адсутнасці краіна, верагодна, вымушана будзе аб'явіць дэфолт з прычыны недахопу сродкаў.

У Ерване пратэстуюць супраць падарання электраэнергіі

У цэнтры Ервана паліцыя разганяла ўдзельнікаў масавай акцыі пратэсту, якія выступалі супраць падарання электраэнергіі, затрыманы звыш 200 чалавек. Перад разгонам высокастаўленыя паліцэйскія пастаянна заклікалі актывістаў вярнуцца на плошчу Свабоды і працягнуць дэманстрацыю там, не ствараючы перашкод для працы грамадскага транспарту. СМІ адзначаюць, што толькі нявызначная частка удзельнікаў акцыі падпарадкавалася патрабаванню вяртацца парадку.

Тарыфы на электраэнергію былі павышаны ў Арменіі 17 чэрвеня. Камісія, якая рэгулюе цэны, устанавіла на пасяджэнні, што «Электрасеткі Арменіі» будуць пастаўляць электрычнасць спажывацям за 48,78 драма (каля 0,1 долара) днём і за 38,78 драма (каля 0,08 долара) уначы за кілават у гадзіну. Гэта распараджэнне павінна ўступіць у сілу з 1 жніўня.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Грамадства чакае калапс і галодныя бунты

Даследаванне, спансраванае брытанскім МЗС, паказала, што ў найбліжэйшыя 30 гадоў чалавецтва чакае калапс у сувязі з катастрофічным недаходам харчавання. Мадэль, створаная навукоўцамі, паказала, што без змены палітычнага курсу чалавецтва не зможа падтрымаць бягучы ўзровень спажывання, які ў будучыні прывядзе да катастрофічных наступстваў.

Паводле слоў дырэктара Інстытута ўстойлівага развіцця пры ўніверсітэце, доктара Аледа Джонса, яго група даследчыкаў выпрабавала мадэль да 2040 года, пры ўмове, што сучасныя спосабы вядзення бізнесу не зведзілі ніякіх змен. «Вынікі паказалі: пры існуючых кліматычных тэндэнцыях запасы прадуктаў харчавання ў свеце зведваюць катастрофічныя страты, што прывядзе да эпідэміі галодных бунтаў». На яго думку, у гэтым сцэнарыі сусветная супольнасць сутыкнецца з калапсам у сувязі з тым, што попыт на прадукты харчавання пастаянна перавышае магчымасці вытворчасці.

Харчовая і сельскагаспадарчая арганізацыя ААН таксама сцвярджае, што сусветная вытворчасць сельскагаспадарчай прадукцыі павінна будзе павялічыцца ўдвая да 2050 года, каб задаволіць узрасшы попыт. Па звестках арганізацыі, у гэтым годзе каля 5% насельніцтва ў 79 краінах, якія развіваюцца, неадаядае.

Я зноў выбіраю «Звяду»

«ГЭТА ДУШЭЎНАЯ ГАЗЕТА»

Віктар ВАРАНЕЦ, намеснік дэкана медыка-псіхалагічнага факультэта Гродзенскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта:

— «Звяду» я пачаў чытаць яшчэ ў студэнцтве, г.зн. амаль трыццаць гадоў таму. Ад часу зняўмілася з новымі газетамі, а з нейкімі без шкадавання развітваюся, і толькі «Звезда» застаецца нязменна. Чаму? На гэта ёсць шэраг важкіх, на мой погляд, прычын.

Па-першае, гэта душэўная газета. Так, ёсць выданні, якія выдаюць цікавую інфармацыю, але не грэюць душу. А вось «Звезда» — з яе адкрытасцю, адсутнасцю усялякай пампэзнасці — і з'яўляецца «свайёй» газетай.

Па-другое, у ёй — вялікая колькасць зматычных рубрык, дзе кожны знойдзе цікавы для сябе артыкул; актуальнасць матэрыялу і высокі прафесіяналізм журналістаў. Газета чытаецца лёгка, з задавальненнем.

Па-трэцяе, «Звезда» ўздымае на сваіх старонках вострыя сацыяльныя пытанні. (Так было ў свой час са спробай спыніць выкладанне беларускай мовы ў ВНУ.) І пільна адсочвае, як ідзе працэс выканання тых ці іншых рашэнняў.

Па-чацвёртае, «Звезда» сёння ледзьве не адзіны цудоўны прыклад аднаасці роднай мовы. А гэта, згадзіцеся, дарагога вартал..

Ну і не магу абйсці маучаннем і той факт, што час ад часу і мне ўдаецца выступіць з нейкімі артыкуламі на старонках такой паважанай газеты, данесці свае погляды, думкі студэнтаў да звяздоўскай аўдыторыі. Больш за тое, з гонарам магу засведчыць, што быў лаўрэатам і дыпламантам цікавага конкурсу апавяданняў. За што вялікі дзякуй газеце.

Ну вось і ўсё. Іду на пошту падпісвацца на «Звяду». А як іначай?..

ПІШАМ ПРА ТОЕ, ШТО САПРАЎДЫ ВАЖНА

Падпіска на газету можна ў любым аддзяленні паштовай сувязі; з дапамогай аплатна-даведачнага тэрміналу РУП «Белпошта»; праз сістэму «Інтэрнэт-падпіска» на сайце www.belpost.by; у кіёсках «Белсаюздрука»; у паштальёнаў.

5 разоў на тыдзень!

Падпіска, дарэчы, можа стаць добрым падарункам для вашых родных і блізкіх, для вашых сяброў.

Ідзе падпіска на «Звяду»

на III квартал і II паўгоддзе 2015 года!

ЭКЗАМЕН ДЛЯ ЎСІХ ОРГАНАЎ УЛАДЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Прэзідэнт запатрабаваў звярнуць асабліваю ўвагу на пытанні занятасці насельніцтва, выплаты зароботнай платы і стабільнасці цэн.

«Мы адкрыта і сумленна сказалі: не будзем пад выбары, друкуючы грошы або беручы з золатавалютных і іншых рэзерваў, накручваць зароботныя платы. Але, калі мы не маем такой магчымасці павышэння зарплат, цэны павінны быць адпаведныя. Гэта ў нашых руках», — падкрэсліў Прэзідэнт.

«Галоўнай тэмай у нашай палітыцы заўсёды застаецца і будзе заставацца клопат пра чалавека. Ніякая вытворчасць, ніякая краіна нічога не варта, калі яна не можа стварыць нармальныя ўмовы для жыцця простага чалавека», — лічыць Аляксандр Лукашэнка.

«Не дай Бог да канца жніўня — пачатку верасня падпрямствы не будуць працаваць на поўную магутнасць! Вось на склад нікому не трэба! Людзі павінны мець работу. Людзі павінны быць упэўнены ў заўтрашнім дні. Гэта галоўнае для ўлады. Выршаны мы гэта, і тады праблему не будзе з выбарамі», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

«Галоўнае пытанне — гэта эканоміка, функцыянаванне эканамічнай сістэмы дзяржавы. Па гэтым крытэрыі будучы ацэньваць нашу дзейнасць у гэты перадвыбарны перыяд», — адзначыў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што Цэнтральная выбарчая камісія і службовыя асобы абавязаны прыняць усе меры для арганізацыі выбараў на самым высокім, дастойным узроўні, з дэталёвай прапрацоўкай усіх аспектаў — пачынаючы ад інфармавання выбаршчыкаў да стварэння аднолькавых умоў кандыдатам.

Падчас нарады кіраўніку дзяржавы даложа на пра аб'ёмы фінансавання маючай адбыцца кампаніі, пытанні арганізацыі правядзення масавых мерапрыемстваў у гэты перыяд і забеспячэння бліскі людзей, працэс фарміравання выбарчых камісій, пытанні празрыстасці галасавання і падліку галасоў выбаршчыкаў, а таксама каго з міжнародных наглядалынікаў плануецца запрасіць.

Падрыхтоўка да перадвыбарнай кампаніі амаль скончана

Два туры прэзідэнцкіх выбараў абыдуча бюджэту краіны ў 260 мільярд рублёў, адзін — у 181 мільярд. Пра гэта журналістам паведаміла старшыня Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў Лідзія Ярмошына.

«Грошы будуць выдзелены ў поўным аб'ёме і цалкам забяспечыць у разумных рамках правядзенне ўсіх этапаў выбарчай кампаніі», — сказала Лідзія Ярмошына. Старшыня ЦВК пракаментавала магчымасць другога тура выбараў. «Мы заўсёды прагназуем яго ў бюджэце», — сказала яна. — Другі тур можна прагназаваць, калі адбылося вылучэнне кандыдатаў у прэзідэнты. Ён мае на ўвазе наяўнасць вострай альтэрнатыўнай барацьбы моцных кандыдатаў, якія супрацьстаяць адна адной».

ФОН — СПАКОЙНЫ І ДОБРАЗЫЧЛИВЫ

Гаворачы пра фрон прэзідэнцкай выбарчай кампаніі, Лідзія Ярмошына выказала упэўненасць у тым, што ён будзе спакойным і максімальна добразычлівым. Так, у ЦВК разлічваюць, што грамадска-масавыя мерапрыемствы падчас цыперашняй выбарчай кампаніі будуць праводзіцца ў добрых умовах і ў ліберальным рэжыме.

Лідзія Ярмошына дадала, што Беларусь запрасіць назіраць за прэзідэнцкімі выбарамі прадстаўнікоў усіх міжнародных арганізацый, перад якімі мае адпаведныя абавязальствы. У ліку такіх арганізацый старшыня ЦВК назвала Парламенцкую асамблею Савета Еўропы, АБСЕ, Выканкам СНД.

ДАТА ВЫБАРАЎ СТАНЕ ВЯДОМАЙ 30 ЧЭРВЕНЯ

Лідзія Ярмошына таксама паведаміла, што 1 ліпеня ЦВК Беларусі зацвердзіць календарны план і каштарыс расходаў кампаніі па выбарах Прэзідэнта. Па словах кіраўнікі ЦВК, дата правядзення выбараў стане вядома 30 чэрвеня, калі яе зацвердзіць Палата прадстаўнікоў на заключным пасяджэнні сёмай сесіі. «З гэтага моманту пачнецца адлік усіх выбарчых мерапрыемстваў. Цэнтральная камісія зборачна 1 ліпеня на пасяджэнне, зацвердзіць календарны план, каштарыс расходаў маючых адбыцца выбараў, а таксама асноўныя пастановы, якія будуць рэгуляваць правядзенне першых этапаў выбарчай кампаніі», — патлумачыла яна.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@vziazda.by

У ПЯТНІЦУ — ПА РАСКЛАДЗЕ СУБОТЫ

Дзяржаўнае прадпрыемства «Мінсктранс» абвясціла, як будзе працаваць у пачатку ліпеня маршруты, якія яно абслугоўвае. Так, 2 ліпеня прыгарадны і міжгародня аўтобусныя маршруты будуць абслугоўваць пасажыраў па графіку пятніцы. 3-4 ліпеня ў прыгарадзе дзейнічае расклад руху як для суботы, у міжгорадзе 3 ліпеня таксама як для суботы, а 4 ліпеня — як для будніх дзён (серады). 5 ліпеня і прыгарадны, і міжгародня аўтобусы будуць курсіраваць па графіку нядзелі.

Сяргей РАСОЛБКА.

Тэхналогіі

У АДЗІН ДОТЫК

Плаціць такім чынам хутка змогуць усе

Міжнародная плацежная сістэма MasterCard сумесна з Беларусбанкам укараняюць інавацыі ў бескантактавай аплаце пад назвай PayPass. Дзякуючы гэтай новаўвядзенню аплаціць паслугі і тавары становіцца магчымым праз просты дотык бескантактавай карткай да спецыяльнага считвальнага абсталявання.

Гэтая тэхналогія добра падыходзіць для павышэння хуткасці абслугоўвання кліентаў. Чакаецца, што яна павінна значна паменшыць час стаяння ў чарзе. Каб аплаціць пакупку дастаткова аднаго дотыку да тэрмінальна бескантактавай карткай, якая падтрымлівае тэхналогію PayPass. Па словах распрацоўшчыкаў, падчас здзяйснення пакупкі коштам да 200 тысяч беларускіх рублёў не трэба ўводзіць ПІН-код або падпісаць чэк. Карткай можна разлічвацца таксама і звычайным спосабам — на ўсіх бескантактавых экзэмплярах ёсць ужо звычайна для ўсіх магнітнага паласа. У хуткай будучыні плануецца таксама перавесці гэтую тэхналогію для ўзаемадзеяння з мабільнымі тэлефонамі.

«Сёння мы перавысілі планы ў 10 тысяч карыстальнікаў бескантактавых карткаў на тэрыторыі Беларусі. Несумненна, людзі зацікаўлены ў тым, каб скараціць свой час знаходжання ў чарзе, і я спадзяюся, што гэтая тэхналогія неўзабаве стане яшчэ больш папулярнай. Таксама колькасць абсталявання,

што дазваляе ўзаемадзейнічаць з новымі карткамі, наблізіцца да аднак і 10 тысяч ужо да канца гэтага года», — растлумачыў Анатоль Багавіч.

У гэтай сістэме асабліва зацікаўлены не толькі банкі, якія выводзяць яе на рынак, але і самі арганізацыі гандлю і сэрвісу. Напрыклад, адна з найбуйнейшых і знаёмых усім сетак хуткага харчавання ў Беларусі ўжо цалкам перайшла да ўзаемадзеяння з бескантактавай карткай. У перспектыве гэтая тэхналогія будзе ўжывацца паўсюдна, але ў найбліжэйшы час яе будуць выкарыстоўваць сталовыя, аўтазапраўкі, сеткі гіпермаркетаў — асноўныя месцы, дзе ёсць праблема стаяння ў чаргах. Інфакіёсі і банкаматы таксама будуць падтрымліваць функцыю бескантактавых аперацый. Як падкрэслівае выканаўчы дырэктар Беларусбанка, усё гэта здарыцца на працягу наступных гадоў.

Аплата ў адзін дотык набірае папулярнасць ва ўсім свеце. Больш за 3 мільёны гандлёвых пляцовак у 68 краінах прымаюць аплату па бескантактавай тэхналогіі MasterCard (у Еўропе — 38 краін, у тым ліку Беларусь). Даследаванні ў сферы бескантактавых плацяжоў PRIME Research паказала, што спажываць хутка прывыкаюць плаціць у адзін дотык: бескантактавая аплата падабаецца спажывачам, і яны чакаюць, што гандлёва-сэрвісныя прадпрыемствы яе пашыраць.

Ілья КРЫЖЭВІЧ. kryzhevich@vziazda.by

■ Парламенцкі дзёнік

Учора ў Савеце Рэспублікі законапраект аб змяненнях і дапаўненнях у закон «Аб дзяржаўных сімвалах» выклікаў бурную дыскусію. Адны сенатары патрабавалі забараніць выкарыстоўваць Дзяржаўны герб на футбольках, іншыя звярталі ўвагу на тое, што часам контур мяжы Беларусі на Дзяржаўным гербе, які выкарыстоўваюць афіцыйныя ўстановы, не адпавядае сапраўднаму.

Намеснік міністра юстыцыі Ала БОДАК патлумачыла, што заканадаўчы змяненні накіраваны на папулярызаванне дзяржаўных сімвалаў і фарміраванне паважлівых адносін да іх. Асноўныя новаўвядзення датычацца пераліку месцаў, дзе падымасца або ўсталяваецца Дзяржаўны сцяг Беларусі (падчас уручэння дзяржаўных ўзнагарод, на мерапрыемствах з удзелам кіраўніка дзяржавы, на будынках устаноў адукацыі ў дні пачатку і заканчэння навучальнага года). Дакументам прадугледжана таксама, што пры адначасовым размяшчэнні Сцяга Рэспублікі Беларусі разам з іншымі сцягамі памеры апошніх не павінны перавышаць памер Дзяржаўнага сцяга, нельга іншыя сцягі размяшчаць вышэй. Тое ж датычыцца і Дзяржаўнага герба нашай краіны.

— Падыходы, якія прапануюцца, аналагічныя дзеючым у Расійскай Федэрацыі і Казахстане, — заўважыла Ала Бодак.

РАЎНЕННЕ НА СЦЯГ!

Законапраект прапануе таксама ўсталяваць забарону на выкарыстанне Дзяржаўнага сцяга Беларусі, які прышоў у непрыгоднасць. Такі сцяг належыць замяніць і знішчыць.

Згодна з законапраектам, Дзяржаўны герб Беларусі можа быць выкарыстаны на дакументах аб адукацыі і службовых пасведчаннях, на афіцыйных сайтах дзяржаўных органаў, на пячатках і бланках дакументаў дыпламатычных мійсй, на пячатках натарыусаў, а таксама на тэтульных лістах і вокладках дзяржаўных перыядычных і непэрыядычных выданняў. Забараняецца выкарыстоўваць Дзяржаўны герб Беларусі на бланках і пячатках недзяржаўных арганізацый.

— З мэтай фарміравання з рангага ўзросту пашаны да дзяржаўных сімвалаў замацаваўся патрабаванні да абавязковага выканання Дзяржаўнага гімна Рэспублікі Беларусі ў дні пачатку і заканчэння навучальнага года ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі, прафесійна-тэхнічнай адукацыі, сярэдняй спецыяльнай адукацыі і вышэйшай адукацыі, — паведаміла намеснік міністра юстыцыі.

Акрамя таго, удакладняецца, што калі выкананне гімна адбываецца разам з падняццем Дзяржаўнага сцяга, то прысутныя павінны павярнуцца да сцяга тварам.

Пасля дакладу намесніка міністра юстыцыі і выступлення старшын Пастаяннай

камісіі Савета Рэспублікі па заканадаўстве і дзяржаўным будаўніцтве Ліліі МАРОЗ сенатары пачалі эмацыянальна абмяркоўваць, наколькі патрыятычна хадыць у футбольках з дзяржаўнымі сімваламі на пікнікі, як адносіцца да вывешвання дзяржаўных сцягоў на прыватных дамах і службовых будынках свят і хто інавацы, калі беларускі герб не адпавядае ўстаноўленым канонам. Гэтае абмеркаванне не паўплывала на ўхваленне законапраекта, за які прагаласавалі ўсе прысутныя сенатары аднагалосна. Тым не менш Міністэрству юстыцыі было рэкамендавана звярнуць увагу на заўвагі парламентарыяў. Зрошты, меркаванні пра сцягі на жывых дамах і гербы на футбольках падзяліліся. Але Бодак патлумачыла, што закон вызначае тут галоўнае патрабаванне — паважлівыя адносіны да дзяржаўных сімвалаў.

Падчас учарашняга пасяджэння верхняй палаты беларускага парламента таксама ўхваліла законапраекты аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Закон «Аб таварных біржах», «Аб рэкламе», некалькі ратыфікацый і прыняла да ведама Дэкрэт Прэзідэнта Беларусі ад 2 чэрвеня 2015 года №4.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА. medvedeva@vziazda.by

■ Тры пытанні да ўлады

ПРАЗ КУЛЬТУРУ — ДА ЭКАНАМІЧНЫХ СУВЯЗЯЎ

З 25 па 29 чэрвеня ў Бабруіску пройдзе міжнародны фестываль народнай творчасці «Вянок дружбы».

Пра ролю гэтага свята ў жыцці горада — нашы пытанні старшын Бабруйскага гарвыканка Андрэю КАВАЛЕНКУ.

— Андрэй Віктаравіч, «Вянок дружбы» ўжо стаў сапраўднай візітнай карткай Бабруйска. У чым асаблівасць сёлёшняга фестываля?

— Асаблівасць у тым, што ён звычайна праводзіцца ў Дзень горада, а сёлета прымеркаваны яшчэ да 70-годдзя Вялікай Перамогі і Году моладзі. Таму свята будзе больш маштабным па размаху і ўвабодзі і сабе ўсё самае яркае і адметнае. У ім бярэ ўдзел звыш 30 калектываў з розных краін. Многія з іх прыедуць да нас упершыню. У спісе больш за 500 удзельнікаў з 19 краін, у тым ліку Беларусі, Расіі, Украіны, Італіі, Іспаніі, Латвіі, Балгарыі, Босніі, Герцагавіны, Казахстана, Польшчы, Славеніі, Турцыі, Эстоніі.

— Баюрычане атрымалі да свята яшчэ і цудоўны падарунак — сучасны стадыён...

— Так, 28 чэрвеня адбудзецца адкрыццё сучаснага тавай аплаты з дапамогай мабільнага тэлефона, што пасля замяніць картку», — адзначыў выканаўчы дырэктар Беларусбанка Анатоль БАГАВІЧ.

чана на 1,5 тысячы месцаў. На ўрачыстае адкрыццё запрошаны нашы спартыўныя зоркі па веславанні — браты Багдановічы, якія сёлета заваявалі першае золата для беларускай зборнай на Еўрапейскіх гульнях у Баку. Сярод ганаровых гасцей чакаем жонку і сына знакамітага футбаліста Аляксандра Пракапенкі, ураджэнца Бабруйска, бронзавага прызёра Алімпійскіх гульняў у Маскве ў 1980 годзе ў складзе зборнай СССР.

— Наколькі фестываль «Вянок дружбы» — унікальная і значная для горада падзея?

— Пра гэта сведчыць яго размах. Адначасова ў горадзе будуць працаваць больш чым два дзясяткі розных пляцовак, адбудуцца выставы, прэзентацыі і канцэрты. У святочным тэатрызааваным шэсці па тэрыторыі горада пройдуць усе калектывы, якія прымаюць удзел у фестывалі. У рамках 70-годдзя Вялікай Перамогі запланаваны паказальныя выступленні супрацоўнікаў МНС. Адкрыецца выстава-паказ сучаснай баявой і спецыяльнай тэхнікі, мяркуецца разгортванне баявога комплексу ракет С-300. На сцэне «Бабруйск-Арэны» пройдзе канцэрт Льва Лешчанкі, жыхар і гоціі горада ўбачыць відэаўшчае лазернае шоу. Фестываль дасць магчымасць як мага пайну раскрасіць турыстычны патэнцыял горада і Магілёўскай вобласці ўвогуле.

Нані ЗІГУЛЯ. zigulya@vziazda.by

■ Супрацоўніцтва

ПАДАРОЖЖА БЕЗ АБМЕЖАВАННЯЎ Віза ў Албанію не патрэбна

З пачатку гэтага месяца і па першае лістапада мы можам наведваць Албанію без віз. Гэта стала магчымым, дзякуючы Пастанове Савета Міністраў гэтай краіны №487 ад 10 чэрвеня гэтага года. Раней улады Албаніі ўжо ўводзілі безвізавы рэжым для некаторых краін, у тым ліку для Расіі, у аднабаковым парадку.

Албанія — краіна ў паўднёва-ўсходняй Еўропе, берагі якой амываюцца хвалямі Адрыятычнага і Іанічнага мораў. Не так даўно сфера турызму там была зусім слаба развітай, бо на працягу доўгіх гадоў Албанія была забараненай краінай. Па гэтай жа прычыне і сёння большасць людзей мала ведае пра яе багатую культурную і прыродную спадчыню. Гэта археалагічныя помнікі часоў Старажытнай Грэцыі і Рыма, Асманскай імперыі, а таксама чыстыя пляжы, горныя сцежкі, стравы нацыянальнай кухні.

У апошнія гады албанскі ўрад робіць значныя намаганні, каб зрабіць сваю краіну прывабнай для замежных гасцей. Ідзе рэканструкцыя і будаўніцтва дарог, прадпрыемстваў грамадскага харчавання, ачышчальных збудаванняў. Прыватны сектар Албаніі і замежныя інвестары ўкладваюць значныя сродкі ў рэканструкцыю гістарычных месцаў, выказваюць зацікаўленасць у будаўніцтве курортаў і партоў.

Асноўная частка замежных турыстаў прыбывае ў Албанію з Косава, Македоніі, Чарнагорыі, Грэцыі і Італіі, ёсць турысты з Польшчы і Чэхіі, а таксама з краін Заходняй Еўропы — Германіі, Бельгіі, Нідэрландаў, Францыі. У апошнія гады становіцца папулярным медыцынскім турызмам у Албаніі, перш за ўсё стаматалагічным, паколькі албанскія дантэсты прапаноўваюць паслугі па значна ніжэйшых коштах, чым у Заходняй Еўропе.

Пакуль што дабрацца ў Албанію з Мінска не так проста — турыстычны кірунак не распрацаваны, таму спадзявацца на зручныя чартарныя рэйсы з Нацыянальнага аэрапорта не прыходзіцца. На самай справе туды можна далацьце з перасадкай у Вене, а яшчэ ёсць інфармацыя пра адкрыццё ў хуткім часе прамога рэйса Масква — Тырана.

Адмену віз для беларусаў карэспандэнту «Звязды» пракаментавала **Вольга ПАЛІЦКА**, член Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу па прамысловасці, паліўна-энергетычным комплексе, транспарце і сувязі:

— Адмена віз — гэта заўсёды добра. Натуральна, такі крок з боку ўрада Албаніі робіць краіну больш прывабнай для беларускіх турыстаў. З іншага боку, змена турыстычнага кірунку — дастаткова марудны працэс. Калі мы выбіраем месца адпачынку, то, як правіла, грунтуемся на ўласным вопыце або на рэкамендацыях знаёмых. Пакуль што Албанія не вельмі вядомая ў нас у якасці курорту. Таму, хутчэй за ўсё, вялікага прытоку беларусай сёлета туды не будзе. У той жа час, калі албанскі ўрад і ў будучыні будзе прытрымлівацца палітыкі часовай адмены віз для нашых грамадзян на сезон адпачынкаў, то наступноа гэты маршрут знойдзе сваіх прыхільнікаў.

Што да перспектывы адмены віз для замежных турыстаў, якія хочуч наведваць нашу краіну, то ў нас ужо ёсць пэўны досвед у гэтай справе. Нядаўна першыя турысты з замежжа наведвалі беларускую частку Белаежскай пушчы без віз. Добры вопыт мы атрымалі ў мінулым годзе падчас правядзення чэмпіянату свету па хакеі. Аднак гэта запатрабавала ўзмоцненага кантролю з боку мытных службаў...

У апошні час рэгулярна праводзяцца перамовы з Еўрапейскім саюзам наконт змякчэння візавага рэжыму — сапраўды, хочацца свабодна падарожнічаць па Еўропе. Але трэба разумець, што рашэнне аб адмене віз, як правіла, прымаецца на двухбаковай аснове.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@vziazda.by

НАТХНЕННЕ І ВЕРА

«На мой погляд, візіт Найсвяцейшага Патрыярха Кірыля ў Беларусь прайшоў паспяхова», — сказаў Мітрапаліт Мінскі і Заслаўскі, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі Павел падчас прэс-канферэнцыі, прысвечанай вынікам наведвання Беларусі Прадстацелем Рускай праваслаўнай Царквы.

— Для мяне гэта быў першы візіт Найсвяцейшага Патрыярха ў Беларусь, — прызнаўся Прадстацель БПЦ. — І таму я, вядома, як чалавек і як епіскап, хвалюваўся, каб ён прайшоў добра. Але трэба сказаць, што як толькі да падрыхтоўчага працэсу падключыўся ўрад, усё было хутка прапрацавана і даведзена да належнага высокага ўзроўню, за што я вельмі ўдзячны.

У той жа час да візіту была прыцягнута ўвага не толькі Царквы, але і ўвогуле беларускага грамадства. «Гэта падзея была важнай не толькі для Праваслаўнай царквы, але наогул для людзей веруючых», — адзначыў **Леандр ГІЛЯКА**, **Упаўнаважаны па справах рэлігіі і нацыянальнасці**. «Да Брэсцкай крэпасці прыйшла не адна тысяч чалавек. Прытым ніхто іх не збіраў. Гэта быў унутраны парыв кожнага. У 4 раніцы яшчэ не хадыў грамадскі транспарт, а людзі ўсё адно прыйшлі», — дадаў ён.

На прэс-канферэнцыі ў тым ліку казалі і пра ўзаемаадносінны паміж канфесіямі і ўнутры іх. Па словах Леандра Паўлавіча, у Беларусі праблемы ў гэтай сферы няма. Чаму спрыяе і роўнае стаўленне дзяржавы да кожнай з канфесій. «На тэрыторыі Беларусі 84% веруючых — праваслаўныя», — заўважыў **Упаўнаважаны па справах рэлігіі і нацыянальнасці** і растлумачыў, што незалежна ад колькасці прыхаджан усё рэлігіі для дзяржавы аднолькавыя. Але, на жаль, гэтага нельга сказаць пра блізкае да нас Украіны. У ёй, напрыклад, праваслаўныя раздзяліліся на чатыры лагеры.

Мітрапаліт Павел таксама паведаміў, што на амаль 2 тыдні ў Беларусь прывезлі каўчэг з машамаі святаго кітэя Уладзіміра. Яны прабудуць у нашай краіне да 7 ліпеня: да 24 чэрвеня ў Брэсце, з 24 па 27 чэрвеня — у Гродне, з 27 чэрвеня па 1 ліпеня — у Мінску, з 1 па 4 ліпеня — у Магілёве, з 4 па 7 ліпеня — у Віцебску.

Вераніка ПУСТАВІТ. pustavit@vziazda.by

ШМАТ МЕДАЛЁЎ НЕ БЫВАЕ!

Нашы спартсмены перавыканалі план па ўзнагародах

Каманда Беларусі працягвае трымацца ў верхняй частцы табліцы агульнага заліку Еўрапейскіх гульняў, у актыве атлетыў ужо больш за 40 медалёў, хоць планавалася прывезці з Баку 30 узнагарод. Вялікі ўклад у агульны поспех напярэдадні зрабілі самбісты, заваяваўшы адрозу сем медалёў.

ФОТА БЕЛТА

Сцяпан Папоў выйграў фінальны паядынак Еўрапейскіх гульняў у вагавой катэгорыі да 74 кг у Аміна Гасімова з Азербайджана, а потым «золата» дабавіла і Таццяна Мацко, якая з мінімальнай перавагай перамагла украінку Алену Сайко.

— У фінале ведала, як супрацьстаяць украінцы, кантралявала сітуацыю і за зыход бою не баялася. У ходзе апошняга паядынку вяла ў ліку, але ў канцы сутрачы Алена зрабіла балевы прыём на руку, у локці таці хруст пачула, але час падыходзіў, і мне неабходна было крыху пацярпець, — распавяла Таццяна пасля перамогі.

У спарбортчыку ў вагавой катэгорыі да 90 кг Андрэй Казу-сёнак учырашнім паядынку за чэмпіёнскі тэтул наступіў расіяніну Алісміу Чарнаскулаву — 0:2. У жанчын Вольга Намазава (да 68 кг) таксама змагалася за «золата», але прайграла сербскаму спартсменцу Іване Яндрычу — 0:2. Акрамя таго, удаляльнае «бронзы» сталі Уладзіслаў Бурдзь (57 кг), Юрый Рыбак (звыш 100 кг) і Кацярына Пракаленка (60 кг).

Яшчэ адну ўзнагароду нашай камандзе прынес лучнік Антон Прылепаў, ён стаў бронзавым прызёрам гульні. Спернікам Антона па паядынку за «бронзу» быў польскі спартсмен Славамір Напложак.

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ. lobazhevich@vziazda.by

ПАСЛУЖАЕМ «ДНЯПРОЎСКІЯ ГАЛАСЫ»!

XXII Міжнародны фестываль песні і музыкі Падняпроўскай Расіі, Беларусі і Украіны «Дняпроўскія галасы ў Дуброўцы» пройдзе 26-28 чэрвеня.

— Ён стартуваў у 1993 годзе — у дзень святкавання 600-й гадавіны горада. Спачатку фест правадзіўся як абласны музычна-песенны агляд, потым пераёс межы горада, валасці і, нарэшце, рэспублікі! У 2004 годзе ён стаў міжнародным. Месца яго правядзення абрана невяпадкова. Дуброўнеччыню называюць «Ўсходнім барэжжам Беларусі», а Днепр — асноўная водная артырыя, якая бярэ пачатак у Расіі. Рака нясе свае

24 чэрвеня
2015 г.
№ 12 (352)

ПАРЛАМЕНТ — АКРУГА

АДНАВІЦЬ ДОМ. ЗБЕРАГЧЫ СЯМ'Ю

Вераніка ПУСТАВІТ

Дэпутаты мясцовых Саветаў працуюць разам з органамі выканаўчай улады, вырашаючы многія пытанні, якія выклікаюць рэзананс мясцовага насельніцтва. Найбольш «балючая» з іх датычыцца дамоў, якія пустуюць, і сем'яў, у якіх дзецям жыццё небяспечна. Так лічыць Андрэй Навумовіч, старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па правах чалавека, нацыянальных адносінах і сродках масавай інфармацыі.

Паездкі дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў у «глыбіні» — не рэдкасць (першы злева — Андрэй НАВУМОВІЧ).

— Андрэй Мікалаевіч, як сёння вырашаецца пытанне са старымі пастуішчымі дамамі?

— Пачнём з таго, што некалькі тыдняў таму прайшла нарада Прэзідэнта, дзе ішла размова пра палітычнае заканадаўства па ахове і выкарыстанні зямель. На ёй Прэзідэнт паставіў задачу па навадзенні парадку з зямельнымі надзеламі, хоць праблема гэтую падмаў ўжо не раз. Першым дакументам, які рэгулюе ўзгаданую сферу, стаў Указ № 667 «Аб адабранні і прадстаўленні зямельных участкаў ад 27 снежня 2007 г.» А 23 лютага 2012 года выйшаў Указ №100, які заклікаў зменшыць колькасць пустуючых дамоў у сельскай мясцовасці. Яго рэалізацыя — прамая задача Саветаў дэпутатаў пярвічнага звяна. У кожнага ўчастка павінен быць уладальнік, які нясе за яго непасрэдную адказнасць.

Напрыканцы мая адбылося і сумеснае пасяджэнне Навагрудскага райвыканкама і сесіі раённага Савета дэпутатаў, на якім чарговы раз абмяркоўвалася гэтае набалелае пытанне. Падчас мерапрыемства ўдзельнікі, у тым ліку і дэпутаты, наведвалі Брыльніцкі сельсавет. Там была праведзена значная работа па зносе 46 дамоў, а 75 пустых домаўладанняў прыведзены ў належны стан уласнікамі. Але, нягледзячы на станоўчыя вынікі,

існуюць і праблемы. Напрыклад, на тэрыторыі раёна налічваецца 590 дамоў, у дачыненні да якіх у сельвыканкамаў няма паведамленняў ад уласнікаў аб намеры іх выкарыстання. Большасць праблем закляючаецца ў пошуку уласнікаў домаўладанняў, бо некаторыя з іх пражываюць за межамі нашай краіны. Усяго за перыяд з 2012 года па I квартал 2015 года ў Навагрудскім раёне было знесена 550 старых дамоў і падмуркаў. Я лічу, што ў гэтым пытанні патрэбна значна пашырыць паўнамоцтвы дэпутатаў пярвічнага ўзроўню для прыняцця канчатковага рашэння.

— Якія рэчы вы бачыце выйсці з гэтай сітуацыі?

— На раней узгаданым пасяджэнні дэпутаты прапанавалі, каб у распусцілі публікацыйны і абласны бюджэты быў прапісаны асобны артыкул для выканання Указа №100. І самае галоўнае — на месцах знесеных дамоў трэба ўзводзіць новыя. Гэта дазволіць наведваць парадак у вёсках і разам з гэтым скааноміць бюджэтныя сродкі і спрыяць будаўніцтва для новых гаспадароў. Бо на гэтых участках ужо існуе адпаведная інфраструктура і камунікацыі. Такім чынам, адбываецца новы віток жыцця раней не патрэбна нікому участкаў і будынкаў, адкрываецца «другое дыханне».

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

МАЛЕНЬКАЯ РАДЗІМА

Аляксандр ВАКУЛІЧ з унукам Арцёмам.

Святлана ЯСКЕВІЧ

«Дух» былога мястэчка

Тутэйшы ўчастак ЖКГ абслугоўвае ўсе населеныя пункты аж да мяжы з Польшчай і Украінай. А ў філіяле мясцовага райспажыўтаварыства занята больш за 120 чалавек, дзясяткі магазінаў уваходзяць у зону філіяла. У Дамачава ёсць бальніца на 40 месцаў, дзіцячы садок, дом-інтэрнат для састарэлых і цэлы шэраг іншых сацыяльных аб'ектаў. Побач з пасёлкам дзейнічае міжнародны памежны пераход Дамачава — Славацічы. А вось трагічны гісторыі і звязаных з ёй памятных месцаў тут больш, чым у іншым цэлым раёне. У ваколіцах пасёлка і найбліжэйшых вёсках праходзіць дзяржаўная мяжа з Еўрасаюзам. Адсюль у далёкім 41-м пачыналася вайна.

Дамачава выглядае пасуцаснаму, бо ў пасёлку ўзведзена шмат новых дамоў, добраўпарадкаваны многія вуліцы, завулкі, плошчы. Але захаваўся і дух былога мястэчка. Ён адчуваецца ў старых могілках у цэнтры пасёлка, якія нядаўна прывялі ў парадак, у невялічкім рынку на адной з плошчаў, у мностве векавых дрэў, якія вельмі рэдка цяпер можна сустрэць у населеных пунктах. Нават нядаўна адрэканструяваная плошча Герба і Сцяга нагадвае месцы раённых урачыстасцяў са старых фільмаў...

Садок на 80 месцаў тут укамплектаваны цалкам. На вуліцы раз-пораз сустракаюцца мамы з малымі. Асабліва ахвотна гуляюць яны на дзі-

НА МЯЖЫ, У ДАМАЧАВА

Як жыўць людзі ў сельсавеце, што адным з першых сустрэў вайну

Дамачава як было невялікім райцэнтрам амаль да 60-х гадоў, так ім, па сутнасці, і застаецца, хоць даўно мае статус толькі пасёлка, а тутэйшы выканкам называецца сельсам. У Дамачаве засяроджаны ўсе службы, якія забяспечваюць жыццядзейнасць поўдня Брэсцкага раёна.

Стараста і гаспадар

Стараста Дамачава Валянцін Мароз лічыць, што такіх камітэтаў павінна быць больш, а можа, варта падумаць і пра вулічныя органы самакіравання. Валянцін Паўлавіч — стараста неформальны. Як ён кажа: «Калі цэбе выбралі на агульнявым сходзе, то мусіш давер апраўдаваць». Былы начальнік памежнай заставы, ён паважае дакладнасць і адказнасць, а таксама валодае мастацтвам пераканання. Калі трэба было сабраць грошы на агульняныя справы, то абыходзіў жыхароў па дварах і расказаў аб праблемах добраўпарадкавання. У выніку грошы сабралі, купілі сетку для агародных могілак, а што засталося, пайшло на дзіцячую пляцоўку.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

Будынак станцыі.

УЗАЕМАДЗЕЙННЕ

ЖЫЦЦЁВЫЯ «ДРОБЯЗІ»

У Парэцкім сельсавеце і СВК «Хвінявічы» не дзеляць надзённыя пытанні вяскоўцаў на «свае» і «чужыя»

Тэрыторыя Парэцкага сельсавета, што на Дзятлаўшчыне, вялізная — каля 300 квадратных кіламетраў. І як жа ў такім выпадку кіраўніку мясцовай улады трымаць пад кантролем сітуацыю ў 26 населеных пунктах, вырашаючы надзённыя праблемы людзей? Старшыня сельскага Савета Аляксандр ЯДЭЙКА лічыць, што тут не патрэбна нешта звышзвычайнае. Галоўнае — наладзіць стасункі і потым цесна ўзаемадзейнічаць з сельгаскааператывам ды іншымі прадпрыемствамі і арганізацыямі. Ну і, безумоўна, уцягваць у «арбіту» агульнявы інтарэсаў мясцовых жыхароў.

— Не будзем шчыльна супрацоўнічаць з гаспадаркай — не дапаможам людзям. Так, у нас розныя фінансавыя магчымасці, але ж абавязкі агульняны, — тлумачыць мясцовы «арыфметык» Аляксандр Ядэйка.

Гэтую прапісаную існую ён засвоіў яшчэ працуючы ў сельгаспрадпрыемстве, і ўжо 5 гадоў кіруецца ёй на пасадзе старшыні мясцовай улады. Такой жа пазіцыі прытрымліваецца і старшыня СВК «Хвінявічы» Мікалай БУБНОЎСКІ.

— Мікалай Анатольевіч, дзе б ні працаваў, заўсёды думае пра сацыяльную сферу. Бо разумее: калі чалавек адчувае клопат пра сябе, то і праце добра. Вось, напрыклад, адкрылі лазню ў вёсцы Руда Яварская. Гэта не цэнтральная сядзіба сельгаскааператыва, але там знаходзіцца яго структурнае падраздзяленне. Неяк пацкавіўся ў старшыні, ці не стратная гэта лазня. Ён кажа: «Стратная. Але ж яна патрэбна людзям». — распавядае начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Дзятлаўскага райвыканкама Аляксандр КАМАРОЎ.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

ПАРАДАК У ДОМЕ

ХТО КАМУ АБАВЯЗАНЫ, або КТГС вам у дапамогу

Ірына АСТАШКЕВІЧ

Камітэты тэрытарыяльнага самакіравання, або КТГС — структура для Беларусі не новая. Але аб працы гэтых цалкам грамадскага ўтварэння ведаюць нямногія. Тым больш што занятак «тэрытарыяльных» актывістаў можна аднесці да руціннага вырашэння агульнявых гаспадарчых праблем і высвятлення ўзаемаадносін паміж суседзямі...

Намеснік дырэктара жыллёвага рамонтна-эксплуатацыйнага ўнітарнага прадпрыемства «Савецкае» Вольга Ткачова расказвае, што на іх тэрыторыі ў Гомелі створана 12 такіх камітэтаў. А кuryруюць іх раённы гарсавет і адпаведныя раённыя адміністрацыі.

— Вось толькі адзін прыклад. На тэрыторыі РЭУ-14 пры правядзенні капітальнага рамонтна менавіта па ініцыятыве камітэта грамадскага самакіравання была павялічана колькасць месцаў для паркоўкі. Актывісты не атрымліваюць грошай за сваю грамадскую работу. Гэта людзі, якім неабсяякавы лёс свайго горада, раёна, пад'езда, дома.

Каб з такімі людзьмі сустрэцца і пазнаёміцца бліжэй. Вольга Віктараўна раіць звярнуцца ў РЭУ-6. Яго тэрыторыя цяпер — зусім не ўскраіна горада, а вось паўстагоддзя таму горад над Сожам тут заканчваўся. Тады

Старшая дамоў Марыя АКИМЕНКА і Святлана РАЗЕНТАЛІЦА разам з начальнікам РЭУ-6 Васілём НЯУМОВЕНКАМ.

«на Фестывалі» (так спачатку называлі гэты раён) актыўна будавалі шматлікія аднолькавыя «хрушчоўкі», якія ў наш час прайшлі або чакаюць капітальнага рамонтна.

У адным з двароў у нас стаялі столік і лаўка. Вакол іх разгарэліся сапраўдныя спрэчкі...

уласнасці і 420 — у прыватным сектары. Такім чынам, клопатаў хапае з лішкам: ад крана, які працякае і забітай падчас дажджу «ліўнёўкі» да суседа, што іншым жыць не дае. Усё як ва ўсіх. Між тым галоўнае, падкрэслівае Васіль Іванавіч, дамаўляцца і ўсе праблемы вырашаць разам. І КТГС у гэтым першы памочнік.

— Старшы па дому, які і актывіст КТГС, — абсалютна грамадская пасада, — тлумачыць Святлана Разенталя, якая «прадстаўляе» дом №29 па Рэчыцкім праспекце.

У гэтай якасці жанчына паспяхова перажыла капітальны рамонт свайго дома, сачыла за выкананнем усіх будаўнічых работ. Яна лічыць, што самае галоўнае — быць неабсяякавым. У

першую чаргу да тых, хто жыве побач. Святлана Міхайлаўна расказвае пра старую суседку, якую нядаўна прыйшлося ўладкоўваць у поіканеўралагічны дыспансер:

— Мы ж усё ведаем, калі ў яе пачынаюцца праблемы. Яна небяспечная ў першую чаргу для сябе самай — можа адкрыць газ або ваду, як ужо было не раз.

Гэта толькі адна з сітуацый тэрміновага рэагавання грамадскасці. Іншыя тычачца, напрыклад, добраўпарадкавання. На дзіцячай пляцоўцы па просьбе Марыі Акіменкі пасадзілі дзевяць дрэўцаў. Жанчына — старшая па дому № 23, што па Рэчыцкім праспекце, ужо на працягу 40 гадоў. Сама настойліва турбуе адказных асоб, каб хутчэй вырашалі тую ці іншую праблему.

— Ёсць шмат пытанняў, якія жыхары могуць вырашыць без прыцягнення спецыялістаў РЭУ, — выказвае сваю думку Святлана Разенталя. — Напрыклад, у адным з пад'ездаў нашага дома тырчаць кабелі. Я выклікала спецыялістаў адпаведнай арганізацыі і папрасіла яго замацаваць. І ніякіх праблем ужо няма.

Насамрэч жыллёва-камунальныя праблемы ёсць заўсёды. Вось і мае суразмоўцы пасля нашай размовы запрашаюць начальніка РЭУ паглядзець, дзе што яшчэ трэба ўдасканаліць. Ён жа кажа, што дзякуючы вёскаў такім людзям рухаюцца з месца справы, якія раней здаваліся невырашальнымі. Васіль Іванавіч на памяць згадвае адрасы, прозвішчы і акалічнасці.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

НА СВАІМ МЕСЦЫ

НЕ ВЫ ДА НАС, А МЫ — ДА ВАС

— Калі ў буйных гарадах многія выбаршчыкі не ведаюць свайго выбарніка ў твар, у глыбіцы ярка наадварот, — упэўнены дэпутат Віцебскага аблсавета, Докшыцкага райсавета і Бягомльскага сельсавета Анатоль СІУКО.

«суботнік». Навасёллы ж спачатку здзіўляюцца. Маўляў, мы не прывыклі да такога. Але ж пасля «тлумачальнай работы» таксама далучаюцца да талкаў.

Часам для аказання дапамогі людзям патрабуюцца грошы, а, як вядома, ніякіх «фондаў» у народнага выбарніка няма.

— Аднаразовую дапамогу можна аказаць праз утрыманне працы, занятасці і сацыяльнай абароны. І ў таварыства Чырвонага Крыжа, іншыя грамадскія арганізацыі таксама звяртаюся. Усё залежыць ад канкрэтнага пытання. Як дырэктар завода, старуюся падтрымаць, напрыклад, везтранаў вайны. І, паверце, іншыя кіраўнікі — а я ўсіх ведаю — таксама ідуць на сустрэчу... Хоць сёння лішніх грошай на прадпрыемствах, у гаспадарках няма, — разважае дэпутат.

Вядома, не раз чуў ён і просьбы ўзяць на работу на «Ветразь». Заробкі ў рабочых тут нават большыя, чым у многіх у Віцебску.

— Завод «Ветразь» уваходзіць у склад Магілёўскага завода ліфтавага машынабудавання. 95% прадукцыі — камплектацыя для ліфтаў. Працуюць у нас 65 чалавек. Сярэдняя зарплата — каля 5,3 мільёна рублёў. Цякуць кадры няма, — распавядае Анатоль Віктаравіч.

Таких ужо грунтоўных, глабальных пытанняў, якія не вырашаліся б, за ўсю сваю дэпутатскую дзейнасць дэпутат не памятае.

— У глыбіні ўсё як адзіна калектыў. Пытанні «здзімаем» камандай. Тыя, ад каго залежыць вырашэнне праблемы, разумеюць, што трэба дапамагчы зямлякам, — канстатуе суразмоўца.

Калі неабходна, ён выходзіць на ўзровень кіраўніцтва раёна, а як дэпутат аблсавета — і вышэй.

Цікаўлюся, як паспявае быць тройчы дэпутатам і кіраўніком стабільна працуючага прадпрыемства. Адказвае, што, па-першае, стараецца, а па-другое, трымаецца здарова ладу жыцця, таму і сіл хапае. Некалькі гадоў таму атрымаў званне «Чалавек года Віцебшчыны». Сумленна выконвае свае абавязкі. І людзі за гэта яго паважаюць.

Аляксандр ПУКШАНСКІ
pukshanski@vziazda.by
Докшыцкі раён.

ПРАВІЛЫ ПАВОДЗІН

САМАЕ ДАРАГОЕ — ЖЫЦЦЁ

Сур'ёзныя «гульні» ў бяспеку

У Столінскім раёне маланка забіла веласіпедыста. Навальніца застала вяскоўца недзе за кіламетр ад вёскі. Спецыялісты не выключалі версію, што электрамагнітнае выпраменьванне мабільнага тэлефона магло паспрыяць прыцягненню маланкі. Мужчыну было 44 гады.

Менавіта пра неабходнасць ведання правілаў бяспечных паводзін гаварылі дэпутаты на выязной сесіі Брэсцкага абласнога Савета ў Камянецкім раёне. Як гэта можна ўкараніць на месцы, народныя выбарнікі паглядзелі на прыкладзе Камянецкай сярэдняй школы і тутэйшага дзіцячага садка. У дашкольнай установе ўпор робіцца на пазнавальныя гульні, заняты з выкарыстаннем разнастайных карцінак і кніжак. Асабліва папулярна ў дзяцей стала тэатральная пастаўка «Казка пра непаслухмяную запалку». Казку паставіў Брэсцкі тэатр лялек пры інфармацыйнай падтрымцы абласнога ўпраўлення МНС. Гэтую пастаўку прывезлі ўжо па многіх садках.

У пачатковы і сярэдні класах школы аб неабсяяцы пажараў і правілаў паводзін чалавек гавораць на спецыяльных занятках. Важна ў гэтай рабоце дайсці да кожнага дзіцяці, закласці ў падсвядомасць школьнікаў, а пазней — грамадзян асноўныя правы паводзін, накіраваныя на недапушчэнне пажараў, а калі табе ўсё ж здарылася, паводзіны ў экстрэмальных сітуацыях — з тым, каб захаваць сваё жыццё і жыццё навакольных.

Дэпутаты, а заадно і жыхары вёскі атрымалі магчымасць пазнаёміцца з падрыхтоўкай нашых пажарных-выратавальнікаў. На спецыяльных пляцоўках яны паказалі, як ратуецца людзей у розных надзвычайных сітуацыях. Усе ўдзельнікі трэніровак паказалі добрыя вынікі, так што міністру МНС краіны Уладзіміру ВАШЧАНКУ і дэпутату абласнога Савета начальніку Брэсцкага абласнога ўпраўлення МНС Канстанціну ШАРШУНОВІЧУ, якія прысутнічалі на сесіі, сорамна не было.

Святлана ЯСКЕВІЧ.
jaskevich@vziazda.by

АДНАВІЦЬ ДОМ. ЗБЕРАГЧЫ СЯМ'Ю

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

— Сітуацыя з сям'ямі, што знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы, не можа не хваляваць. Якім чынам могуць паўплываць на яе народныя абраннікі?

— Гэтае пытанне цесна ўзаемазвязана з выкананнем на месцах Дэкрэта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь №18 «Аб дадатковых мерах па дзяржаўнай абароне дзяцей у небяспечных сям'ях». Стварэнне нармальнага асяроддзя для дзяцей — гэта таксама адна з задач мясцовай улады. Мы не павінны заставацца аб'яважымі да бяспекі дзяцей. Таму з небяспечнымі сям'ямі павінна праводзіцца менавіта сістэмная праца. Маецца на ўвазе няспынны пастаянны нагляд. Гэтае пытанне павінна быць у полі зроку ўсіх зацікаўленых і адказных (сельскі Савет, сельскагаспадарчы вытворчы кааператывы, школа, дэпутаты і старасты вёскаў), каб бацькі

адчувалі, што яны знаходзяцца пад пільнай увагай грамадскасці.

Акрамя таго, зараз сфарміравана рабочая група па падрыхтоўцы праекта закона Рэспублікі Беларусь «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусь па пытаннях папярэджання п'янства, безнагляднасці і правапарушэнняў непаўналетніх», а таксама ў Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па правах чалавека, нацыянальных адносінах і сродках масавай інфармацыі вядзецца работа над законапраектам аб абароне дзяцей ад небяспечнай інфармацыі. Па кожным з іх былі праведзены выязныя сустрэчы, і абмеркаванне ішло з усімі ўзроўнямі мясцовай улады.

Хачу асабліва адзначыць, што абмеркаванні паводле магчымых вырашэнняў толькі сумеснымі намаганнямі мясцовай улады і насельніцтва.

pustavita@zviazda.by

НА МЯЖЫ, У ДАМАЧАВА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Цяпер Валянціна Паўлавіча добра ведаюць, асабліва старыя, адзінокая пенсіянерка са сваімі праблемамі найперш звяртаюцца да яе. І на суботнікі ён ужо некалькі разоў арганізоўваў грамаду.

Цікавай думкай падзяляюцца стараста. У суседніх з Дамачавам вёсках на ўкраін-

Валянцін МАРОЗ з саджанцамі бяскоў.

скім, польскім баках захавалася традыцыя праводзіць па выхадных кірмашы. У адну нядзелю ці суботу ўсе едуць у адну вёску, у наступныя — у другую. Там збіраюцца рамеснікі, гандляры, далучаюцца з вязынымі павільёнамі гарадскія крамы. Такое некалі было і ў нас. На думку старасты, добра было б традыцыю адрадыць. Старшыня сельвыканкама Уладзімір Хвацкі у працяг размовы заўважыў, што першы крок у гэтым кірунку зроблены. Штогадова святы вёска ўяўляюць сабой нешта нахштат невялікіх кірмашоў, дзе, акрамя традыцыйнага гандлю і выставы творчасці ўмельцаў, ушаноўваюць найлепшых працаўнікоў і рупліўцаў уласнай гаспадаркі.

Прыкладам такой працавітасці, дарчы, з'яўляецца і сам стараста. Двор дома Валянціна Мароза патанеў у ружах, лілеях, іншых кветках. Кветнікам загадае жонка Наталія Мікалаевна. А гаспадар займаецца больш даходнымі праектамі: на сваім участку вырошчвае бункі ўжо дзевяць гадоў. А цяпер яшчэ ўзяў кавалак зямлі наводдаль і пасадзіў першую

партыю ў полі. У яго, як у добрага садавода, усё робіцца па тэхналогіі. На пенсіі, лічыць гаспадар, самы час заняцца справай, якая табе па душы і змога прынесці рэальны прыбытак для сям'і.

Ваенная тайна

Яшчэ адзін гаспадар, які заслугоўвае асобнага разказу, жыве ў суседняй Дубіцы. Яго завуць Аляксандр Вакуліч. Жыццёвая філасофія Аляксандра Мікалаевіча зводзіцца да немудрагелістага тэзіса: калі хочаш мець дабрабыт у сям'і, ствары яго сваімі рукамі. Гэта відаць нават без слоў, вярта толькі зазірнуць у двор да гаспадара. Тут, акрамя шыкоўнага агарода з цяпляцямі, зроблена прыгожая зона адпачынку. Драўляныя арэлі з бутфарфорскім калодзежам побач, ажурная алытанка ў стылі XIX стагоддзя абсталёвана арыгінальнымі драўлянымі лаўкамі і сталом... «Усё гэта дзед робіць сваімі рукамі, — з гонарам гаворыць яго ўнук Арцём, — ну, хіба я трохі дапамагаю...»

У хляве мычыць і кудахтае, значыць, гаспадарка не абмяжоўваецца агародам. Пад паветкай складзены дровы, якіх хоць на пару гадоў. А каб тоўстыя круглякі не калочы уручную, Аляксандр Вакуліч прыдумаў механічнае прыстасаванне. У яго такіх вынаходак цэлы двор. І ўсё ж найбольш цікавы гэты вясковы чалавек тым, што жыве на мяжы. У прамым сэнсе.

Тут ужо розныя кінастудыі знялі каля дзясятка фільмаў. Любога ў вёсцы спыні, ён раскажа, якія кіназоркі тут былі падчас здымак «Снайпера-2» і «Снайпера-3».

Я ўзяўся памераць крокамі адлегласць ад яго брамкі да кантрольна-следвацкай паласы, гаспадар папярэдзіў: пра вынік не пісаць, гэта ваенная тайна. Ён вырас на мяжы і за сваё жыццё стаў трохі памежнікам. Яшчэ ў школьныя гады юны п'янер Саша быў прэміраваны пудзёўкай у «Артак» за дапамогу ў затрыманні парушальніка. І цяпер ён без асаблівай напругі адрозніць проста блуднага турыста ад таго чалавека, які мае незаконны інтарэс. Аляксандр Мікалаевіч добра ведаючы на заставе і трымаючы за свайго. А яго

сям'я жыве, так бы мовіць, у памежным рэжыме. І ўсе прывыклі. Сам ён смеіцца, што ў яго нават певень працяляе пільнасць: калі ўночы праходзіць памежны нарад з сабакам, певень у хляве абавязкова кукараэнка, падасць сігнал гаспадару.

Здымачная пляцоўка Дубіца

І Аляксандр Вакуліч з унукам, і іншыя жыхары Дубіцы могуць вельмі шмат раскажаць пра тое, як здымаецца кіно. І ўсё дзякуючы галоўнай вясковай славуце — будынку станцыі Дубіца, узведзенаму ў канцы XIX стагоддзя. Тут ужо розныя кінастудыі знялі каля дзясятка фільмаў. Любога ў вёсцы спыні, ён раскажа, якія кіназоркі тут былі падчас здымак «Снайпера-2» і «Снайпера-3», «Паліяванне на Гаўлягара», «Ролі». У Дубіцы таксама здымалі «Пераванья ўспаміны», «Курсанты», «Прыгасоць па-савецку», нават вядомай рэклама смятаны Брэст-Літоўскай была зроблена тут, памятаеце, як імпазантны дзядуля спазніўся на цягнік?

Многія тутэйшыя жыхары здымаліся ў масоўках. Яны раскажуць пра самыя розныя здарэнні ці эпізоды падчас здымак. Ну напрыклад: будынак станцыі абвешаны чырвонымі палатнамі з фашыскай свастькай, вакол узброеныя вайскоўцы ў нямецкай форме, якія ледзь стрымліваюць вялізны злы аўчарак... І ў гэты час на станцыю прыбывае дызель Уладава — Брест, дзверы адчыняюцца, і пералахоняны бабулькі ў вагонах пачынаюць хрысціцца.

Калі прыязджае чарговая здымачная група, жыццё Дубіцы мяняецца. Звычайная справа, які нехта з малых вясцоўцаў не пайшоў у школу з-за вялікага жадання трапіць у масоўку і атрымаў ад бацькоў на арэхі. Тут усе разважаюць пра кіно з веданнем справы. «Зняць сямнаццаць дублёў адной сцэны — гэта вам не жартачка», — з важным выглядам гаворыць равенскае вясковы дзядок калодзежа. Ён малым дзіцем быў у вайну, але многае запомніў і можа выступаць кансультантам.

Жыве памяць

У ваколіцах Дамачава ніколі не забывалі пра вайну. Тут знаходзяцца фрагменты снарадаў, штыкі-нажы ад вінтовак, часткі ваеннай амуніцыі. А ў Дамачаве ці не большасць вуліц названа ў гонар герояў: вуліцы Новаіва, Завідава, Паліны Грахольскай. Салдат-памежнік Аляксея Новаіва, засеўшы з кулямётам у дупле ду-

На дзіцячай пляцоўцы.

ба, адзін стрымліваў наступленне ворага некалькі дзён. Калі яго, смяротна параненага, знайшлі немцы — не сталі дабіваць, аддалі мясцовым жыхарам, а тая ж перада, цяпер на польскім баку. Памятныя знакі мужчому герою вайны стаяць і побач з дубам, і з нашага боку... Паліна Грахольская, 20-гадовая выхавальніца, загінула разам з выхаванцамі дзіцячага дома. Немцы расстралілі 65 дзяцей. Мясцовыя жыхары казалі, што выхавальніца яны адпускалі, але яна не пакінула дзяцей і прыняла з імі пакутніцкую смерць. Гэтай трагічнай падзеі тут прысвечаны два помнікі: скульптурная кампазіцыя «Прастэст» размешчана каля трасы побач з паваротам на Дамачава, а помнік стаіць на месцы расстрэлу.

***

Цікавы і перспектыўны пасёлак Дамачава. Вось толькі дэмаграфічная сітуацыя падводзіць. За мінулы год, насельніцтва трохтэрыснага пасёлка зменшылася на 45 чалавек, а з 2006 года дамачаўцаў стала меней на паўтэсячы. Не вельмі актыўна развіваюцца малы і сярэдні бізнес — у яго сферы заняты толькі 46 чалавек. Разважалі аб гэтым са старшынёй сельскага Савета — і ніяк не маглі аб'ясціць тэму вайны. Фашысты знішчылі тры тэмы вайны, жыхароў мястэчка і ваколіц, нашадкі якіх маглі б стаць добрымі прадпрыемнікамі. Не нарадзіліся дзеці і ўнукі выхаванцаў дзіцячага дома, іх выхавальніцы Паліны Грахольскай і многіх іншых, хто стаў ахвярамі вайны...

Фота аўтара. yakevich@zviazda.by

ХТО КАМУ АБАВЯЗАНЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

— У адным з двароў у нас стаялі столік і лаўка. Вакол іх разгарэліся сапраўдныя спрэчкі. Адны казалі — трэба прыняць, каб там моладзь не сядзела на начас. Іншыя, наадварот, лічылі, што пакаінуць трэба і добраўпарадкаваць. Мы вырашылі правесці апытанне грамадзян. Урэшце, згодна з большасцю пажаданняў, замест старых зрабілі і ўсталювалі новыя столік і лаўку. Цяпер самі людзі сочаць, каб там быў парадак.

Усе драмы чалавечыя ў Васіля Іванавіча — як на далоні. Пра парадоксы сямейнага жыцця начальнік РЭУ можа раскажаць бяскоўца.

Самыя неаб'якавыя звычайна агучваюць ініцыятывы «знізу». Напрыклад, Рыгор Цюльковіч пераканаў кіраўніцтва ЖРЭУП пакаінуць у дварах прылады для выбавання дыवानой і сушкі бялізны — іх збіралі зразачы пасля добраўпарадкавання тэрыторыі. Уладзімір Ашыхімін дапамог правесці асфальтаванне дваровай тэрыторыі. Дзякуючы настойлівасці Валерыя Дымшакова у доме №43 па Рачыцкім праспекце зрабілі цыркуляры гарахага водазабеспячэння — цяпер жыхарам не прыходзіцца доўга зліваць ваду, каб дачакацца гарачай. Па ініцыятыве Аляксандра Антушэвіча адрамантавалі ліўнёвую каналізацыю ў пад'ездзе дома №33 на праспекце Рачыцкім. Людзям абавязкова трэба давяраць і з імі трэба раіцца.

Акрамя таго, грамадскія камітэты пры РЭУ-6 у Савецкім раёне Гомеля выконваюць функцыі назіральных камісій. Калі трэба абследаваць тую ці іншую кватэру, актывісты разам з участковым ідуць у праблемную сям'ю і высвятляюць, як ёй можна дапамагчы.

Васіль Іванавіч раскажае, што ў адной з маласямей на тэрыторыі РЭУ жыве інвалід без ног.

ДВОР — СВАІМІ РУКАМІ

У Магілёве дэпутаты пазнаёміліся з працай органаў тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання

Тое, што ў двары дома па вуліцы Арлоўскага свята, адчувалася здаўле. Ногі самі неслі на гукі музыкі і спеваў. Сімпацічны, утульны дворычкі былі цалкам започуены людзьмі.

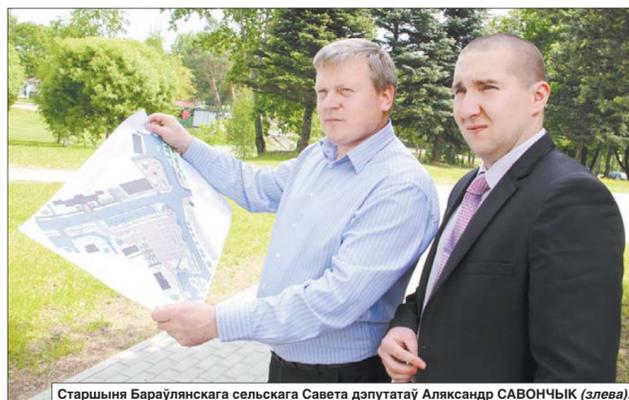
Дзятва навіперадкі бегала паміж драўлянымі жырафамі і драконамі, майстрыскі рознага ўзросту дэманстравалі майстар-класы па рукадзеллі, а самадзейныя артысты выбівалі абцасамі дробат. Якая нагода? Ды свята двара!

Мы прывыклі кардзіцца на розныя недаходы, шукаем нешта, да чаго б яшчэ прычаліцца, лічым, што тую прыгасоць, якая існуе воль у гэтым асобна ўзятым дворыку, нам павінны ствараць камунальнікі і мясцовыя ўлады. Прыемна, што ёсць і іншыя прыклады. І ўдзельнікі выязнога пасяджэння прэзідыума Магілёўскага абласнога Савета дэпутатаў змаглі ў гэтым пераканацца асабіста. Цікава, да тэмы праявілі старшыня Магілёўскага абласнога Савета дэпутатаў АНATOLІ СІАЧАНКА. — Яно найбольш набліжана да насельніцтва і дазваляе вырашаць пытанні мясцовага значэння з улікам канкрэтных умоў.

Нэлі ЗІГУЛЯ. zigulya@zviazda.by

ПАЧАЛІ З БАРАЎЛЯН

Пасёлак будзе добраўпарадкаваны агульнымі намаганнямі да 1 лістапада

Старшыня Бараўлянскага сельскага Савета дэпутатаў Аляксандр САВОНЧЫК (злева).

У цэнтральным рэгіёне распрацавана праграма комплекснага развіцця малых гарадоў. Тычыцца яна ў асноўным Мінскага раёна.

Як вядома, вакол сталіцы знаходзяцца такія буйныя пасёлкі, як Бараўляны, Мачулішчы, Міханавічы, Калодзішчы і іншыя. Яны штогод прырастаюць за кошт жыхароў Мінска, а таксама — на раджалнасці. Можна сказаць, што гэтыя населеныя пункты пераўтварыліся ў малыя гарады. Аднак інфраструктура і добраўпарадкаванне не паспяваюць следам. Паводле праграмы, кожны год плануецца прыводзіць у парадак адно з паселішчаў. Пачалі з Бараўлян, у якіх ёсць усё шанцы стаць гарадам-карцінкай. Так лічыць і старшыня Бараўлянскага сельскага Савета дэпутатаў Аляксандр САВОНЧЫК.

— У межах нашага сельсавета 18 населеных пунктаў, дзе пражывае 45 тысяч чалавек, у тым ліку 20 тысяч у аграпрадукцыю Лясны і 15 тысяч у вёсцы Бараўлян. Толькі за апошнія гады насельніцтва прырасла на 5 тысяч, летась нарадзілася больш як 700 дзяцей. Можна сказаць, цэлая школа. Мы ўжо вызначылі 15 пляцовак для будаўніцтва дзіцячых садоў, распрацоўваюцца неабходная дакументацыя, — распавёў Аляксандр Пятровіч.

Бараўляны можна назваць вялікім «спальным раёнам». Тут няма буйной вытворчасці. Толькі жылыя кварталы, установы культуры, адукацыі. А яшчэ

сканцэнтраваны ўстаноўны, абласны, рэспубліканскія ўстановы аховы здароўя. Практычна ва ўсіх працоўны дзень пачынаецца адначасова. Шмат наведвальнікаў штодня прыязджае ў бальніцы, анкалагічны і туберкулёзны дыспансеры. Многія на асабістым транспарце. Таму сярэд асноўных — і пытанні разгрузкі дарог, павелічэння колькасці паркоўчаных месцаў, устаноўкі дадатковых святлафораў.

Шмат запланавана па ўладкаванні дваровых тэрыторій. Ужо пачалося іх добраўпарадкаванне і рэканструкцыя, асфальтацыя дарогі, выкладваюцца пліткай пешаходныя дарожкі, фарбуюцца фасады будынкаў, уладкоўваюцца дзіцячыя пляцоўкі.

— Бадай, самае галоўнае для пасёлка — замена ліўнёвай каналізацыі. Гэта і стрымлівае дарожніку, якія не могуць прыступіць да ўкладкі асфальту. Але, мяркую, праз некалькі дзён ужо будзе гатова праектна-каштарысная дакументацыя і праца пачнецца, — адзначыў старшыня сельскага Савета.

Асноўныя работы плануецца закончыць да 1 лістапада. Але некаторыя аб'екты, што патрабуюць большых высілкаў і ўкладанняў, «пярэйдзюць» на наступны год. Добраўпарадкаванне пасёлка, па папярэднім падлікам, аб'ём дзясцця ў 642 млрд рублёў. Гэта сродкі раённага, абласнога бюджэту і бюджэту сельсавета. Бяспрэчна, сваю лепту ўносяць у агульную справу і арганізацыі.

Тацяна ЛАЗОВСКАЯ. lazovskaya@zviazda.by

ЖЫЦЦЁВЫЯ «ДРОБЯЗІ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

У штаце Парэцкага сельвыканкама тры работнікі, якія займаюцца добраўпарадкаваннем населеных пунктаў па адпаведным графіку. Летам — найперш абкошваннем, у тым ліку там, дзе жывуць адзінока старэйшыя людзі. Толькі ў Агародніках, адзначае Аляксандр Ядэйка, — сёлта косяць ужо ў трэці раз, пачынаючы нават з 6 гадзін. Прычым, калі сваімі сіламі з гэтымі і іншымі жыццёвымі «дробязямі» справіцца немагчыма, то дапамагае гаспадарка. Тут не ўстаць «чужой», напрыклад, работу па ўстаноўцы па просьбе вясцоўцаў крыжа на ўездзе ў вёску, дапамогу адзінока бабুলі з рамонтна калодзежа альбо наведзенне парадку на могілках. Па просьбе мясцовых жыхароў, што была выказана падчас Дня Парэцкага сельсавета, за кошт сельгаскааператыва прыбылі 14 аварыйных дрэў на могілках у вёсцы Чырвоны Бор.

Дарчы, на тэрыторыі сельсавета ажно 17 могілак. Перадаць іх, як гэта практыкуецца ў іншых месцах, на абслугоўванне раённай жыллёва-камунальнай службы? Але такі вялізны аб'ём работ ЖКГ відавочна не па сілах. Таму ўсе могілкі замацаваны за мясцовымі арганізацыямі — дарожнымі службамі, лясгасам, а большасць — за СВК «Хвінявічы».

МЯСЦОВАЕ САМАКІРАВАННЕ
РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 15 ад 17 лютага 2009 года выдана Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Разам з ДРБУ № 119 сельская ўлада займаецца падсыпкай і грэйданнем лясных дарог да маланаселеных пунктаў. Няхай у вёсцы цяпер пражываюць усё некалькі чалавек, але туды павінна без праблем прыехаць аўтакрама. Альбо такая «дробязь»: паставілі папердажальныя таблічкі ў месцах, дзе забаронена купанне. Фінансавыя затраты ўзяла на сябе гаспадарка, а сельвыканкамаўская брыгада ўсё сама зрабіла.

ЛЕТАСь у Хвінявічах праводзіліся раённыя «Дажынікі». У аграпрадукцыю з сродкі раённага бюджэту далі, так бы мовіць, другое жыццё ФАПУ, клубу, капітальна адрамантавалі дзіцячы сад — сярэднюю школу. Сваё «плячо», зразумела, падставілі сельгаскааператывы і іншыя арганізацыі. Не засталіся ўбакі і мясцовыя жыхары — дапамагалі, чым маглі, на розных аб'ектах, наводзілі «марафет» на сваіх падворках і побач з імі. Вось так, талакой, кляпацілі аб парадку. А ў вёсцы Разважж мясцовыя жыхары за свае грошы купілі металічную сетку і слупкі для агароджвання могілак, працавалі там на суботніках.

Праўда, такога жаданне ёсць не ва ўсіх. Нямаля і такіх, хто не адчувае адказнасці не тое што перад грамадствам, але і перад уласным лёсам, сваёй сям'ёй.

Заснавальнікі: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, рэдакцыя выдавецкага ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Дзіцячы сад — сярэдняя школа ў Хвінявічах.

Стараемся некалькі уплываць на людзей. Некаторыя, трапіўшы на пасяджэнні савета грамадскага пункта аховы правапарадку, урэшце бяруцца за розум, — кажа Аляксандр Ядэйка.

— Для тых, хто хоча працаваць, ёсць работа на тэрыторыі сельсавета? — Безумоўна — было б жаданне. Дарчы, прыняцце дэкрэта аб «дармадстве» многіх падштурхнула да дысцыпліны. Калі раней п'януцы спачату выганялі з працы, а на заўтра маглі папрасіць вярнуцца на ферму, то цяпер у таго ж сельгаспрадпрыемства ёсць выбар. Таму, калі хочаш працаваць,

Грамадскі савет: **ГЕРАСІМОВІЧ С.М.**, старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні; **АСКЕРКА Ю.В.**, адказны сакратар Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання пры Савец Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь;

АЦЬСАЎ А.А., старшыня Віцебскага абласнога Савета дэпутатаў; **НАВУМЕНКА А.В.**, старшыня Нараўлянскага раённага Савета дэпутатаў; **СУШАНКА М.Л.**, старшыня Глушанскага пасяковага Савета дэпутатаў Бабруйскага раёна. Выдавец — Рэдакцыя выдавецкага ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

КАНТАКТНЫ ТЭЛЕФОН: 292 44 12; e-mail: info@zviazda.minsk.by
Газета адрэдавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларусы Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79.
Тыраж 20.092. Нумар падлісны ў 19.30 23 чэрвеня 2015 года.

Мы разам — Беларусь!

Краіна моцная рэгіёнам: Мазырскі раён

Яўген АДАМЕНКА:

«МЫ НАСТРОЕНЫ НА ЗЛАДЖАНУЮ РАБОТУ»

Прыгожы, чысты і вялікі горад. Дамы, нават старыя, радуць вока свежай яркай фарбай. Клубы — кветкамі. Новыя сучасныя мікра-раёны, якія актыўна забудовуюцца шматпавярховікамі, сведчаць, што горад расце і развіваецца. І не дзіва — столькі буйных і прыбытковых прадпрыемстваў знаходзіцца тут і ў раёне! Разам з тым імкліва на-ступ сучасных тэхналогій не замінае месцу захоўваць свае ўнікальныя прыродныя ландшафты з чароўнымі, парослымі буінай расліннасцю ўзгоркамі (паўна, столькі зеляніны я не бачыла больш ні ў адным беларускім горадзе!) і шырокай павольна-магутнай Прыпяццю. Нездарма Мазыр называюць «маленькай Швейцарыяй».

Гэты раённы цэнтр у глыбіні Палесся кардынальна пераўтварыўся пасля 2001 года, калі ў Мазыры праходзілі «Дажыткі». Ужо тады тут усё пачысцілі і прывялі ў парадак, а за апошнія шэсць гадоў горад стала проста не пазнаць: паўсталі новыя раёны, гандлёвыя цэнтры, забудоўваліся і спартыўныя ўстановы. Сам за сябе гаворыць факт: Мазырскі раён ужо шмат гадоў запар застаецца адным з самых перадавых і паспяхоўных у Гомельскай вобласці, і гэта безумоўна гонар для старэйшых Мазырскага райвыканкама Яўгена Буніслававіча АДАМЕНКА.

— У нас добра развіваецца не толькі прамысловасць, але і сельская гаспадарка. У раёне сем сельскагаспадарчых прадпрыемстваў, з іх два — рэспубліканскай формы ўласнасці. Напрыклад, у 2014 годзе ў нашым камунальнаму ўласнасці перададзены дзве гаспадаркі На-раўлянскага раёна, і ўжо ёсць станоч-ныя вынікі: калі за студзень — красавік мінулага года вытворчасць, напрыклад, малака складала 2447 тон, то за аналагічны перыяд сёлета — ужо больш за 2688 тон. А, увогуле, нашы гадавыя планы па малаку ў гаспадарках Мазырскага раёна — 6000 кт на адну карову, — дзеліцца Яўген Буніслававіч.

Трэба адзначыць, што мінулы год Мазырскі раён завяршыў з прыбыт-кам: колькасць буйной рагатай жывё-лы складала 26 183 галавы (у параўнанні з 25 587 у 2013 годзе), а вытворчасць малака з больш чым 39 тысяч тон у 2013-м узрасла амаль да 43 тысяч тон у 2014-м. Павялічыўся і валавы збор збожжы: з 48 526 тон у 2013 годзе да 50 274 тон у 2014 годзе.

Каровы ў раёне, бы распешчаныя пані, знаходзяцца на круглагадовам утрыманні, на пашу выходзяць толькі на прагулку. Для таго, каб нарыхта-ваць для іх кармы, сеюць больш ку-курузы. Відаць, такія ўмовы рэгуляр-на даспадобы, бо колькасць буйной ра-гатай жывёлы за апошнія пяць гадоў узрасла з 20 да больш чым 26 тысяч галоў — гэта амаль 30%.

— Нам вядома пра яшчэ адну, дакладней, 13 гадоў для гонару. Менавіта столькі прадпрыемстваў раёна было занесена на Дошку Го-нару па выніках спаборніцтва ў Го-мельскай вобласці, — наводжу на расповед старшыню райвыканкама. Так, гэта найлепшыя прадпры-емствы. Сярод іх — дамабудуўнічы камбінат, адзін з найлепшых у краі-не, з самым сучасным абсталяван-нем і пры гэтым адным з самых нізкіх коштаў на жыллё. Сярэдняя школа №14 — у іх з'явілася першая інтэр-актыўная дошка, саўгас-камбінат «Зара» — вядучы ў Беларусі, наш «Міжрайгаз», аўтобусны парк №2, «Беллошта», гарадская балніца...

— Ну, калі ёсць свой дамабудуў-нічы камбінат, праблем з будаўніч-твам жылля ў вас няма? — Вы ведаеце, што першы арэн-ды дом быў пабудаваны ў Мазыры. За 2012—2014 гады ўведзена 170,1 тыс. кв. м жылля за кошт усіх кры-ніц фінансавання, у тым ліку ў 2014 годзе — 70,4 тыс. кв. м, або 117%

інвеставана 11,4 трыльёна руб-лёў, за тры гады прырост склаў 2,1 трыльёна рублёў. Сярод самых важных інвестыцыйных праектаў, што рэалізуюцца на тэрыторыі Ма-зырскага раёна ў 2015 годзе, чаты-ры праекты ААТ «Мазырскі нафта-перапрацоўчы завод» (будаўніцтва камбінаванай устаноўкі вытворчас-ці высокаквантавага кампанентаў бен-зіну, будаўніцтва устаноўкі адсарб-цыйнай ачысткі бутанавай фракцыі, устаноўка вытворчасці серы (Се-ра-2), будаўніцтва комплексу гідр-акрынгі цыяжкі нафтавых рэшткаў). Плануецца таксама рэканструкцыя існуючых магнунасцяў па павелічэнні прадукцыйнасці да 480 тыс. тон солі ў год ААТ «Мазырсьоль». Апроч та-го, два інвестыцыйныя праекты дзяр-жаўнага прадпрыемства «Мазырскія малочныя прадукцыі»: арганізацыя вытворчасці новых відаў тварожных вырабаў з павялічаным тэрмінам захоўвання і рэалізацыі без страты якасці прадукцыі, у частку па вытвор-часці сухога малака. Дзяржаўным прадпрыемствам «Саўгас-камбінат «Зара» рэалізуецца закладка саду прамысловага тыпу з кропельным паляваннем (80 га).

Пакуль што інвестары прыходзяць да нас на будаўніцтва гандлёвых аб-'ектаў. Хацелася б, каб больш ішлі на вытворчасць, дзяр гэтага мы робім пільныя захады. Цяпер на тэрыторыі спіртагараднага завода частку збу-даванняў выкупілі інвестары, у асноў-ным імі выступаюць індывідуальныя прадпрыемствы.

— А якія пытанні хвалююць лю-дзей у раёне, з чым яны звяртаюцца да вас на прамыя тэлефонныя лініі? — У першую чаргу гэта бытавыя праблемы, шмат цікавацца пытан-нямі землекарыстання, будаўніцтва, тэрмінамі правядзення капрамонтаў. Тэлефануюць, у асноўным, з горада і найбліжэйшых вёсак. Вядома, мно-гім хочацца, каб паўсюль асфальт ляжыў, але мы стараемся жыць па сродках. Галоўнае, каб дома было цёпла, утульна, нічога нідзе не пра-цавала — на такія звароты мы рэагу-ем аператыўна.

Паводле зваротаў грамадзян на «прамыя лініі» выкананы работы па пратэзаванні зубоў, аказана матэры-яльная дапамога з фонду сацыяльнай абароны, выдзелены пачынаючы інтэр-нацыянальныя ўкраінцы, вырашана пытанне па працаўладкаванні, нала-джана паддача гарачага водазабеспя-чэння ў жылым доме №168 па вул. Астроўскага, вырашана пытанне пра абмен долямі ў кватэрах паміж сва-імі, заменены ўчастак трубы сіста-мы каналізацыі ў жылым доме № 71, корп. 1 па вул. Пралетарскай, Дадзены таксама тлумачэнні па пытаннях вы-дзялення жылля ўзаем прызнанага непрыдатным для пражывання, аб атрыманні льготнага крэдыту для га-зіфікацыі жыллага дома, аб атрыманні зямельнага ўчастка для будаўніцтва індывідуальнага жыллага дома і інш.

Дзякуючы правядзенню «прамых ліній» змяняецца колькасць зваро-таў людзей у выканкам, кожнае пы-танне ставіцца на кантроль. Апроч таго, мы кожны месяц праводзім вы-язныя прыёмы на прадпрыемствах, выслухоўваем рабочых. Звычайна падчас такіх сустрэч атрымліваем каля двух дзясяткаў пытанняў.

— Напэўна, раён — «салодкі ка-валачак» для інвестараў? — З 2012 па 2014 год у сацы-яльна-эканамічнае развіццё раёна

— Мазыршчына цікавая не толь-кі ў вытворчым, але і ў прыродна-культурным плане. Як вы праце-це ў сферы развіцця турыстычнай галіны?

— Каб прыцягнуць турыстаў, мы выдзелілі два зямельныя ўчасткі для будаўніцтва аб'ектаў прыдарожнага сэрвісу, бо іх у нас вельмі мала і яны запатрабаваны. Гэта будуць аб'екты з аднаго боку на ўездзе ў Мазыр і на развіццё Ельск — Нароўля. Свае ін-вестары, мазыране, уноў являюць там будаўніцтва. Там будуць і станцыі тэх-абслугоўвання, і месцы адпачынку, і гасцініца.

У нас сапраўды ўнікальны край, дзе сама прырода неверагодна прыгожая, і гэта стварае перадумовы для развіц-ця экалагічнага турызму, аматары яко-га могуць наведваць дзяржаўны ланд-шафтны заказнік «Мазырскія яры».

Турыстычную інфраструктуру Мазырскага раёна складаюць тры гасцініцы, шэсць рэстаранаў, два за-баўляльныя цэнтры, два начныя клубы, чатыры музеі, парк адпачынку, кінатэатр, выставачная зала, экало-га-культурны цэнтр. Усяго на тэрыто-рыі раёна знаходзіцца 254 аб'екты, з іх 31 занесены ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў. Візітная карта Мазыршчыны — гар-нальняная база ўстановы «СДЮШАР №1 г. Мазыра».

— Яўген Буніслававіч, напры-канцы гутаркі падзяліцеся самымі глабальнымі планами па развіцці раёна?

— Самае галоўнае пытанне — гэта вытворчасць. Будзе вытворчасць — будзе праца для людзей, заробатная плата (за апошні месяц яе сярэдні па-казчык склаў 6600 тысяч рублёў ва ўсіх галінах), папаўненне бюджэту і грошы, неабходныя для сацыяльнай сферы. Бо цяпер, на жаль, на некато-рых экспертаарыентаваных прадпры-емствах ёсць няпоўныя рабочыя дзень, мы залежым ад сітуацыі, якая скла-лася на райскім рынку. Заробатную плату ўсім супрацоўнікам выплачваю-ць свочасова. Але мы настроены на зладжаную работу ўсіх службаў, а таксама на зніжэнне сабекошту пра-дукцыі пры захаванні яе якасці — та-ды яна стане больш прывабнай для пакупнікоў.

Арэнды дом у Мазыры.

Фота: Іна ГЛУШКО

Прафесар ШАПЯЛЕВІЧ:

«КАЧУ, КАБ СЯРОД БЕЛАРУСАЎ БЫЛО ШМАТ ВУЧОНЫХ»

Васіль Васільевіч Шапялёвіч вядомы ва ўсім свеце як адзін з вядучых вучоных у галіне аптыкі фота-рэфрактыўных крышталюў, заснавальнік навуко-вай школы. Сам жа прафесар сціпла працуе ў Ма-зырскім дзяржаўным педагагічным універсітэце імя І. П. Шамякіна вось ужо 40 гадоў — з 1975 года. З 1976 года загадвае кафедрай тэарэтычнай фізікі і пры-кладной матэматыкі. Васіль Васільевіч расказвае нам пра сваё захапленне галаграфіяй, паказвае няхітрыя, але ідэальныя фізічныя доследы, і пры гэтым адзначае: фізіка — гэта самая апошняя з яго цікаўнасцяў, а душа прафесара з маладосці цягнулася да журналістыкі...

Мы гутарым у кабінце, дзе прафесар Шапялёвіч праводзіць заняткі. Ледзь не палову паміш-кання тут займае прыбор, які ўво-гуле сабой стол з усталяванымі на ім разнастайнымі ліназамі.

— Гэта атпычкі ці, можна нават сказаць, галаграфічны стол, на якім збіраюцца розныя аптычныя схемы, — тлумачыць Васіль Шапялёвіч. — Прамень лазернага святла катруецца праз гэтыя ліназы, пералам-ляецца і накіроўваецца ў тры пункты, дзе мы праводзім да-следаванні.

Ва ўстаноўцы ёсць фотарэфрактыўны крышталік («фота») — святло, «рэфрак-цыя» — пераламленне. Пры дапамозе гэтага крышталака можна запісаць інтэрфэрэн-цыйную карціну і атрымаць дакладную інфармацыю аб паверхні люстэрка і ліназы і вызначыць іх якасць. Усё гэта Васіль Васільевіч расказвае нам некалькі пры-кладу вяршаваных радкоў, а заўважым яшчэ адзін прыклад ступеннай творчасці: маляван-не насценгазеты з фізічнымі доследамі і задачамі. Апроч гэтага, прафесар прыносіць са сваёй лабараторыі прыбор, які нагадвае конус. З яго вяршыні

Васіль ШАПЯЛЕВІЧ дэманструе сваю лабараторыю.

і выкладуць. — Хачу, каб сярод белару-саў было шмат вучоных, асаб-ліва сярод тых, хто з глыбіні. Цяпер я значна навуковымі кіраўніком на аўтарэфэратах у дзевяці чалавек, якія паступілі ў аспірантуру. Таму памылко-ва некаторыя думаюць, маўляў, якая можа быць навука ў гэтым Мазыры, гэта ж нават не аблас-ны цэнтр, — заўважае Васіль Шапялёвіч.

Доўгія гады Васіль Васільевіч выдэ спецкурс «Даследчыя задачы па фізіцы». І ўсіх сваіх студэнтаў абавязвае напісаць верш — не менш за 12 рад-коў — на тэму гэтага спецкур-са. Нехта можа асудзіць такі па-дыход, гаворачы, што не можа фізік быць лрыкам... Аднак усе студэнты прафесара Шапялёві-ча з задамненнем спраўляюцца! У пацярджэне Васіль Васільевіч паказвае нам некалькі пры-кладу вяршаваных радкоў, а заўважым яшчэ адзін прыклад ступеннай творчасці: маляван-не насценгазеты з фізічнымі доследамі і задачамі. Апроч гэтага, прафесар прыносіць са сваёй лабараторыі прыбор, які нагадвае конус. З яго вяршыні

і выкладуць. — Хачу, каб сярод белару-саў было шмат вучоных, асаб-ліва сярод тых, хто з глыбіні. Цяпер я значна навуковымі кіраўніком на аўтарэфэратах у дзевяці чалавек, якія паступілі ў аспірантуру. Таму памылко-ва некаторыя думаюць, маўляў, якая можа быць навука ў гэтым Мазыры, гэта ж нават не аблас-ны цэнтр, — заўважае Васіль Шапялёвіч.

— Калі вы назіраеце вы-сёлку, сонца абавязкова му-сць быць са спіны. І ніколі вы ў нашых шыротах не зможа-це бачыць гэтую з'яву з 14 да 15 гадзін. А леей за ўсё вясёлку відаць, калі сонца на захадзе, — гаворыць Васіль Шапялёвіч і паварочвае адпа-ведным бокам мадэль. Сапраў-ды, скругленне конуса ў такім становішчы адкрываецца мак-сімальна...

Сам прафесар, дарэчы, шмат зрабіў для таго, каб пра Мазыр даведаліся ў сусвет-най навуковай супольнасці. Дзякуючы яго намаганням ле-

тас тут прайшла міжнарод-ная навуковая канферэнцыя на тэму «Аптыка крышталюў», на якой прысутнічалі ўдзельнікі з Францыі, Аўстрыі, Украіны, Расіі, Беларусі.

Сярод іншых заслуг пра-фесара — званні «Выдатнік народнай асветы Беларускай ССР» (1982), «Выдатнік асветы СССР» (1985), «International Man of 2000/2001 year» (Між-народны біяграфічны цэнтр, Кембрыдж, Вялікабрытанія), «The most influential scientist of decade» (Амерыканскі біягра-фічны інстытут, 2001), «The person of year» (Амерыканскі біяграфічны інстытут, 2003), лаўрэат першай прэміі імя Ю. І. Астроўскага ў галіне гала-графіі і інтэрфэраметрыі (Фізіка-тэхнічны інстытут ім. А.Ф. Эфе-РАН, 2003), лаўрэат прэміі імя акадэміка Ф.І. Фёдарова (НАН Беларусі, 2011). Васіль Шапя-лёвіч — аўтар больш як 300 навуковых і вучэбна-метадыч-ных работ.

А яшчэ Васіль Васільевіч уз-нагароджаны медалём Фран-ціска Скарыны, бо мае дачы-ненне і да культурнай сферы. Ён — даследчык фальклору і дыялекту роднай вёскі Каўня-ці Пінскага раёна. Ён сабраў больш за 150 тэкстаў стара-даўніх песень, запісаных у жы-хароў гэтай вёскі. Яны ўвайшлі ў зборнік, які Васіль Шапялё-віч выдўаў зусім нядаўна. Апроч та-го, прафесар — аўтар зборніка вершаў «Калія пазізі», некаль-кіх тэкстаў песень і гімна фотарэ-фракцыі, які ён напісаў на ан-глійскай мове.

ДАСТАЎКА «ПЕРШЫМ КЛАСАМ» І З «КАМФОРТАМ»

Мазырскі раённы вузел паштовай сувязі нам парайлі наведваць у райвыканкаме. Гэтае прадпрыемства летас было занесена на абласную Дошку гонару як найлепшы аб'ект паштовай сувязі, і мы накіраваліся ў цэнтральнае аддзяленне, каб на свае вочы убачыць яго дасягненні.

— Наш калектыў вельмі добра працаваў. Мы атрымалі даволі вы-сокую вырчку, выканалі ўсе па-казчыкі гадавога плана развіцця, не было парушэнняў працоўнай дысцыпліны, — тлумачыць такое рашэнне Гомельскага аблвыкан-кама начальнік вузла Іна ГЛУШ-КО. — Мы разумеем, наколькі гэта пачэсна і адказна, таму цяпер павінны працаваць няк не горш, а толькі лепш.

Іна Браніславаўна праводзіць нас у залу цэнтральнага паштовага аддзялення вузла, дзе за камп'ютарамі працуюць спецыялісты. Тут размяшчаецца бізнес-пошта. Гэта падраздзяленне з 2012 года аб-слугоўвае выключна кар'яцкія асоб — усяго 253 арганізацыі.

— Гэта зручна для іх, каб не стаяць у агульнай чарзе, калі людзі аплачваюць, напрыклад, камунальныя плаціжы. Можна прыйсці адразу сюды і атрымаць усе віды паслуг.

Ёсць тут і зала, дзе апэратары працуюць з фізічнымі асо-

бамі. Нядаўна ў ёй для зручнасці кліентаў усталявалі кіёск са спа-жывецкімі таварамі.

Вузел уключае сабой даволі буй-ное прадпрыемства: у яго струк-туру ўваходзяць 50 аддзяленняў паштовай сувязі (8 з іх — перасоў-ныя), у якіх працуюць 269 чалавек, а зона абслугоўвання ахоплівае не толькі Мазырскі раён, а яшчэ і Нараўлянскі.

— Апроч класічных паштовых паслуг, папулярнасць сярод нас-сельніцтва набіраюць такія, як ін-тэрнэт-крама РУП «Беллошта» — гэта новы для нас від дзейнасці, а таксама паслуга ААІС (прадастаў-ленне інфармацыі з дзяржаўных інфармацыйных рэсурсаў (ДІР) пры дапамозе агульнадзяржаўнай аўтаматызаванай інфармацыйнай сістэмы). Звычайна гэта інфарма-

цыя пра наяўнасць зямельных участкаў, капіталічных і закнсер-ваных збудаванняў, — адзначае Іна Глушко.

Усё больш запатрабаванымі робяцца паслугі адпраўленняў прыярытэтных лісьмовай карэспандэнцыі «Першы клас», адпраў-ленняў «Камфорт» — калі адпраўніку і атрымальніку дасылаюцца SMS-паведамленні аб уручэнні паштовага адпраўлення.

Пра тое, што прадпрыемства развіваецца, сведчыць не толькі ўзрост новых паслуг, але і лічыць: за пяць месяцаў гэтага года вырчка вузла складала больш за 16 млрд рублёў — гэта 117,5% у параўнанні з мінулым годам.

Работнікі пошты уважліва сочаць за тым, каб кожны ліст дайшоў да адрасата.

Фота: Іна ГЛУШКО

Мазырскі хлебазавод: Найлепшыя пернікі робяць тут!

Пасля таго, як пернікі вылепюць, іх неабходна пакрыць сіропам. За гэтую аперацыю адказвае кандытар Святлана ПЕТРАВАЙ.

Напэўна, людзі, якія жывуць побач з хлебазаводамі — адны з самых шчаслівых. Бо якая гэта асалода — штарціну прачынацца і адчуваць водар свежаспечанага хлеба! А калі яшчэ побач ёсць крама, куды гэ-тае смакочце, яшчэ цёпленькае, паступае адразу з завада — увогуле казка. І калі мы прыехалі ў філіял «Мазырскі хлебазавод» ААТ «Гомельхлебпрам» і убачылі каля яго новапабудаваны прыватны сектар, амаль не здзіўліліся: людзі, якія жывуць тут, знайшлі сваё «месца пад сонцам». Залатым і румя-ным, як толькі-толькі выцягнуты з печы пернікі.

Дырктар хлебазавода Сяргей Аляксан-дравіч РЭДЧЫЦ — не толькі рэфар-матар, які не стамляецца шукаць і ўводзіць на сваёй вочыне навінкі, не толькі дбайны гаспадар, які ведае толк у эканоміі і рэ-табельнасці, але і чалавек, што сапраўды ўкладвае душу ў сваю справу, за якую шыра-ра перажывае.

— У нас завершана невялікая рэкан-струкцыя: абнавілі фасад будынка, замянілі ўсе вокны — і апроч эстэтычнага гэта дало нам эканамічны эффект: зымой выдаткавалі менш газу на абгарэў памяшканняў. І гэта нам удалося зрабіць без прыцягнення крэ-дытаў — за кошт нашай прадукцыі!

Дырктар паказвае нам абноўленыя пры-гожыя бытоўкі з раздзяляльнымі і пакой для прыёму ежы, дзе збіраюцца работнікі. Зрэш-ты, і цяпер на прадпрыемстве працягаюцца рамонтна-мадэрнізацыйныя работы. У хлебабулачным цэху не завершаны рамонт падлогі. Тут жа мы глядзем новае абсталя-ванне, якое каштавала заводу 500 мільянаў рублёў — цестадыліцель і цестааргудзіцель. Для чаго гэты прыбор патрэбен, гаворыць яго назва. Цяпер раздзяляльні і скругленне цеста адбываецца аўтаматычна, што знач-на спрашчае працу людзей. Сяргей Рэдчыц перакананы, што неабходна, каб працавалі лініі, а ручная праца пакрысе адыходзіць.

развітая і канкурэнцыя высокая, трэба тры-маць планку не толькі сярод дзяржаўных прадпрыемстваў, але і сярод прыватнікаў.

Прадпрыемства забяспечвае хлебам не толькі райцэнтр і раён, але і пастаўляе пра-дукцыю ў Мінск. Тры разы на тыдзень з за-вада едуць рэйсы на Бранск, Смаленск, раз на тыдзень мазырскі хлеб возіць у Маскву. Дзякуючы гэтаму на экспарце за месяц уда-

ецца зарабляць 30 тысяч долараў. За апошні год Мазырскі хлебазавод зра-біў ухіль менавіта на кандытарскую прадук-цыю. Тут яе вырабляюць каля 40 тон за ме-сяц, і 10,5 тоны — хлебабулачных вырабаў. Але ж, бадай, больш за ўсё прадпрыемства славіцца сваімі пернікамі. Менавіта за іх яго атрымала летас пачэсны прыз «Калібуха»: паводле адбору экспертнай камісіі з дзесяці непадпісаных узорнаў шляхам закрытай дэ-густацыі мазырскія пернікі былі прызнаныя найлепшымі ў краіне.

Цяпер лінія дзаваліе выпускаць да 2200 цэнтраў пернікаў за суткі. Хлебабулачных вырабаў у добрыя ча-сы таксама можна было выпускаць знач-на больш — да 50 тон, аднак што зробіш — канкурэнцыя не дазваляе. Тым не менш эканамічны паказчыкі ў завада добрыя: за пяць месяцаў гэтага года вытворчасць хле-бабулачнай прадукцыі складала 88% у адно-сінах да лічбаў мінулага года, а кандытарскай прадукцыі вылучана 106,8% у параўнанні з леташняй колькасцю. Сярэдняя зарплата на прадпрыемстве дасягнула 5400 тысяч рублёў, і ў найбліжэйшых месяцах яе гатовы нарошч-ваць, гаворыць дырктар.

Прыёмушы на завод два гады таму, Сяргей Рэдчыц не толькі правёў рамонт, стаў абнаўляць абсталяванне і прадумаць запуск новых ліній. Ён перавёў працу на начны рэ-жым: цяпер хлеб вылепачаецца з 10 вечара да 6 раніцы. За гэты час ён паспявае спячыць, астыць, яго наразаюць і ўпакоўваюць, і ў све-жым выглядзе ён ужо гатовы трапіць на ста-лы мазыран для сьняданку. «А каму патрэбен хлеб не першай свежасці, які спякілі ўвеча-ры?» — спраўдліва заўважае дырктар.

Вырчка ад продажу складае 200 млн рублёў за дзень. Такім чынам атрымліва-

Дырктар Сяргей РЭДЧЫЦ.

ецца за месяц зарабляць 8 млрд рублёў — але гэта, як кажа Сяргей Аляксандравіч, на жывіць, а не на развіццё. Таму, каб павя-лічыць аб'ёмы і вырчку, у жніўні плануецца запустыць лінію па вытворчасці сухах. Гэта, па словах дырктара, дазволіць не право-дзіць аптымізацыю на прадпрыемстве і па-вядзець да канца года сярэдняй заробак да 6 млн рублёў.

А яшчэ ў планах запусціць новую лінію па выпуску пачыння, гэта будзе навінка, якую стануць пастаўляць ва ўсе гандлёвыя сеткі краіны.

Не спыняецца прадпрыемства і ў ад-каналенні хлебабулачных вырабаў. Паста-янная праводзіцца аналіз попыту пакупнікоў, асабліва і вялікая разнастайнасць прадукцыі. Вырабляюць тут і фармавыя, і падавыя хле-бы, прычым большасць з іх робяць на дрожжах, а на заквасках. Хоць тэрміны іх захоўвання не такія вялікія, затое прадукт атрымліваецца натуральны. Ну а сярод на-вінак — і дыетычныя хлебны, і хлеб «Зярыт-ка», назва якога гаворыць сама за сябе, і «Мазырскія вытокі» з втробнем, якое палі-шае работу страўнікава-кішчаннага тракта.

УНП 400173470

ШКОЛА, У ЯКОЇ ЁСЦЬ ЧАМУ ПАВУЧЫЦА

Мы прыехалі ў мазырскую сярдэную школу № 14 напярэдні выпускной лінейкі. На падворку нас сустрэлі групы школяроў, якія маршыравалі пад барабаны дробіць падрыхтоўку да свята ішла пойнымі жодамі. Увогуле, павучышы тут, я пазайздросціла навучанцам: для ўсіх знаходзіцца і заняткі, і словы падтрымкі, і пачаснае месца на школьным «зорным небасхіле».

— Разумею, мы ва ўсім — першы, — нават крыху губляецца дырэктар школы Алена ПРЫБЫШЧУК, калі я прашу расказаць пра самыя важныя дасягненні ўстановы.

Магчыма, сакрэт у дэвізе: «Я люблю сваю школу». З гэтага — любові да школы, гаворыць Алена Уладзіміраўна, усё і пачалося. Па яе словах, педагогі, якія тут працуюць — сапраўдныя фанаты сваёй справы, і кожнае дзіця для іх (а ў школе 1200) — асоба, кожны — таленавіты. «Мы любім сваіх дзяцей, лічым іх самымі лепшымі ў свеце, яны гэта разумеюць і даказваюць», — гаворыць дырэктар.

Алена Прыбышчук узнакліла школу васьмю гадоў таму. Складана паверыць, але тады на рахунак установы значылася 17 злучэнняў, былі і іншыя правапарушэнні. Цяпер гэтыя паказчыкі — на нулі. Адміністрацыя ведае кожнае дзіця і яго вобласць, ведае, чым яны займаюцца і ўвогуле вядзе з імі актыўную працу. Не застаюцца за імі за ўвагі і праблемныя сем'і, якіх няшмат і становіцца ўсё менш.

Актыўная тут і бацька, і вядома ж, вучні. Яны выдаюць сваю газету «Чатырнаццаць элемент» пра школьнае жыццё. Больш за 500 навучанцаў стываюць, 350 удзельнічаюць ва ўзорным фальклорным ансамблі «Беларуская карунка», ёсць тут свае ялечнічы тэатр, клуб «Індыга». Школа ганарыцца сваімі 45-цю алімпіяднікамі, сярэд іх — Уладзімір Грыневіч, які два гады таму скончыў школу і быў трыюмфам у свеце па выніках алімпіяды па біялогіі. У той жа час немагчыма, кажа дырэктар, каб дзіця не было занята творчай дзейнасцю, якая абсалютна не замянае вучыцца на «выдатна».

Летась школа трапіла на абласную дошку гонару, выпусціўшы шэсць медалістаў. Сярод іх — уладальніца другога месца на рэспубліканскай алімпіядзе па хіміі Настася Жанжэўская, абсалютная пераможца рэспубліканскай алімпіяды па англійскай мове Валерыя Пашко, пераможца і прызёр рэспубліканскай алімпіяды па матэматыцы Ганна і Марыя Чалапавы.

— У нас у школе ёсць чалавек, які творыць чуды, — працягвае Алена Уладзіміраўна і паказвае на намесніка дырэктара па выхаваўчай рабоце Ірыну ТЫЛЬКОВІЧ.

Разам з ёй мы калісьці паабяцалі

Дырэктар часта сама займаецца дэкорам школы.

бацькам, што кожнае дзіця ў нас будзе на сцэне. І мы, здаецца, гэтага дасягнулі.

Увогуле, падыход адміністрацыі да навучнай працы радуе сваім крэатывам. Напрыклад, каб захаваць дзелавы стыль адукацыі і пры гэтым апрацаваць прыгожа, арыгінальна і з густам, тут працавалі і ўвалі сваю школьную форму. Апраўнілі малодшую школу, сярэднюю звыно, а таксама частку настаўнікаў. Перад гэтым адбылася дэфіле ў форме, мадэлямі выступалі і дзеці, і педагогі. Расказваюць пра форму, дырэктар дастае з шафы строгі стэльны сарафан. «Год наш, самая любімая рэч! Яшчэ нядаўна сукунку набірала», — хваліцца Алена Уладзіміраўна.

Як толькі заходзіць у школу, адчуваеш яе атмасферу — і яна тут таксама незвычайная. Першае, што кідаецца ў вочы, гэта адносіны вучняў, бацькоў і настаўнікаў. Яны адкрытыя і дружалюбныя. Ніякага страху і напружанасці перад адміністрацыяй, а толькі сумесная праца і дзеці, і педагогі.

— Але калі трэба, мы можам і паўшчуваць, — усміхаючыся, заўважае дырэктар.

Школа можа пахваліцца і сваім інфармацыйна-бібліятэчным цэнтрам. Гэта кабінет, пасярод якога стаіць вялікі круглы стол з камп'ютарамі. Тут праходзяць заняткі, падчас якіх трэба працаваць з інтэрнэтам ці камп'ютарнымі праграмамі, класныя і інфармацыйныя гадзіны і іншыя мерапрыемствы. Хоць, апроч гэтага, камп'ютары з выхадам у сеціва ёсць амаль у кожным класе.

— У нас вельмі добрыя бацькі і апякунскі савет, які нас падтрымлівае і дапамагае, — адзначае Алена Прыбышчук.

— Яшчэ васьмю гадоў таму мы пачалі праводзіць кірмашы, на якіх дзеці самі зараблялі грошы, праходзяць гэтыя зборы, зробленыя сваімі рукамі. За гэтыя сродкі мы купілі два першыя ноўтбукі, і яны дагэтуль працуюць, — дадае Ірына Тільковіч.

На базе школы створаны і рэалізаваны інавацыйны праект па энергазберажэнні: за зробленыя грошы тут паставілі пластыкавыя вокны, памяншалі лямпачкі. Праводзяць нас па школе, дырэктар і намеснік напяробой расказваюць пра дасягненні сваіх вучняў, іх бацькоў, педагогічнага калектыву. На адным паверсе мы разглядаем тэматычныя планы з разнастайным матэрыялаў, прысвечаныя здароваму ладу жыцця, на другім нам паказваюць на сценгазету, далей — дрэва псіхалагічнага камфорту, на наступным — зробленыя ўласнаручна (які і шмат што тут) «школьны зарарап» проста на сцяне, дзе ў рамках у форме зорак вядуць партрэты выдатнікаў...

— Гэта звычайныя камані, а гэта мы выбіралі малатком, — паказвае дырэктар на рэльефную «зорную» кампазіцыю на сцяне. — А гэта — нашы святы. А тут — нашы судоўныя бацькі, — захоплена працягвае экскурсію Алена Уладзіміраўна.

Сваімі сіламі ў школе робяць рамонт, праектуюць мабіль, распісваюць сцены... Аказваецца, няма нічога немагчымага, галоўнае — быць сапраўды захопленым сваёй справай.

Калі мы прыехалі, у школе ішла падрыхтоўка да апошняга заванка.

А Ў ВАС У ДОМЕ ГАЗ?

Прадпрыемства «Мазырскі мікрагаз» мае багатую гісторыю. Упершыню ў Гомельскай вобласці блакітнае паліва пусцілі 28 студзеня 1961 года. А ўжо 13 лютага, літаральна праз тыдзень, быў створаны мазырскі філіял «Гомельаблгаза». Прадпрыемства ёсць чым ганарыцца, але ж галоўны яго набытак складаюць людзі, гаворыць дырэктар Дзмітрый Васільевіч ШАЎЛОУСКІ, які сустракае нас гасцінна, але пра арганізацыю, якой кіруе, расказвае сціпла.

Дырэктар прадпрыемства «Мазырскі мікрагаз» Дзмітрый Васільевіч ШАЎЛОУСКІ.

Спецыялісты, якім можна давяраць

Ён бярэ ў рукі таўшчэзны фаліят на гісторыі газіфікацыі Беларусі і паказвае ў кнізе партрэт генеральнага дырэктара дзяржаўнага вытворчага аб'яднання «Беллавагаз» Леаніда Іванавіча Рудзінскага. Калісьці ён пачынаў свой прафесійны шлях майстрам у «Мазырмікрагазе», і цяпер яго імя — не толькі нагода для гонару прадпрыемства, але і прыклад адданай, шчырай і, галоўнае, удзячнай працы.

Але вернемся да прадпрыемства. Цяпер «Мазырмікрагаз» абслугоўвае чатыры раёны газазабеспячэння — Ельскі, Нараўлянскі, Лельчыцкі і сам Мазырскі. Паралельна тут займаюцца размеркавальнымі і ўнутрымамымі сістэмамі газазабеспячэння. Апроч абслугоўвання абсталявання (у яго лік сёння ўваходзяць яшчэ 90% усіх катлоў Мазыршчыны, а іх — каля 17 відаў) спецыялісты «Мазырмікрагаза» ў любы час сутак выязджаюць для ліквідацыі аварыйных сітуацый.

Прадпрыемства хоць і параўнальна маладое, але замяну абсталявання на ім праводзіць своечасова. Газ — рэч сур'ёзная, і, каб пазбегнуць аварыйных сітуацый, усе адключальныя прылады мяняюць раз на 25 гадоў, прычым паўсюль (апроч кранаў, якія змяшчаюцца ў дамах абанентаў). Сярод глабальных планаў сёлета — памяншэнне рэгулярныя пункты: ужо цяпер прыступаюць да ўстаноўкі тэлемаханізаванага шафнага рэгулярнага пункта ў Нараўлі, параметры работы якога можна будзе бачыць у рэжыме анлайна. Гэта дазволіць значна павысіць беспяспек сістэм газазабеспячэння. Налета ў сістэме «Мазырмікрагаз» плануець замяніць сем такіх пунктаў, у тым ліку ў Ельску.

На Мазырскім мікрагазе працуюць высакваленыя спецыялісты, якія хутка і якасна робяць сваю працу. І гэта не проста гучныя словы: свае майстэрства работнікі паказваюць з года ў год. Толькі ўявіце: спецыялісты прадпрыемства ўжо васьмю год запар займаюць першае месца ў спаборніцтвах па абслугоўванні газарэгулярных пунктаў у Гомельскай вобласці. Такім газаўчыткам немагчыма не давяраць. А летась мазырскія майстры атрымалі чарговае прызавае месца на рэспубліканскім конкурсе. Сёлета па вобласці мазырмікрагазаўцы зноў у лідарах.

Ціск заўсёды ў норме

Тым часам мы падыходзім да аднаго з газарэгулярных пунктаў, які знаходзіцца непасрэдна на тэрыторыі прадпрыемства.

— Газарэгулярны пункт прызначаны для зніжэння ціску газу да рабочага, — расказвае між тым начальнік аварыйна-дыспетчарскай службы Дзмітрый ДУЛБ.

Дарэчы, менавіта тут праводзяцца трэнерынгавыя заняткі па павышэнні свайго прафесіяналізму, а таксама перад спаборніцтвамі, пра якія было сказана вышэй. Ніякай бутафорыі, усё па сапраўдному! Пры гэтым беспяспек на аб'екце заўсёды падтрымліваецца на найвышэйшым узроўні.

— Хочацца адзначыць і высокі ўзровень правядзення прапаганды сярод насельніцтва па бяспечным карыстанні газам у побыце. Мы выязджаем і ў школы, і нават у дзіцячыя садкі, у тым ліку ў іх раёнах, — кажа Дзмітрый Дулб. — Расказваем пра газ, яго ўласцівасці, працу газаслужбы і газавую бяспеку. Навучэнцаў у даступнай форме змяшчам са сферамі выкарыстання прыроднага газу, відамі газавых прыбораў, правільна абыходжанні з імі. На такія гутаркі выязджаюць і аварыйна-дыспетчарскія брыгады на спецтранспарце. Дзеці заўсёды ў захапленні, асабліва ад таго, што тут усё можна не толькі паглядзець, але і памацаць. Таму наша дзятва ведае, што рабіць, калі з'явіцца пах газу!

Кожны работнік прадпрыемства, працуючы са спажыўцом, распавядае пра неабходныя меры бяспекі, засяродзіўшы на аб'екце абсталяванне, якое выкарыстоўвае газ. Сёння такія мерапрыемствы дазволілі атрымаць устойлівы паказчык зніжэння пазастатных сітуацый на сістэмах газазабеспячэння рэгіёна.

Начальнік вытворча-тэхнічнага аддзела Аляксандр ВАХРУШАў расказвае пра вырашэнне асноўных пытанняў:

— Сумесна з ПРУП «Белгаз» і філіяле МПУ «Мазырмікрагаз» было створана праектнае бюро па вырабе праектна-каштрэўнай дакументацыі, што дазволіла скараціць час выканання работ па газіфікацыі індывідуальнага жыллага дома.

Згодна з Указам Прэзідэнта ад 2 чэрвеня 2006 года № 368 «Аб мерах па рэгуляванні адносін пры газіфікацыі прыродным газам эксплуатаванага жыллёвага фонду грамадзян» на 2015 год запланавана выкананне праектна-пошукавых работ 10 аб'ектаў агульнай магнутнасцю 15,7 км размеркавальных газарэгуляцый з газарэгулявальнымі ўводамі для газіфікацыі 288 індывідуальных жылых дамоў.

Таксама нашым уладарнем праводзіцца шматразовыя сходы з насельніцтвам па пытаннях газіфікацыі згодна з Указам Прэзідэнта №368, якія ў далейшым даюць станоўчыя вынікі.

Адпрацоўка аварыйнага паведамлення «пах газу на вуліцы» супрацоўнікамі «Мазырскага мікрагаза».

Слосар па рамоне і абслугоўванні вонкавых газарэгуляцый і збудаванняў Ігар ДУДАЛІЎ, кіроўца-слосар Эдуард БАСАК і стажор Уладзімір ЛАПАТА праводзяць агляд тэхнічнага стану збудавання вонкавага газарэгуляцыйнага пункта.

Слосар па рамоне і абслугоўванні вонкавых газарэгуляцый і збудаванняў Ігар ДУДАЛІЎ, кіроўца-слосар Эдуард БАСАК і стажор Уладзімір ЛАПАТА праводзяць агляд тэхнічнага стану збудавання вонкавага газарэгуляцыйнага пункта.

Генеральны дырэктар РВУП «Гомельаблгаз» Анатоль Іосіфавіч ФЕЙГІН:

— Кіраўніцтва ўпраўлення робіць стаўку на прыягненне маладых спецыялістаў. Маладая змена пераймае бяспечны вопыт, назапашаны старэйшым пакаленнем. Імёны многіх работнікаў у працягу года сталі сімвалам высокага прафесіяналізму. Сёння работнікі Мазырскага газавога гаспадаркі імкнучыся захаваць і прымножыць велізарны багаж вопыту, ведаў і ўменняў, што назапашаны рознымі пакаленнямі газавікоў.

Неацэнны ўклад у развіццё ўпраўлення ўнеслі заслужаныя работнікі, якія аддалі доўгія гады самаадданай працы, творчасці, цярпення і душэўнай цэльнай агульнай справе. Сярод іх Макушынін Аляксей Уладзіміравіч, Абраменка Віктар Васільевіч, Шубоўская Волга Міхайлаўна, Ямцова Зінаіда Іванаўна, Вараб'ёва Людміла Аляксандраўна, Зубар Уладзімір Пятровіч, Касцёцкая Людміла Рыгораўна, Леўчанка Валяціна Сямёнаўна, Дронік Кацярына Ігнацьеўна і многія-многія іншыя, не менш вартыя павягі газавікі Мазырскага гаспадаркі.

Бяспека — перадусім

Пасля агляду газарэгулярнага пункта мы садзімся ў жоўта-чырвоную машыну аварыйнай службы і едзем у разлікова-касавы цэнтр. Менавіта сюды прыходзіць будучыя абаненты і заключаюць дагаворы аб газіфікацыі. А яшчэ тут знаходзіцца дзве службы: ўліку і транспартавання газу і ўнутрыдамавая служба газавога абсталявання.

Начальнік службы ўліку і транспартавання газу Аляксандр ГАЙКОЎ у спецыяльным тэхнічным класе для трэнерынга перад спаборніцтвамі.

— Сама назва нашага падраздзялення гаворыць аб тым, чым мы займаемся, — кажа начальнік службы ўліку і транспартавання газу Аляксандр ГАЙКОЎ. — Мы вядзем улік спажывання газу як насельніцтвам, так і прамысловымі спажыўцамі. Дастануем звадкаванае паліва таксама і прадпрыемствам, і людзям.

Цяпер у Мазырскім раёне гэтым відам паліва карыстаюцца больш за 60 прамысловых устаноў і больш за 58 тысяч абанентаў сярод насельніцтва, рэгіён другі па аб'ёмах спажывання прыроднага газу пасля Гомеля ў вобласці. Больш за 13 тысяч прыватных абанентаў у Мазыра атрымліваюць звадкаваны газ у балонах. Пры гэтым сярод насельніцтва колькасць спажываўцоў не перастае павялічвацца.

— І гэта з улікам таго, што асноўныя пікі газіфікацыі насельніцтва ўжо прайшлі. Цяпер ідзе пераход абанентаў са звадкаванага на прыродны газ, — адзначае начальнік службы.

— Вядзецца таксама работа па ўсталяванні лічбынікаў прыроднага газу сярод насельніцтва. Калі тры гады таму ў раёне было зарэгістравана каля 20 000 лічбынікаў, то цяпер ужо больш за 25 000.

Наша размова з Аляксандрам Гайковым праходзіць у незвычайным кабінете. У цэнтры яго, нібы ў глядацкай зале, у некалькі шэрагах выстаўлены крэслы. Па перыметры ўздоўж сцен стаць пліты, таксама ўстаноўлены разнастайныя катлы.

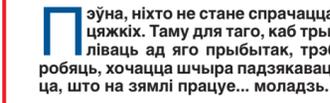
У такім тэхнічным класе трэнерынгавыя і спецыялісты «Мазырмікрагаза», павышаючы навыкі па абслугоўванні газавога абсталявання, адточваючы ўменне па абслугоўванні катлоў, знаходзячы ў іх інспірацыю. А ўвогуле тэхнічнае абслугоўванне патрэбна, вядома ж, не толькі для ўдзелу ў конкурсах, а найперш — для бяспекі. Таму стан газавога абсталявання неабходна правяраць штогод. Для гэтага тут праводзіцца навучнае абанентаў, якія атрымліваюць пасведчанні аб магчымасці самастойнай замены газабалонаў устаноўкі. Аднак у многіх выпадках без спецыялістаў не абыходзіцца.

— Тэхнічнае абслугоўванне праводзіцца для выяўлення няспраўнасцяў, да таго ж мы ачышчаем як унутраныя датчыкі, так і вонкавыя паверхні катлоў, — распавядае майстар унутрыдамавых газавых сетак і абсталявання Аляксандр ХАЛМЯКОЎ. — Важным момантам з'яўляецца правядзенне тэхнічнага абслугоўвання газавога абсталявання — пліт, воданагравальнікаў і катлоў — для безаварыйнай эксплуатацыі газавых прыбораў і ўсёй сістэмы газазабеспячэння. Менавіта гэтым і займаецца служба ўнутрыдамавых сістэм.

У майстра ёсць спіс спажываўцаў газавога абсталявання, па якім згодна з графікам ён наведвае адрасы і абслугоўвае газавы абсталяванне. Працедура гэтая абавязковая і планаваная: 200 — 300 тысяч у залежнасці ад маркі катла. Аднак, пагадзіцеся, гэта не такая ўжо вялікая цана для бяспекі.

УНП 400035057

ЯК ЗАТРЫМАЦЬ МОЛАДЗЬ НА СЯЛЕ І СПЫНІЦЬ КРАДЗЯЖЫ, ведаюць на КСУП «Козенкі-Агра»

Вось такія «воблачныя» дамы пабудавалі для сваіх работнікаў «Козенкі-Агра».

Пэўна, ніхто не стане спачацка, што праца ў сельскагаспадарчай галіне — адна з самых цяжкіх. Таму для таго, каб трымаць сельгаспрадпрыемства на высокім узроўні і атрымаць ад яго прыбытак, трэба прыкладаць нямала намаганняў. І людзям, якія гэта робяць, хоцяцца шчыра падзякаваць. Удвая падзяка і здзіўленне ўзрастаюць, калі аказваецца, што на зямлі працуе... моладзь. Думаецца, такога ў наш час не бывае? Памыліцеся!

У гаспадарку «Козенкі-Агра» мы звярталі праз чатыры гады з апошняга нашага візіту, і трэба адзначыць, за гэты час тут шмат што змянілася. Але найменным застаецца самае галоўнае: сельгаспрадпрыемства па-ранейшаму з'яўляецца адным з найлепшых у Мазырскім раёне.

— Пабудавалі і год таму ўвалі ў эксплуатацыю малочнавадарны комплекс на 600 гадоў дойнага статку ў Тварычаўцы, там жа рэканструявалі малочнавадарную ферму за ўласныя сродкі. Набылі новую тэхніку, у Нараўлянскім раёне ўзялі ў арэнду 1200 га зямлі, якая пуставала, а цяпер апрацоўваецца, — пералічвае дырэктар камунальнага сельскагаспадарчага ўнітарнага прадпрыемства «Козенкі-Агра» Уладзімір ЖЫЛІН.

Асноўныя вытворчыя спецыялізацыі КСУПа з'яўляюцца вытворчасць малака і мяса, вырошчванне збожжавых і зернебабовых, кармавых і тэхнічных культур, бульбы. У галіне раслінаводства спецыялісты гаспадаркі робяць стаўку на ўкрааненне прагрэсіўнай тэхналогіі, павышэнне эфектыўнасці выкарыстання зямель. Для правядзення ўсіх відаў палюваў работ тут ёсць неабходная тэхніка, прычальнікі і наяўныя аргатары.

— За апошнія гады гаспадарка пабуйнела. Цяпер яна ўключае ў сябе васьмю фермаў амаль на ўсё тры тысячы гадоў буйной рагатай жывёлы, з якіх больш за 1,5 тысячы — дойныя статкі. Чатыры фермы — малочнавадарныя. Падчас нядаўняй

мадэрнізацыі пабудавана дзве, і столькі ж рэканструявана. Удасканалілі і ферму па адкорме быкоў. Каля 900 гэтых жывёлін пад наглядом толькі двух спецыялістаў тут гуляюць на волі без прывязі на агароджанай тэрыторыі. Захоўваюць — будучы ёсць з кармавога стала, захоўваюць — схаваюцца ў хлеу альбо ў ценісты лес. Амаль як зурбы!

Пра тое, што ў гаспадарцы справы ідуць добра, сведчыць не толькі ўвядзенне новых комплексаў і зямляў, а і сацыяльная падтрымка, якую аказваюць работнікам на прадпрыемстве. Напрыклад, за апошнія чатыры гады для іх пабудавалі два 20-кватэрныя і адзін 12-кватэрны дом з гарачай вадой, газавым ацяпленнем, і ў якасці бонусу кожнаму 20 хвілін ад іх да Козенкаў ходзіць аўтобус. Таму не дзіўна, што каля 70% са 190 чалавек калектыву ў гаспадарцы складаюць маладыя спецыялісты. Калі працадуца не толькі плаціць зарплату, а яшчэ і забяспечвае жыллем — чаму б не працаваць? Дарэчы, сярэдні заробак тут недалёкі ад сталічнага: сёлета за чатыры месяцы ён склаў 6200 млн рублёў. Праўда, укладанне дырэктар, добрыя грошы атрымлівае той, хто сапраўды працуе.

— Калі мы прыязджаем сюды на інфармацыйна-прапагандыскую групу райвыканкама, ніякай сацыяльнай напружанасці няма ўвогуле. Сядзіць поўная зала работнікаў, і настолькі свабодна ідзе дыялог, пануе такое ўзаемаразуменне, і разам з тым адчуваецца па-гаспадарку цвёрдая рука кіраўніка, што разумееш: любое пытанне тут можна спакойна вырашыць у рабочым парадку, — дадае загадчыца сектара ідэалагічнай работы Мазырскага райвыканкама Алена ПІЛПОНЧЫК.

— Цяпер нармальна заробная плата і добрыя ўмовы для працы: на кожнай ферме і ў майстэрні абсталяваныя душ, ёсць спецадзедзе, маем басейн для механізатараў, сталовую са сваім кухарам і таннымі абедамі — бо гатуюць са сваёй прадукцыі, — працягвае Уладзімір Жылін.

Штодня гаспадарка прадае 25 тон малака на 120 млн рублёў. Сёлета за чатыры месяцы вырочка ад рэалізацыі прадукцыі, работ і паслуг склала 26 554 млн рублёў, што больш чым на 6 млн перавышае леташнія паказчыкі. Прыбытак гаспадаркі за студзень — красавік гэтага года склаў 2 674 млн рублёў, што на 600 млн больш, чым за аналагічны перыяд мінулага года.

Намеснік дырэктара па ідэалагічнай працы Руслан ЮНЦІК і работнік майстэрні: механізатар Віталь ЯРМАК, праектынт Аляксей ГУШЧЫН.

Аператар машынага даення Людміла ВЯСКОўСКАЯ.

Можа здавацца, што гэта занадта жорсткія меры, але, як запэўнівае дырэктар, дзейсныя: ужо гадоў пяць у выкананні — аб'яўляюць вымову і на месца пазбаўляюць пайка. Калі дапусціць парушэнне другі раз — зноў вымова і пазбаўленне пайка ўжо на два месяцы. Калі праштрафіўся тры разы — строга вымова, пазбаўленне пайка і ўсіх гадавых даплац.

— Спазніўся на працу ці нечага не выканаў — аб'яўляюць вымову і на месца пазбаўляюць пайка. Калі дапусціць парушэнне другі раз — зноў вымова і пазбаўленне пайка ўжо на два месяцы. Калі праштрафіўся тры разы — строга вымова, пазбаўленне пайка і ўсіх гадавых даплац.

На Дошчы гонару адзначаны найлепшыя працоўнікі гаспадаркі: механізатары, жывёлаводы, спецыялісты. Сярод іх — механізатары бацька і сын Мікіцін (Аляксандр Аляксеевіч і Міхал Аляксандравіч), Застаўніцкі Сяргей Васільевіч, Верамейчык Павел Рыгоравіч; брыгадзір МТФ «Козенкі» Малеванная Таіса Канстанцінаўна; аператар машынага даення кароў Яўдакава Дана Сігізмундаўна, Бягіева Настася Пятроўна; жывёлаводы на дагадоўванні і адкорме буйной рагатай жывёлы Ранчынская Галіна Іванаўна, Скрэд Волга Дзмітрыеўна, Дадацкая Тацяна Пятроўна, Халадоўкі Тацяна Мікалаеўна.

Вядома, усё не пералічыш — сумленна і аддана на гаспадарцы працуюць многія, і кіраўніцтва заўсёды гэта заўважае і ценіць.

УНП 400064885

СТАРАЮЦЬ УСЕ!

Калі дыягназ — не перашкода вучобе і творчасці

Ніна Бандарэнка і Наташа Ярмошына сустракаюцца нас у чорным і белым сцягнічкіх касцюках з рукавамі...

ніцы, шпакуючы, падносячы, займаемся дэкупажам, — распавядае кіраўнік па гурткавай рабоце Юлія ПРАКОФ'ЕВА.

Па яе словах, творчасць неабходна людзям з асаблівасцямі, бо яна дысцыплінуе, дапамагае супакойцца і расслабіцца.

Калі ў гарадскіх умовах людзі з інваліднасцю маюць больш магчымасцяў — тыя ж заняткі ў карэкцыйным цэнтры, то ў вёсцы ім фактычна няма куды дзявацца.

— Наша ўстанова патэрна для разаблітці, сацыяльна-бытавой адаптацыі. Ёсць тут гурткі: спартыўны, творчая майстэрня, гурток кройкі і шыва, аграфарафі, камп'ютарныя курсы.

Фота Сяргея ІКІНАСОВА

Хлопчыкі і дзяўчаты ствараюць вырабы ў самых розных тэхніках: ад арыгамі да выпальвання па дрэве.

лідаў карыстацца пыласосам, банкаматам, пральнай машынай, гатаваць ежу — многія з іх ніколі не сутыкаліся з гэтымі рэчамі.

— Яшчэ мы рэгулярна ўдзельнічаем у розных конкурсах — тут і песні, і танцы, і дэка-

ратыўна-прыкладная творчасць. Штогод праводзім турзлёт «Палеская вясёлка» — нашы калегі прыязджаюць да нас з усёй вобласці.

А яшчэ ў аддзяленні праходзяць дабрачынныя акцыі — людзі запрашаюць цырульнікаў, касметолагаў, якія бясплатна робяць прычоскі і макіяж.

— Яшчэ мы рэгулярна ўдзельнічаем у розных конкурсах — тут і песні, і танцы, і дэка-

Дзівана СЕРАДЗІЮК.

ІЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению ООО «Стройнабкомплект» (продавец) проводит открытый аукцион по продаже лечебно-профилактического корпуса,

общей площадью 2549,5 кв.м (инв. № 600/C-41842), расположенного на земельном участке с кадастровым номером 623685200001000513, площадью 1,4240 га по адресу: Минская область, Минский район, Острошицкий-Городокский с/с, район аг. Острошицкий Городок.

Начальная цена с НДС — 4 960 000 000 бел. руб.

Задаток 10% от начальной цены (496 000 000 бел. руб.), перечисляется на р/с № 3012108200016 в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», БИК 153001369, г. Минск, УНП 690324015, государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 20 (двадцати) банковских дней со дня проведения, если иное не предусмотрено договором купли-продажи.

Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.rlt.by.

Предъязычное объявление было опубликовано в газете «Звязда» от 11.06.2015.

Аукцион состоится 07.07.2015 в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Чакалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 06.07.2015 до 16.00 по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224-61-34, (8029) 102-21-17.

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ТОРГАХ

Наименование (описание) имущества и его стоимость ЛОТ №1. Микроавтобус вагон GAZ-322133, рег. знак АВ5180-2, 2008 г.в., начальная стоимость лота 62 700 000 белорусских рублей.

Собственник (владелец) имущества Производственное унитарное частное предприятие «Друш»

Место нахождения имущества Витебская область, г. Толочин, ул. Мелиораторов, 1А. По всем вопросам, касающимся осмотра имущества, обращайтесь к директору ПЧУП «Друш» Роговскому Николаю Николаевичу, тел. 8 (029) 6223724

Наличие обременений Не имеется

Место (адрес), дата и время проведения торгов Отдел принудительного исполнения управления принудительного исполнения главного управления юстиции Витебского облисполкома г. Витебск, ул. «Правды», 32, каб. 316 02 июля 2015 года в 10.00

Справочная информация об организаторе торгов Отдел принудительного исполнения управления принудительного исполнения главного управления юстиции Витебского облисполкома 210029, г. Витебск, ул. «Правды», д. 32, каб. 316 Судебный исполнитель Атрахимович Николай Александрович, тел. (0212) 60 02 63

Условия и порядок проведения торгов 1. Подать письменную заявку на участие в торгах и дать подписку об отсутствии препятствий для приобретения имущества, предусмотренных законодательством.

2. Внести задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества на депозитный счет управления принудительного исполнения главного управления юстиции Витебского облисполкома № 3642903001037 филиала № 200 — Витебского областного управления ОАО «АСБ Беларусбанк», каб. 635, УНП 300002505 не позднее 14.00 01 июля 2015 года.

РУП «Институт недвижимости и оценки» (Организатор аукциона) сообщает о лотах ОАО «Гостиница Планета» (Продавец) с торгов, назначенных на 30.06.2015, с лота №1: право заключения договора аренды помещения №95 площадью 12,9 м², расположенного на 1-ом этаже здания гостиницы «Планета».

ОАО «Управление механизации № 91» извещает своих акционеров, что очередное собрание акционеров состоится 24 июля 2015 года в 10 часов по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, 11.

Приорбанк Group

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 января 2015 г.

Table with columns: № п/п, Наименование статьи, Символ, Пункт примечаний, на 1 января 2015, на 1 января 2014. Includes sections for АКТИВЫ, ОБЯЗАТЕЛЬСТВА, and СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ.

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ за 2014 год

Table with columns: № п/п, Наименование статьи, Символ, Пункт примечаний, 2014 год, 2013 год. Includes sections for ПРИБЫЛЬ, РАСХОДЫ, and ИТОГ.

Аудиторское заключение независимой Аудиторской организации ООО «Эрнст энд Янг» по годовой консолидированной финансовой отчетности «Приорбанк» ОАО и его дочерних организаций как банковского холдинга, подготовленной по итогам деятельности за 2014 год

Г-ну Костюченко Сергею Александровичу Председателю Правления «Приорбанк» ОАО Акционерам, Наблюдательному совету и Правлению «Приорбанк» ОАО Национальному банку Республики Беларусь Мы провели аудит прилагаемой годовой консолидированной финансовой отчетности «Приорбанк» Открытое акционерное общество и его дочерних организаций как банковского холдинга (далее «Банк»).

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ ОТЧЕТ ОБ ИЗМЕНЕНИИ СОБСТВЕННОГО КАПИТАЛА за 2014 год

Table with columns: № п/п, Наименование показателя, Символ, уставный фонд, эмиссионный доход, резервный фонд, накопленная прибыль (убыток), фонды переоценки статей баланса, всего собственный капитал, Доля неконтролирующих акционеров, Всего собственный капитал, принадлежащий головной организации-банку.

СВЕДЕНИЯ О КОНСОЛИДИРОВАННОМ СОВОКУПНОМ ДОХОДЕ за 2014 год

Table with columns: № п/п, Наименование статьи, Символ, Пункт примечаний, 2014 год, 2013 год. Includes sections for Прибыль, Переоценка основных средств, Переоценка нематериальных активов, Переоценка ценных бумаг, Переоценка инструментов хеджирования, Переоценка прочих статей баланса, ИТОГО совокупный доход.

«Приорбанк» Открытое акционерное общество на годовую консолидированную финансовую отчетность Банка как банковского холдинга на 1 января 2015 года признано несуществующим.

Обязанности руководства аудируемого лица по подготовке годовой консолидированной финансовой отчетности Руководство аудируемого лица несет ответственность за подготовку и представление годовой консолидированной финансовой отчетности, прилагаемой к шестидесяти восьми листам, в соответствии с законодательством Республики Беларусь по бухгалтерскому учету и отчетности и за систему внутреннего контроля, необходимую для составления годовой консолидированной финансовой отчетности, не содержащей существенных искажений допущенных вследствие недобросовестных действий или ошибок.

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ ОТЧЕТ О ДВИЖЕНИИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ за 2014 год

Table with columns: № п/п, Наименование статьи, Символ, Пункт примечаний, 2014 год, 2013 год. Includes sections for ПОТОКИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ ОТ ОПЕРАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ, ПОТОКИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ ОТ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ, ПОТОКИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ ОТ ФИНАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.

«Приорбанк» Открытое акционерное общество

Временно и.о. Председателя Правления Главный бухгалтер Дата подписания 30 апреля 2015 г. Финансовая отчетность банка в полном объеме размещена на сайте банка по адресу: http://www.priorbank.by/news/accounting/oms/ Лицензия на осуществление банковской деятельности №5 Р5 № 12 от 06.05.2013 года. УНП 100220190.

дени инструкции по составлению консолидированной финансовой отчетности банковских групп, банковских холдингов», Постановлением Правления Национального банка Республики Беларусь от 24 января 2007 года № 15 «Об установлении форм отчетности для головных организаций банковских групп, банковских холдингов и утверждения Инструкции о порядке осуществления надзора за банковской деятельностью на консолидированном уровне» и другими нормативными правовыми актами Национального банка Республики Беларусь, регулирующими порядок ведения бухгалтерского учета и подготовки финансовой отчетности для банков Республики Беларусь и действующими в отчетном периоде.

Прочие вопросы Годовая консолидированная финансовая отчетность не имеет своей целью представление финансового положения и результатов деятельности в соответствии с принципами или методами бухгалтерского учета, общепринятыми в странах помимо Республики Беларусь. Соответственно, годовая консолидированная финансовая отчетность не предназначена для лиц, не знакомых с принципами, процедурами и методами бухгалтерского учета, принятыми в Республике Беларусь.

Грушевич Олег Владимирович Начальник отдела консолидирования в области бухгалтерского учета, аудитор ООО «Эрнст энд Янг» Квалификационный аттестат аудитора Министерства финансов Республики Беларусь № 0000738 от 14 мая 2003 года, без ограничения срока действия.

Грушевич Олег Владимирович Начальник отдела консолидирования в области бухгалтерского учета, аудитор ООО «Эрнст энд Янг» Квалификационный аттестат аудитора Министерства финансов Республики Беларусь № 0001794 от 26 февраля 2010 года, без ограничения срока действия.

Временно и.о. Председателя Правления «Приорбанк» ОАО Директор ООО «Эрнст энд Янг» С.И. Шишов В.В. Манцьева

■ Прамая лінія

ПРА ДАПАМОГУ НА ДЗЯЦЕЙ І НЕ ТОЛЬКІ

Якія новыя віды сямейнай дапамогі з'явіліся ў гэтым годзе? На якую падтрымку ад дзяржавы ўвогуле могуць разлічваць сем'і? Хто можа атрымаць сямейны капітал? Як можна будзе яго выкарыстаць?

На гэтыя і іншыя вашы пытанні адказаў намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны **Аляксандр Аляксеевіч РУМАК** падчас прамой лініі «Сацыяльная падтрымка сем'і», якая прайшла ў рэдакцыі «Звязды». Сёння мы публікуем самыя цікавыя і актуальныя пытанні і адказы на іх.

— Мне завуць Байко Аксана Іванаўна. Я жыву ў Брэсцкай вобласці, Пінскім раёне. У нас з мужам трое дзяцей. Муж працаваў у будаўнічым упраўленні ў Мінску вяхатнымі спосабам. Ён звольніўся, бо яго не задавальняла зарплата. Разлік фірма яму не дае: папрасілі трыццаць пачкаць. Але тыдзень ужо прайшоў. Я ўчора патэлефанавала туды і зразумела, што грошай не будзе. Мне ўвогуле адказалі: «Звяртайцеся, куды хочаце...»

— Аксана Іванаўна, гэтым пытаннем займаецца Дэпартамент дзяржаўнай інспекцыі працы. Для сплання канчатковага разліку пра звальненні ваш муж можа звярнуцца ў Мінскае гарадское ўпраўленне Дэпартамента па адрасе: г. Мінск, вул. Кісялёва, 4, па месцы знаходжання арганізацыі, з пісьмовым зваротам. Там павінны разабрацца з гэтым пытаннем.

Таксама ваш муж мае права звярнуцца на працягу 3 месяцаў з моманту звальнення ў суд па месцы знаходжання арганізацыі для сплання ўсіх выплат і сярэдняга заробку за затрымку разліку пра звальненні.

— Добры дзень! Вам тэлефануе Наталля Францаўна Кавязо з Астраўца. Мы — шматдзетная сям'я, у нас чацвёра дзетак. Мы стаім на чарзе на паляшэнне жылёвых умоў. Ці можам мы скарыстацца сямейным капіталам, пакуль не далі крэдыт?

— Наталля Францаўна, пакуль што вы не можаце выкарыстаць сродкі сямейнага капіталу. Заканадаўства гаворыць, што гэтымі грошамі можна будзе скарыстацца на будаўніцтва толькі па заканчэнні 18 гадоў з даты нараджэння вашага малодшага дзіцяці.

— Зразумела. Скажыце, а вы ўжо аформілі дакументы на яго?

— Так. І цяпер з нецярпеннем чакаем, калі грошы паступяць на рахунак.

— Калі вы ўжо адкрылі рахунак, грошы абавязкова будуць на яго налічаны.

— Мне завуць Полазава Алена, тэлефаную вам з Полацка. Чула, што ў гэтым годзе з'явіўся новы від дапамогі на дзяцей. Раскажыце пра гэта, калі ласка.

— Сапраўды, з 1 студзеня гэтага года ўказам кіраўніка дзяржавы № 572 у нашай краіне уведзены новы від дапамогі сем'ям на дзяцей. Новай дапамога тычыцца тых сем'яў, у якіх выхоўваецца дзіця да трох гадоў і маюцца яшчэ дзеці, якім не споўнілася 18 гадоў. Яе памер складае 50% бюджэту пра-

жытачнага мінімуму незалежна ад колькасці дзяцей, што выхоўваюцца ў сем'і. Сёння гэта 737 400 рублёў.

Хачу адзначыць, Алена, што права на атрыманне гэтай дапамогі не залежыць ад даты нараджэння дзіцяці — да 1 студзеня 2015 або пасля. Калі яно нарадзілася да 1 студзеня 2015 года, то новая дапамога прызначаецца з 1 студзеня. Калі дзіця нарадзілася ўжо ў гэтым годзе, яна будзе прызначана з даты яго нараджэння.

Звартацца па прызначэнне новай дапамогі варта па месцы атрымання дапамогі па доглядзе дзіцяці ва ўзросце да 3 гадоў. І яшчэ адзін вельмі важны момант — не забывайцеся на тэрміны звароту па прызначэнне дапамогі. Аналагічна іншым дапаможкам на дзяцей, для звароту па яе прызначэнне ўстаноўлены 6-месячны тэрмін з дня ўзнікнення права на яе. Так што калі дзіця нарадзілася да 1 студзеня 2015 года, то звароту па прызначэнне дапамогі трэба не пазней за 30 чэрвеня 2015 года.

— Добры дзень! Гэта Талабчук Ганна Рыгораўна са Слуцка вас турбуе. У мяне такое пытанне: як можна будзе выкарыстаць сямейны капітал?

— Ганна Рыгораўна, як будучы выкарыстоўвацца сродкі сямейнага капіталу, залежыць ад рашэння сям'і. Каб максімальна ўлічыць інтарэсы ўсіх яе членаў, прадугледжаны шырокі пералік напрамкаў іх выкарыстання:

- ✓ паляпшэнне жылёвых умоў (будаўніцтва ці набыццё жылля, капітальны рамонт і рэканструкцыя, пагазненне пазыкі, запаванасці па крэдыце, выдадзеным на будаўніцтва (рэканструкцыю) жылля і выплаты працэнтаў па ім);

- ✓ атрыманне адукацыі;
- ✓ атрыманне паслуг у сферы аховы здароўя;

- ✓ атрыманне паслуг у сферы сацыяльнага абслугоўвання;
- ✓ фарміраванне назапашальнай (дадатковай) пенсіі маці (мачачі) у поўнай сям'і альбо маці (бацькі) у няпоўнай сям'і.

Пры гэтым сродкі сямейнага капіталу могуць размяркоўвацца на адзін або некалькі кірункаў адначасова, у поўным аб'ёме або па частках.

Але хачу адзначыць, што выкарыстоўваць сродкі сямейнага капіталу можна па заканчэнні 18 гадоў з даты нараджэння дзіцяці, у сувязі з нараджэннем (усынаўленнем, удачарэннем) якога сям'я набыла права на капітал. У асобных выпадках выкарыстаць

Фота Кірыліяна ДРЮБАВА.

капітал можна і датэрмінова, прычым незалежна ад перыяду часу, які прайшоў з даты яго прызначэння, — на атрыманне членам сям'і платных медыцынскіх паслуг. Для гэтага патрэбна заключэнне ўрачэбна-кансультацыйнай камісіі дзяржаўнай арганізацыі аховы здароўя аб неабходнасці атрымання членам або членамі сям'і такіх паслуг.

— Мне завуць Ірына Аляксандраўна, я тэлефаную вам з Мінска. У нас у сям'і двое непаўналетніх дзетак, аднаму яшчэ няма трох гадоў. Я хацела б даведацца, ці можна мой муж пайсці ў дэкрэтны адпачынак і дзе ён будзе атрымліваць дапамогу?

— Ваш муж зараз працуе?

— Так.

— Працоўным кодэксам прадстаўляецца права працоўнаму бацьку на адпачынак па доглядзе дзіцяці, калі маці выходзіць на працу або атрымлівае адукацыю ў дзённай форме навучання альбо ажыццяўляе іншыя віды дзейнасці, напрыклад, з'яўляецца індывідуальным прадпрыемальнікам, рамеснікам.

Так што калі вы працуеце, то ваш муж можа пайсці ў дэкрэтны адпачынак. Дапамогу па доглядзе дзіцяці ён будзе атрымліваць па месцы сваёй працы. Але спачатку вам неабходна падаць па месцы атрымання дапамогі заяву аб спыненні яе выплаты і атрымаць даведку аб памеры дапамогі на дзяцей і перыядзе яе выплаты.

— Мне завуць Шэлэг Ларыса Іванаўна, я вам з Наваполацка тэлефаную. Чула, што сродкі сямейнага капіталу можна накіраваць на дадатковую пенсію для маці. Раскажыце падрабязней пра гэта і як яе можна аформіць.

— Спачатку, Ларыса Іванаўна, хачу адзначыць, што адной з умоў прадстаўлення сямейнага капіталу з'яўляецца нараджэнне, усынаўленне (удачарэнне) трэцяга ці наступнага дзіцяці ў перыяд з 1 студзеня 2015 года да 31 снежня 2019 года. І распрацаваны сродкамі сямейнага капіталу вы зможаце па заканчэнні 18 гадоў з даты нараджэння, усынаўлення (удачарэння) дзіцяці, у сувязі з нараджэннем, усынаўленнем (удачарэннем)

якога сям'я атрымала права на прызначэнне сямейнага капіталу.

Для накіравання сродкаў сямейнага капіталу на назапашальную (дадатковую) пенсію вам трэба будзе звярнуцца ў Беларусбанк з заявай аб выкарыстанні сродкаў сямейнага капіталу на фарміраванне назапашальнай (дадатковай) пенсіі. Пасля гэтага Беларусбанк пералічыць грошы на спецыяльны рахунак фонду, адкрыты ў банку. Гэтыя сродкі фондам будуць размяшчацца ў банку, упаўнаважаным абслугоўваць дзяржаўныя праграмы, з мэтай налічэння на іх прыбытку.

Скарыстацца назапашальнай (дадатковай) пенсіяй можна будзе, пачынаючы з месяца, наступнага за месяцам дасягнення вамі агульнаўстаноўленага пенсійнага ўзросту. Назапашальная пенсія будзе выплачвацца ў памеры бюджэту пражытачнага мінімуму ў сярэднім на душу насельніцтва, дзючага ў месяцы, за які яна выплачваецца. Калі сродкаў на выплату пенсіі ў такім памеры недастаткова, яна выплачваецца ў памеры астатку сродкаў вашага індывідуальнага асабовага рахунку.

— Скажыце, а калі мне споўніцца 55 гадоў раней, чым майму дзіцяці 18, я змогу атрымліваць дадатковую пенсію са сродкаў сямейнага капіталу?

— Трэба ўлічваць сказанае вышэй: распрацаваны сродкамі сямейнага капіталу можна тады, калі трэціму ці наступнаму дзіцяці, народжанаму ў перыяд з 1 студзеня 2015 года да 31 снежня 2019 года, у сувязі з нараджэннем якога сям'я атрымала права на прызначэнне сямейнага капіталу, споўнілася 18 гадоў.

— Лашч Людміла Уладзіміраўна з вёскі Пласок Любанскага раёна вас турбуе. У нас дачка — інвалід, ёй 4 гады. Я хацела б даведацца, дзе я магу ўзяць бясплатны

білет на аўтобус, каб завезці сваю дачку-інваліда ў Бараўляны?

— У касе на вакзале — пры прад'яўленні пасведчання аб інваліднасці. Дзіця-інвалід і асоба, якая суправаджае яго, маюць права на бясплатны праезд на чыгуначным, водным і аўтамабільным пасажырскім транспарце агульнага карыстання рэгулярных прыгарадных зносін (акрамя таксі). Пры суправадженні дзіцяці-інваліда ў вас таксама ёсць права на бясплатны праезд ва ўсіх відах гарадскога пасажырскага транспарту (акрамя таксі), прычым незалежна ад месца жыхарства.

— Добры дзень! Гэта Антон Лойка, я з Мінска. Скажыце, калі ў сям'і маці паехаў працаваць у Расію, ці можа бацька, які пражывае ў Беларусі, аформіць водпуск па доглядзе дзіцяці да трох гадоў? І ці мае ён права на дапамогу па доглядзе дзіцяці?

— Бацька можа аформіць водпуск па доглядзе дзіцяці да трох гадоў, але толькі ў выпадку, калі маці працуе на тэрыторыі Беларусі. Гэтага патрабуе наша заканадаўства.

— Мне завуць Хамячкова Алена Анатольеўна, г. Мінск. У мяне такое пытанне: ці ўключаецца час знаходжання ў водпуску па доглядзе дзіцяці ў стаж працы для прысваення кваліфікацыйнай катэгорыі інжынеру?

— Алена Анатольеўна, давайце з самага пачатку: водпуск па доглядзе дзіцяці да дасягнення ім узросту трох гадоў уключаецца ў стаж працы, а таксама ў стаж працы па спецыяльнасці, прафесіі, пасадзе ў адпаведнасці з заканадаўствам.

Што ж тычыцца прысваення спецыялісту кваліфікацыйнай катэгорыі па займаемых ім пасадах, то яно праводзіцца ў парадку, які вызначаецца калектыўным дагаворам, пагадненнем або наймальнікам у адпаведнасці з кваліфікацыйнымі характарыстыкамі пасада спецыялістаў, прадугледжанымі Аўдзіям кваліфікацыйным даведнікам пасада служачых, з улікам рэкамендацый атэстацыйнай камісіі.

Святлана БУСЬКО. busko@zviazda.by

У ТЭМУ

Пра тату ў дэкрэце

Сёння ў Беларусі ў водпуску па доглядзе дзіцяці знаходзіцца каля 2,7 тысячы мужчын. Гэта ўсяго каля 1% ад агульнай колькасці тых, хто знаходзіцца ў дэкрэтным водпуску.

Між тым, у Еўропе тата ў дэкрэце — зусім не навіна. Еўрапейскім мужчынам нягледзячы на ​​малыя дзіця не сорамна: гадоўнае, каб пры гэтым былі захаваны даходы і зменшаны выдаткі. Першай краінай, якая заканадаўча замацавала права мужчын на водпуск па доглядзе дзіцяці, стала Нарвегія: з пачатку 90-х гадоў там прадстаўляецца дэкрэтны водпуск не толькі мамам, але і татам.

У Германіі ўрад заахвочвае тат на роўні з мамамі сыходзіць у дэкрэт, гарантуючы грашовую дапамогу і захоўванне за бацькам дзіцяці яго працоўнае месца. А шведскі тата наогул абавязаны па законе хача б месяц пасядзець дома са сваім малым. Нешта падобнае ёсць і ў Японіі. Японскія ўлады адраўляюць мужчын-бацькоў, якія працуюць у муніцыпальных установах, у прымусовы 40-дзённы водпуск па доглядзе дзіцяці.

У нашай краіне згодна з Працоўным кодэксам водпуск па доглядзе дзіцяці да дасягнення ім трох гадоў можа прадстаўляцца

не толькі жанчыне, але і працоўнаму бацьку або іншым сваякам дзіцяці, якія фактычна ажыццяўляюць догляд яго, з выплаты штотыднёвага дзяржаўнай дапамогі. Але, як бачым, беларускія мужчыны карыстаюцца такой магчымасцю вельмі рэдка.

Чым можа быць карысны дэкрэтны водпуск таты? Мы ўжо прыводзілі ў «Звяздзе» словы намесніка старшын Фонда ААН у галіне народнаасельніцтва (ЮНФПА) ў Беларусі Алены Каскы пра тое, што мужчыны, залучаныя ў актыўнае бацькоўства, практыкуюць менш рызыкоўныя паводзіны і, адпаведна, радзей гінуць у працаздольным узросце ад знешніх прычын. Акрамя таго, па яе словах, вопыт скандынаўскіх краін, дзе значна больш працэнт мужчын бярэць водпуск па доглядзе дзіцяці, паказвае, што мужчыны пры гэтым становяцца больш мяккімі і гуманнымі, а давер грамадства да іх павышаецца.

Псіхолагі, са свайго боку, кажуць, што татава выхаванне вельмі карысна для дзіцяці, бо з'яўляецца больш роўным. Мужчыны адрозніваюцца псіхазэмацыянальнай стабільнасцю, яны не пакутуюць ад рэзкіх перападаў настрою і паспярэдавай допрэсіі. Дзеці, выхаваныя ў такіх умовах, больш бацька, мысляць больш рацыянальна і лагічна, чым іх аднагодкі, якіх выхоўвала ў асноўным маці.

■ Да ведама

ТВОРЧЫЯ РАБОТНІКІ НЕ БУДУЦЬ ПЛАЦІЦЬ ПАДАТАК «НА ДАРМАЕДСТВА»

Паводле ўказа Прэзідэнта, яны атрымаюць прафесійны сертыфікат

Пачынаючы з 3 ліпеня тэа, хто афіцыйна не працаваў з пачатку 2015 года, будучы прызнаны дармаедамі і, адпаведна, з 1 студзеня 2016 года пачнуць атрымліваць павышаныя на аплата адпаведнага падатку. Між тым, днямі Прэзідэнт падпісаў указ №251, паводле якога творчыя работнікі могуць атрымаць прафесійны сертыфікат і не аплачваць гэты падатак.

Як вядома, у адпаведнасці з дэкрэтам №3 «Аб папярэджанні сацыяльнага ўтрыманства» асобы, якія ажыццяўляюць творчую дзейнасць у якасці творчага работніка, прызначаюцца асобамі, якія прымаюць ўдзел у фінансаванні дзяржаўных выдаткаў. Гэты статус пацвярджаецца творчым саюзам, членам якога з'яўляецца творчы работнік.

А як быць тым беларусам, якія займаюцца творчасцю, але не знаходзяцца ў творчых саюзах (пісьменніку, мастакоў, музычных дзеячаў, дызайнераў і інш.) Яны павінны будучы пацвердзіць свой статус перад спецыяльнай камісіяй пры Міністэрстве культуры і атрымаць адпаведны сертыфікат.

— У Міністэрстве культуры фарміруецца экспертная камісія з прадстаўнікоў усіх творчых саюзаў краіны. Яе ўзначальваюць намеснік міністра Ірына Дрыга, — распавяла «Звяздзе» начальнік аддзела арганізацыйнай работы і інфармацыі Міністэрства культуры Ілона НЕМАВА. — Гэтая камісія будзе разглядаць заявы па пацвярджэнні статусу творчага работніка і выдаваць сертыфікаты.

Прафесійны сертыфікат творчым работнікам будзе выдавацца бясплатна ў месячны тэрмін з дня падачы заявы ў дзейнічаць на працягу 5 гадоў. Каб яго атрымаць, трэба падаць у камісію заяву, а таксама свае творы, якія пацвярджаюць статус творчага работніка.

Святлана БУСЬКО. busko@zviazda.by

■ Побач з намі

ТЫНКОЎШЧЫКІ З МУРАВАНКІ

УПЕРШЫНЮ Ў КРАІНЕ БУДАЎНІЧУЮ СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЬ АТРЫМАЛІ ПАСТАЯЛЬЦЫ ПСІХАНЕЎРАЛАГІЧНАЙ УСТАНОВЫ

Дзякуючы сумеснаму праекту Мураванскага дома-інтэрната для псіханеўралагічных хворых, Гродзенскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта, ГРДУ імя Янкі Купалы і Гродзенскага дзяржаўнага прафесійнага ліцэя будаўнікоў № 1 дзевяць маладых людзей прайшлі трохмесячнае навучанне і атрымалі пасведчання аб прысваенні кваліфікацыі дзяржаўнага ўзору.

ДАВАЙЦЕ ПАСПРАБУЕМ!

— Аднойчы кіраўнік Мураванскага дома-інтэрната Тарэса ЖУКОВСКАЯ распавядала: «Давайце навучым нашых хлопцаў будаўнічым спецыяльнасцям, дапаможам ім адаптавацца да самастойнага жыцця». Мы, зразумела, пагадзіліся, — кажа дырэктар Гродзенскага дзяржаўнага прафесійнага ліцэя будаўнікоў №1 Алена ЖАЛЕЗНЯКОВІЧ.

У ліцэі ўжо маюць вопыт навучання дзяцей ва ўзросце ад 15 да 16 гадоў з асаблівасцямі псіхалагічнага развіцця. Падлеткі практыкуюцца на будоўлях, атрымліваюць спецыяльнасць і потым працяваюць адукацыю. Больш за тое, яшчэ на працягу двух гадоў у ліцэі сочаць, як праходзіць іх адаптацыя ў працоўных калектывах. Для такой катэгорыі ёсць абмежаванне па працы на вышыні, але ўвогуле патрабаванні да іх нічым не адрозніваюцца. Выконваюць, напрыклад, тую ж норму тынканання і пафарбоўкі, які і іншыя.

— Мы можам паказаць некалькі аб'ектаў, дзе працавалі групы мала-

ГЭТА БЫЎ... СТАНОЎЧЫ ШОК

У Мураванскім доме-інтэрнат мы прыехалі разам з прафесарам кафедры медыцынскай псіхалогіі і псіхатэрапіі Гродзенскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта, доктарам медыцынскіх навук Аленай КАРАЛЁВАЙ і намеснікам дэкана медыка-псіхалагічнага факультэта Віктарам ВАРАНЦОМ. Яны там ужо не проста госці, а партнёры, сябры. І не толькі яны, але і многія студэнты медуніверсітэта, якія ўдзельнічаюць у праекце «Мураванка» па паляпшэнні сацыяльна-псіхалагічнага развіцця хворых псіханеўралагічнага профілю.

Што тычыцца навучання «мураванцаў» будаўнічым спецыяльнасцям, то задача Алены Каралёвай была ў тым, каб вызначыць людзей, у якіх ёсць адпаведная матывацыя, і дапамагчы гэтае жаданне развіць. Каб яны хацелі жыць лепш, каб ім было цікава. Нават Алена Рыгораўна, прафесар і навуковец па бацькам дзіцяці яго працоўнае месца. А шведскі тата наогул абавязаны па законе хача б месяц пасядзець дома са сваім малым. Нешта падобнае ёсць і ў Японіі. Японскія ўлады адраўляюць мужчын-бацькоў, якія працуюць у муніцыпальных установах, у прымусовы 40-дзённы водпуск па доглядзе дзіцяці.

У нашай краіне згодна з Працоўным кодэксам водпуск па доглядзе дзіцяці да дасягнення ім трох гадоў можа прадстаўляцца

— Нават не верыцца, што за доўгай кароткі час яны выканалі такі аб'ём работ, прычым з выдатнай якасцю! — сказала Алена Жалезняковіч, урачыня прафесійныя дакументы «навапечаным» тынкоўшчыкам і малярам.

— Нават не верыцца, што за доўгай кароткі час яны выканалі такі аб'ём работ, прычым з выдатнай якасцю! — сказала Алена Жалезняковіч, урачыня прафесійныя дакументы «навапечаным» тынкоўшчыкам і малярам.

Алена КАРАЛЁВА, прафесар Гродзенскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта: — Вопыт Мураванскага дома-інтэрната паказвае, што нават у падобнай установе можна зрабіць так, каб людзі жылі цікава, рэалізуючы свае здольнасці і нават авалодаючы працоўнай спецыяльнасцю. І вельмі важна зрабіць усё магчымае па падтрымцы сацыяльна-псіхалагічнай і прафесійнай адаптацыі такіх людзей, каб яны адчувалі сябе раўнапраўнымі членамі грамадства.

Цяпер я ўжо проста душой прыкпіла да гэтага дома, — дзеліцца Алена Каралёва.

На паверсе, дзе свой першы ў жыцці прафесійны экзамен здавала брыгада тузішых будаўнікоў, завяршаліся рамонтныя работы. Усе ідзі былі ад іх саміх — і па дызайне, і па каларовых рашэннях. Стараліся зрабіць так, каб кожны пакой быў адметны, адрозніваўся ад іншых.

— Я рады, што навуковы будаўнічы спецыяліст, — кажа Сяргей Лапаткін.

Вельмі падабаецца яна і Івану Сяюко. Дарчы, ён з задавальненнем даглядае сад, дзе атрымліваюць някелскі ўраджай ярылык, а таксама агарод, які часткова забяспечвае інтэрнат бульбай, цыбуляй, капустай і буркамі.

УРОКІ ЖЫЦЦА

— Нашы студэнты-валанцёры спачатку з трывогай пераступалі парог гэтай установы. Але ад'езджалі з вялікім жаданнем энду сюды вярнуцца. Цяпер ужо больш за 100 ахвотных прыехаць у гэты інтэрнат, каб нечым дапамагчы яго пацыентам, нават не

Старшыня камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Гродзенскага аблвыканкама Анатоль ЗІМНАВОДА:

— Наша мэта — выпусціць гэтых людзей у сацыюм і, у канчатковым выніку, аднавіць іх дзейзольнасць, каб яны маглі працаваць у любой арганізацыі. А пакуль малады спецыялісты будучы дзедзінічаны на рамонтных работах у Мураванскім доме-інтэрнате, а магчыма, і ў іншых установах гэтага профілю. Дарчы, у Васілішках ёсць маладыя людзі, якія, атрымаўшы дзездзольнасць, сёння ўжо стацыйнарадна вучацца ў ліцэі бытавога абслугоўвання. І потым будучы працаўладкаваны па сваёй спецыяльнасці.

можам адразу ўсіх узяць, — гаворыць Віктар Варанец.

Супрацоўніцтва медуніверсітэта з Мураванскім домам-інтэрнатам доўжыцца два гады. Ужо як сябры дзякуючы туды і студэнты ГРДУ імя Янкі Купалы, якія навучанцы на спецыялістаў па сацыяльнай рабоце. Прычым лідэра не толькі ў тым, каб будучыя медыкі і сацыяльныя работнікі атрымалі прафесійныя навыкі па доглядзе псіханеўралагічных хворых. Не менш важна, што наладжаны чалавечыя стасункі — дзякуючы сумесным святкам, канцэртам, спартыўным спаборніцтвам, суботнікам па навадзеным парадку і азеленым тэрыторыі інтэрната.

— Гэта для студэнтаў не толькі прафесійная практыка, але і ўрокі жыцця, — лічыць Віктар Варанец. Дарчы, сваё супрацоўніцтва з домам-інтэрнатам у медуніверсітэце не збіраюцца абмяжоўваць нейкімі сацыяльнымі рамкамі сацыяльнага праекта «Мураванка». Вярціцца, што гэтае партнёрства наогула, з новымі ініцыятывамі і карыснымі справамі.

Барыс ПРАКОПЧЫК. prakopchik@zviazda.by

Гродзенскі р-н

НЕПАЎТОРНАЯ АЎРА ВІЦЕБСКА, або Дзе і як сустрэнуць «зорак»?

Карэспандэнты «Звязды» напярэдадні адкрыцця «Славянскага базару» наведалі гатэлі і рэстараны, якія будуць прымаць «зорак».

ванне ў самым дарагім (вялікія апартаменты) трэба заплаціць больш за 1,6 мільёна за суткі.

У рэстаране афіцыянтка, якая летась абслугоўвала «зорак», распавяла пра стравы, якія асабліва ім спадабаліся. Напрыклад, гурт «Чынгісхан» вельмі хваліў «Шашлык экзатычны». Яго інгрэдыенты: філе птушкі з памідорамі, грыбамі, перцам і шампін'ёнамі. А вось Стасу Міхайлаву падабаюцца... фірменныя сасіскі.

Як той сказаў, «на ўра» ў «зорак» ішлі і дранкі. Апошніх вялікі выбар: з ікрой, з грыбамі, сёмгай... І фірменныя клёцкі ахвотна заказваюць.

Наконт выліку — узімаюць ціск і настрой настойкай беларускай вытворчасці і расійскай гарэлкі. Кажуць, ад яе раніцай галава не баліць.

Афіцыянтка прызналася, што першадычна «карыстаецца службовым становішчам»: калі бачыць, што «зорны» кліент задаволены, сціпла просіць аўтограф.

Новая кавярня недалёка ад дырэкцыі «базару».

«Зорныя» апартаменты ў гатэлі «Лучоса».

УСЁ ЗА «ПАЎРУБЛЯ»

«Трохзорны» гатэль «Ветразь» недалёка ад «Лучоса». Ён вядомы «тэматычнымі» нумарамі. Напрыклад, ёсць цэлы паверх з нумарамі, стылізаванымі пад замкі Беларусі. Многія «кватэры» маюць уласныя назвы і арыгінальны дызайн. Госьць можа выбраць нумар з улікам свайго настрою і густу: «Бульбаш», «Браслаўскія напевы», «Шакаладная слакуса», «Дзвінскі бровар». Сярод іншых гэсці чкаюць: «Гігіекая ноч», «Зімяная вішня», «Кроплі дажджу», «Свежаць пацудуць» і «Беларуская песня»...

Ужы пры падыходзе да рэстарана разумееш, што тут харчуюцца «базарныя» гэсці. Падлога, дзверы ўпрыгожаныя фірменным «знакам» фестывалю — валочкай. Прыемна, што меню і на беларускай мове. Афіцыянткі расказалі і пра асобнае вегетарыянскае, і пра ажно «Люблю страву за паўрубля» (каожна каштуе 50 тысяч рублёў. — Аўт.).

У рэстаране цэны не надта кусаюцца. Напрыклад, вінегрэт каштуе 6000 рублёў, філе мясое смажанае — 63 тысячы, кальмар фаршыраваны (яйка, грыбамі, цыбуляй, сырам) — 71 750 рублёў... Сняданкі на выбар — па 60 тысяч рублёў кожны.

— Мы ўжо гэсціна прымалі ў сябе «зорак», паважаных людзей. Напрыклад, Марк Разоўскі (драматург, народны артыст Расіі, мастакі кіраўнік тэатра «У Нікіцкіх варот». — Аўт.) быў. Дзякуй казалі дэпутаты з Расіі, Беларусі... Так, вы маеце рацыю, у кавярні можна адчуць сябе, як у Ізраілі. «Эйлат» — горад на поўдні Ізраіля, на беразе Чырвонага мора. Ён — турыстычная мекка. Сам я родам з Азербайджана, вучыўся ў Баку і доўгі час жыў у Ізраілі. Нядаўна ў Віцебску адкрыў кавярню, бо горад спадабаўся і клімат. Прапануювам тут стравы ізраільскай і азербайджанскай кухні. Выбар багаты, усё робім са свежых і кашэрных прадуктаў. На кожны стол можам падаць мангал на адкрытым агні. Гарбаты ізраільскую трох гатункаў у хрустальных шклянках прапануюваем. І кава ёсць — таксама з зямлі запаветнай. Цукар баслаплатна, варэнне, цукеркі на кожным сталі, еш колькі хочаш! — кажа гаспадар Аляксандр Якобаў.

Гаспадар падкрэсліў, што кліенты будуць адчуваць сябе ў кавярні, быццам у гасцяў у даўняга знаёмца. Але такая гэсціна — толькі для цвярозых. Сразумела, што тым, хто хоча спакойна правесці час і смачна паесці, заўвядта вясёлае суседства можа не спадабацца.

Гаспадар хоча, каб удзельнікі «базару», якія будуць харчавацца ў яго за «базарную валочку» — «вацількі», атрымалі поўную асалоду. Паказаў мне кнігу заўваг і прапанов. Падзякі на розных мовах...

— Расійскім удзельнікам падабаецца беларускае піва. Свае яны і дома могуць купіць. І віно беларускага разліва папулярнае, бо, вядома, каштуе танней, чым малдаўскае. Хоць і апошняе ў нас ёсць, — распавядаюць афіцыянткі.

А ў буфэце дадалі, што на памяць паставілі куліяць маленькія фірменныя шакаладкі па цане 2000 рублёў. А запальнічка ад «Ветразя» каштуе 11 тысяч.

«САМ Я — З АЗЕРБАЙДЖАНА»
На пяхонаднай вуліцы Суворова, у трох хвілінках хады ад дырэкцыі «базару» — новая кавярня «Эйлат».

У цэнтры Віцебска запрацавалі і іншыя кавярні. Апошніх, як і пунктаў адпачынку, штодгод становіцца больш. І ў кожнай сваёй «фішка». Гэсці будзе чым здзівіцца. Але ж па традыцыі самае галоўнае — гэсцінасьць гараджан. Каб старажытны Віцебск стаў яшчэ больш прывабным, рамантуецца дарогі, рэстаўруюць і аднаўляюць храмы, рамантуюць помнікі архітэктуры. Непаўторная аўра Віцебска, як прызнаваліся многія «зоркі», патхняе, ачышчае, надае сіл. Нездарма Шагал так цаніў сваю малую радзіму. І ў наш час горад прыцягальны для майстроў мастацтваў.

Ужо зусім хутка — 9 ліпеня — пачнецца «базар». Якім будзе 24-ы па ліку фестывалю ў «Звяздзе».

Аляксандр ПУКШАНСКІ. pukshanski@vziazda.by

■ Па той бок прылаўка

ТУРЫСТЫ ПАВІННЫ БЫЦЬ ЗАДАВОЛЕННЫ

Напярэдадні Дня Незалежнасці Міністэрства гандлю ўзмацніла контроль за работай аб'ектаў, размешчаных у месцах, якія карыстаюцца папулярнасцю ў турыстаў.

Напрыклад, у Нясвіжы і Міры толькі за два тыдні чэрвеня была спынена спроба рэалізацыі праграмі тавараў на суму звыш 12 мільёнаў рублёў. Пры гэтым падобныя факты выяўлены ў 12 з 18 аб'ектаў гандлю і грамадскага харчавання, паведамляе прэс-служба міністэрства. Апроч таго, практычна ў кожным аб'екце не захоўваўся асартыментны пералік, мелі месца парушэнні тэхналогіі прыгатавання страў, парадку ажыццяўлення кантролю за якасцю прадукцыі ўласнай вытворчасці і г.д. Па выніках праверак прыпынена праца дзвюх крам і аднаго аб'екта грамадскага харчавання, якія належаць прыватным унітарным гандлёвым прадпрыемствам з Нясвіжы і Міры.

Кантрольныя мерапрыемствы працягваюцца. Пры гэтым асабліва ўвага таксама будзе надавацца аб'ектам, размешчаным у гасцінцах, аэрапортах, вакзалах і г.д.

Сяргей РАСОЛЬКА. sr@vziazda.by

ДАРЭЧЫ

Усяго з пачатку года Міністэрствам гандлю правярана больш за 1,2 тысячы аб'ектаў гандлю і грамадскага харчавання. Па выніках праверак складзена і накіравана ў судовыя органы 1660 пратаколаў ад адміністрацыйных правапарушэнняў, прыменена штрафных санкцый на суму звыш 4,3 мільярда рублёў, прынялася дзейнасць 193 аб'ектаў гандлю і грамадскага харчавання.

■ Сезон

НА АДПАЧЫНАК — З ВЕДАННЕМ СПРАВЫ

Як сведчыць статыстыка, далёка не ўсе адпачывальнікі вывучаюць нацыянальныя асаблівасці культуры краіны, у якую накіроўваюцца ў відпуск. І дарма, бо ім, магчыма, прыйдзецца даведацца аб тых жа асаблівасцях на ўласным горкім вопыце. Калі перафразіраваць вядомы выраз, то ў гэтым выпадку веданне будзе не толькі гарантыя ад непрыемнасцяў, але і гарантам свабоды. І для тых турыстаў, хто хоча быць папярэджаным, а значыць, узброеным, авіякампанія Fly Dubai склала гід па незвычайных забаронах у розных дзяржавах.

Юць толькі ў аптэках. У мясцовых ёсць двухсэнсоўны выраз «Singapore, the fine city», які можна перакласці і за выдатны горад, і як горад штрафваў.

Васямнаццаць вам ужо? Распіцце спіртных напояў або нават проста знаходжанне ў нецвярозым стане ў грамадскіх месцах катэгорычна забаронена ў ААЭ. Праўда, ёсць спецыяльныя ліцэнзаваныя ўстановы, але і там вам павіна быць не менш за 18 гадоў (у Дубаі) або 21 года (у Абу-Дабі). А пара, якая не знаходзіцца ў афіцыйным шлюбе, не зможа зняць нумар у гатэлі Эміратаў. Гэта пераследуецца па закону, які распаўсюджваецца і на турыстаў. Парушальніку дэпартацыя з краіны, а могуць нават аддаць пад суд. У ААЭ таксама забаронены электронныя цыгарэты, іх могуць канфіскаваць на мяжы.

Толькі без рук. Піць, вядома, вельмі зручна есці без нажа і відэльца, проста трымаючы рукамі

Таксама ў Сінгапур няма сэнсу цягнуць з сабой хатняга гадаванца, таму што яго дазволена трымаць толькі ў гатэлі (кватэры), а ў грамадскіх месцах з ім з'явіцца нельга. Там жа не атрымаецца распакаваць, з'явіўшы келіх-дурца на ноч не ў спецыяльна адведзеных месцах: з 22.30 да 7 раніцы распіцце алкаголю па-за барамі, кавярнямі і гатэлямі забаронена.

Вы хто? Чай і Кітай прынята піць выключна без малака. Папрасіць падаць яго да чаўвання — гэта нават не маветон, а крыўда. У краіне не прынята абдымацца або цалавацца, калі толькі вы не знаёмыя з чалавекам вельмі-вельмі блізка.

А я табе казаў — не свішчы! Свістаць ноччу ў Тайландзе лічыцца дрэннай прыкметай: мясцовыя жыхары могуць пудумаць, што вы спрабуете выклікаць злых духаў. Таіцы таксама вельмі нервова ставяцца да тых, хто крытыкуе іх краіну. У краіне не варта спрабаваць паказаваць на нешта ніжнімі канечнасцямі або, барані Божа, дакрануцца імі да кагосьці: гэта абраза.

Толькі без рук-2. У Індыі не прынята вітаць людзей з дапамогай якога-небудзь фізічнага кантакту, нават поціску рукі. Пра абдымкі, пацалункі і паляванні па спіне не варта і казаць.

Дай на чай! У многіх краінах Еўропы (напрыклад, у Італіі) лічыцца абсалютна нармальным пакідаць чэявых у кавярнях і рэстаранах. Але ў ШВА так не прынята, паколькі, як правіла, заробак абслуговага персаналу ў значнай ступені складаецца менавіта са сродкаў, пакінутых наведвальнікамі

на чай. Праігнараваць гэтае правіла — значыць зрабіць вельмі грубы ўчынак.

Для зусім дурняў. Здавалася б, відавочна: не варта выкарыстоўваць нацыскае прывітанне ў Германіі. Пра тое, што гэта быў жарт, ёсць рэальная магчымасць расказаць у судзе: парушальнікам пагражае да пяці гадоў пазбавлення волі.

Іван КУПАРВА. hvir@vziazda.by

■ 3 жыцця кантрабандыстаў

СПРАБАВАЎ УВЕЗЦІ МАРЫХУАНУ

Здарылася гэта ў пункце пропуску «Брузгі» на ўездзе ў нашу краіну з Польшчы, куды прыйшоў аўтобус «Сетра» зносінамі Берлін — Мінск.

Падчас мытнага кантролю ў сумцы аднаго з пасажыраў срод асабістых рэчаў была знойдзена кардонная скрыня, у якой быў поліэтыленавы пакет з раслінным рэчывам зялёнага колеру. Згодна з заключэннем эксперта, канфіскаванае рэчыва агульнай вагой больш за 35 грамаў з'яўляецца неспечным наркатычным сродкам — марыхуанай, пра што паведамлілі ў прэс-групе Гродзенскай рэгіянальнай мытні. У адносінах да грамадзяніна, які працаваў у сталіцы, заведзена крмінальная справа. За здзяйсненне злачынства прадугледжана адказнасць у выглядзе пазбавлення волі тэрмінам ад трох да сямі гадоў з канфіскацыяй маёмасці.

Сяргей РАСОЛЬКА. sr@vziazda.by

ПАМЕЖНІКІ ПЕРАШКОДЗІЛІ СУСТРЭЧЫ СА СВЯЯКАМІ

40-гадовы грамадзянін Грузіі, які раней меў праблемы з законам на тэрыторыі Беларусі, паспрабаваў прабраць у нашу краіну з Украіны. Памежнікі затрымалі парушальніка мяжы ля вёскі Самёнаўка.

Затрыманне адбылося ў момант спробы перадолець мяжу інжынерных збудаванняў і загарод, а спрацоўка сейсмічных датчыкаў дапамагла памежнікам дакладна вызначыць месца парушэння. Са слоў затрымананага, ён хацеў наведваць сваякоў у Наваполацку. Версія будзе праверана, а пакуль у дачыненні зламаныя складзены пратакол за неаказнае перасячэнне дзяржаўнай мяжы Беларусі.

Ірына АСТАШКЕВІЧ. astashkevich@vziazda.by

ДАЛЕЙ ЦЕПЛАЗОЗ ЦЫГАРЭТЫ НЕ ПАВЁЗ...

На Ашмянскай мытні затрымалі партыю кантрабандных цыгарэт.

Пры мытным аглядзе саставу цеплавоза з сыпучым грузам былі знойдзены кардонныя скрыні,

Валар'ян ШКЛЕННІК. schklennik@vziazda.by

АПЕРАЦЫЯ «МАДЭРНЫЗАЦЫЯ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Аднак на падыходзе куды больш магутныя аўтамабілі. Шэраг іх мадэляў быў створаны ў апошнія гады згодна са спецыяльнай дзяржаўнай навукова-тэхнічнай праграмай. Летась канструктары завяршылі распрацоўку паўнапрывадных шасі «МАЗ» з аб'ёмам цыстэрнаў у 11 і нават больш тон, якія і былі прадстаўлены падчас візиту прэм'ер-міністра. Магчыма, атрамліваюцца ў разы большыя, чым тыя, якія былі раней. Толькі ўявіце сабе: пяць старых аўтамабіляў замяняе адзін новы! Гэта вельмі важна падчас тузішняга пажаару. Старыны «Зіл» выліў свае 2,5 тонны вады — і паехаў запраўляцца новай парцыяй.

адпраўца на пасты пераважна ў глыбокіну. У вялікіх гарадах мы іх не ўбачым. І справа тут у перапоўненых легкавымі аўтамабілямі дварах, дзе для такой цыстэрны не застаецца месца для манёўраў. З падобнымі праблемамі ратаўнікі тако ж Мінска сутыкаюцца пастаянна. Таму для гарадоў пакінулі менш габарытныя пяцітонкі.

Ужо дзейнічае беларуская распрацоўка — незвычайная пажарна-помпавая станцыя. Яшчэ з часоў СССР яна складалася з двух аўтамабіляў. Адзін перавозіў цэнтрабежную помпу, якая падавала ваду, напрыклад, з самага блізкага вадаёма, а другі вёз рукавы, па якіх гэтая вада і ішла да ратаўнікоў, як па шлангу. Цяпер жа бела-

рускія канструктары стварылі пажарна-помпавую станцыю, якая можа таксама і транспартаваць рукавы. Такім чынам, няма неабходнасці ў другім аўтамабілі. І месца пад рукавы праектавана шмат — станцыя, якая будзе працаваць на шасі «МАЗ», зможа падаваць ваду на адлегласць да двух кіламетраў. Дзякуючы ёй лясныя, тарфяныя, балотныя пажары будзе тушыць зручней.

АПЕРАТЫЎНАСЦЬ ПЕРШ ЗА УСЁ

Аўтамабіль з цыстэрнай аб'ёмам у 11 тон быў прэзентаваны ў маі на міжнароднай

выставе ў Маскве «Комплексная біспека-2015». Магутная паўнапрывадная машына вельмі спадабалася расійскім колегам. Для іх ужо ўмяна вельмі падыходзіць — вялікая адлегласць паміж населенымі пунктамі, якія раздзелены не заўжды якаснымі дарогамі. Убачыў свет і распрацаваны для Рэспубліканскага атрада спецыяльнага прызначэння пажарна-аварыйны ратавальны аўтамабіль. Яго можна будзе нават апэратыўна транспартаваць на лятальным апарце для ліквідацыі надзвычайных сітуацый у іншых краінах.

Частка падраздзяленняў Міністэрства перасаджваецца на аўтамабілі айчынай вытворчасці Geely. Датчыніца гэта тых, хто будзе праводзіць прафілактычныя мерапрыемствы, правяраць на пажарную бяспеку арганізацыі, дастаўляць апэратыўныя групы на месца пажараў. Вылучацца ён будзе на дароце яркай расфарбоўкай з чырвонымі палосамі.

У СВАІМ

Раней амаль усе амуніцыя ратаўнікоў набывалася за мяжой. Аднак у апошнія дзесяцігоддзі перавага за беларускім вытворцам. Пры гэтым характарыстыкі вопраткі і сродкаў абароны пастаянна паліпаўшаюцца — спецыялісты, якія адказваюць за матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне, збіраюць ад ратаўнікоў прапановы па удаскан-

На аўтамабілі Geely з адмысловай расфарбоўкай перасаджваецца частка падраздзяленняў Міністэрства па надзвычайных сітуацыях.

А ёсць жа ў нашай краіне дастаткова населеных пунктаў, дзе адчуваецца недахоп вады. Цяпер жа ганяць лішні раз аўтамабіль і марнаваць на яе пошукі дэфіцытны час і паліва ўжо не давядзецца. Палепшаны і іншыя тэхнічныя характарыстыкі. Так, цыстэрны і пенабак зроблены са спецыяльнага шкляпластыку. У адрозненне ад металу, гэты матэрыял непадуладна карозіі. А гэта значыць, што тэхніка праслужыць больш. Такія машыны — працяг сістэмнай работы: з 2013 года 89 падраздзяленняў па ўсёй краіне атрымалі тэхніку з аб'ёмам 10 тон ці болей. Звышзжыцця цыстэрны

Кантрамарка

Тэатр выходзіць на прастору

«А тое, што ў вас на стале кнігі Леніна і Сталіна ляжаць, — гэта сьвядамае рашэнне ці выпадковасць?» — пытаецца ў рэжысёра Алены Сілуцінай крытык Таццяна Арцімовіч. Некаму пытанне падаецца дробязным, аднак насамрэч значэнне мае ўсё: і пасведчанне ўзнагароджанага пасмяротна капітана па правую руку, і прыстасаванне для штампойкі фальшывых акцызаў па левую, і некалькі кніг са збораў твораў непасрэдна перад вачыма. Тэатр выходзіць за межы сцэны, пераўтвараючы рэальнасць у дэкарацыю. У Мінску зладзілі чытанні п'ес у музеі, школьным двары і камп'ютарным клубе.

ВЫШЛІ ЗА ЗАЛЫ

Вы працягваюць тэатр, а трапляеце на закінуты завод. Ідэя паглядзець спектакль, аднак надзяваецца навушнікі і разглядаеце помнікі 18+. Чытанне ўрошце арганізавалі ў імправізаваным класе на адкрытым паветры — гледзючы рассядзілі за парты ва ўнутраным дварыку Цэнтра сучасных мастацтваў.

Дзеянне п'есы Андрэя Іванова «Гэта ўсё яна» (рэжысёр Андрэй Іванов) разгортваецца ў двух паралельных сусветах. Рэальным, дзе маці і сын-падлетак не могуць знайсці агульнай мовы пасля таго, як трагічна пайшоў з жыцця бацька. І віртуальным, дзе маці прымае на сябе маску дзядзючы-школьніцы і наладжвае камунікацыю праз сацыяльныя сеткі. Прачыталі гэтую п'есу ў інтэрнэт-клубе Devilice.

НЯМА ЧАГО ПАВЕДАМЛЯЦЬ — АДЧУВАЙЦЕ

Пра што думаецца пасля квесту па трох чытаннях? За асаблівасцямі новай прасторы прыхавана вельмі важная тэндэнцыя сучаснага тэатральнага працэсу: тэатр выходзіць з зоны пастылю, бо не можа паведаміць нам нешта новае, такое, чаго б мы не ведалі. Тэатр не імкнецца расказаць гісторыю пра тое, як належыць працьці жыццё, але імкнецца прымусяць нас нешта адчуць і перажыць. Дзесяцігоддзе нас у межах мастацтва і рэальнага жыцця, калі мы, напрыклад, намагаемся зразумець: стос кніг з твораў Леніна — мастацтвае рашэнне ці выпадковасць? Гэта насамрэч вельмі важна, і не столькі з-за выніку, колькі з-за працэсу пошуку мяжы

Фота Вікторыя БЕЛІКОВІЧ

рэальнасці. Працэс перажывання гэтай дэарыентацыі гледачамі сёння і ёсць адна з мэтаў стваральніцкага спектакля.

Сучасны тэатр шмат працуе з нашым падсвядомым. Пэўная арганізацыя прасторы і дзеяння мусіць выцягнуць камплект унікальных асацыяцый са сьвядомасці і падсвядомасці кожнага гледача. Дарослы чалавек садзіцца за парту, каб паслухаць п'есу, але гэтак дзеянне выклікае ў ім значна больш асабістых уступінаў і асацыяцый, чым першпачаткова закладалі стваральнікі спектакля. Так большасць з нас сніць кашмары пра здану экзаменаў, аднак у кожнага гэта свой сон. Узнікненне падчас прагледу спектакля ад гледача «эфекту свайго сну» і дабіваецца ад гледача сучаснага тэатра.

П'еры «Драма Live» (арганізатары аб'яцалі працягнуць чытанні ў межах праекта і ў наступным тэатральным сезоне) асвойваюць досыць ізаляваны прастору: музей, унутраны дварык, пакой інтэрнэт-клуба. Ідэя з чытай п'есы Паўла Пражко «Карына і Дрон» у адным з гандлёвых цэнтраў, на жаль, засталася нерэалізаванай (гэты прыклад і вышэй згаданы са школьным памяшканнем, дарэчы, дэманструюць, як цяжка бывае сёння тэатру дамагчыся сутыкнення з рэальнасцю ў любой ступені). Аднак ступень сутыкнення тэатра і рэальнасці — адно з самых важных пытанняў сучаснага тэатральнага працэсу. На мой погляд, вектар развіцця «Драма Live» заўважны: гэта пазнавальны крокі да ўзроўню суіснавання з рэ-

альнасцю, які, напрыклад, узорна дэманструе ў сваім праекце «Remote X» (дзе X — гэта назва горада, у якім ствараюць спектакль) нямецка-швейцарскага тэатральнага гурпа Rimini Protokoll. «Remote X» створаны ўжо больш як у дзясятку гарадоў розных краін (у тым ліку ў Маскве і Санкт-Пецярбургу). Група людзей у навушніках выходзіць на сапраўдных гарадскія вуліцы, дзе адбываецца штодзённае гарадское жыццё. Гледачы і адначасова ўдзельнікі спектакля, якіх выдзе штучны голас з навушнікаў, пачынаюць асвойваць гарадскую прастору і выконваць пэўныя дзеянні, падобныя да флэшмобаў (танцы на вуліцах, акцыя прастоту супраць немаведама чаго з выпадковымі прадметамі ў руках), тым самым правакучы рэакцыю гарадской прасторы і гараджан на свае дзеянні.

Праект «Драма Live», нягледзячы на пэўныя недахопы ўзаемадзеяння тэксту, тэатральнага дзеяння і прасторы (што дапамогло даць эксперыментальнай працы, якая найперш арыентаваная на спасціжэнне працэсу, тэхналогіі, спосабу), здаецца мне адной з самых знакавых падзей тэатральнага сезона 2014/2015 (аднак пакуль што без прэзэнціі на праграмае выказанне ці маніфест), бо зусім па-новаму асэнсаввае катэгорыю прасторы ў тэатры. І дзе магчымае кожнаму гледачу асэнсавваць сваю новую ролю ў тэатры.

Алена МАЛЬЧЭУСКАЯ. malchewskaia@zviazda.by

Ідзе выдатны летні месяц, які не саступае па прыгажосці квітнеючых ім у раслін.

ГВАЗДЗІК БАРАДАТЫ, АБО ТУРЭЦКІ

Вельмі папулярны для розных тыпаў кветнікаў. Кветкі доўга стаяць у рэзцы. Гваздзік барадаты — двухгадовая расліна, якая часта вырошчваецца як шматгадовая, вышыняй да 70 см. Кветкі дробныя, духмяныя, пурпурна-чырвоныя, аранжава-ружовыя, белыя, сабраны ў парасоны дыяметрам 8-12 см, распускаюцца ў май-чэрвені і цвітуць працягла. Ёсць мнства сартуў, якія адрозніваюцца па афарбоўцы кветак.

• **Асаблівасці вырошчвання.** Непатрабавальная расліна. Святлолюбівая, добра развіваецца і цвіце на ўрадлівых, дрэннажваных глебах з нейтральнай або слабащчэлачнай рэакцыяй, не выносіць пераўвільгатнення.

• **Гэта цікава.** Гваздзік у розных народаў — сімвал неадначасна: у італьянцы — талісман гаражага кахання і абярэг ад няшчасцяў, а ў бэльгіяцаў — залог утульнага сямейнага ачага і бацькоўскага клопату.

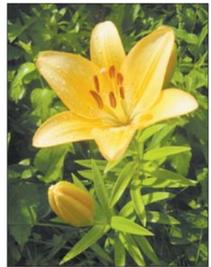
ЛІЛЕІ

Лілеі — вельмі эфектныя расліны, але яны валодаюць вялікай індывідуальнасцю і ім складана падабраць партнёраў у кветніку. Тым не менш лілеі жадаюць і кветнікаў розных тыпаў.

Лілеі — шматгадовая травяністая цыбульняная расліна з сямейства лілейных, вышыняй ад 25-30 см і да 1 м і больш. Кветкі рознай афарбоўкі і трубчастай, лейка-і бакалападобнай формы, адзіночныя або ў суквеццях, цвітуць працягла.

• **Асаблівасці вырошчвання.** Святлолюбівая, добра растуць і цвітуць на ўрадлівых, добра дрэннажваных глебах з дабуаўленым пяску. На адным месцы могуць расці 4-5 гадоў. Часцей за ўсё размножаюць дзяленнем гнязда цыбулі. Могуць пашкоджацца цыбульным каранёвым клішчом, цыбульным лістаедам, лілейнай мухай, тлей і захварэць на фузарыёз, шэрую гніль, плямистасць.

• **Гэта цікава.** Старажытныя грэкі лічылі кветку лілеі ўвасабленнем адзіства жанчыны і мужчыны, таму вянкамі з лілей упрыгожвалі галовы жаніха і нявесты на вясельных цырымоніях.

ПАЛІЎ І ПАДКОРМКА ТАМАТАЎ

Больш папулярныя агароднінныя культуры, чым памідоры і агуркі, у прадаўніцкай дачынае фронту, мабыць, не знайсці. Штогод у разгар сезона самыя надзейныя пытанні зноў становяцца «Як часта паліваць?» і «Як лепш за ўсё падкарміць?», каб ураджай быў усім на здава. Нялішне ўсё ўспомніць і раскласці па палічках.

Паліў

Большасць агародніцка старанна паліваюць вадой з шланга ўсе культуры запар, каб як мага больш «выціснуць» з абмежаванага часу вярчэння палівае «праз два дні на тры». Ну напярэдня ж так! А як правільна? Правільна ведаць, што «любіць» памідор, што яму трэба і ў якім асяроддзі камфортна.

Таматы не любяць ні засухі, ні лішчу вады. Самае спрыяльнае спалучэнне для іх — цёпла, суха, але на досыць увільготненай глебе. У народзе кажуць: «Памідоры любяць сухую галаву, але мокрую ногі». Калі вільгата недастаткова (па расліне адразу відаць), лісце абвісае, скручваецца, бутоны і завязі могуць абсыпацца. Калі ж вільгата зашліне, таматы пачынаюць хварэць, а недаспелыя плады лапаюцца і чарнеюць.

Важны правільны рэжым паліва. Пасля вяртання ў грунт пасад добра паліваюць і пакаіваюць у спакоі на 2-3 дні (можна і даўжэй), затым паліў робяць 1-2 разы на тыдзень багата, але з улікам сорта, памеру і надвор'я. На нізкарослыя маладыя кусты дастаткова будзе па 2-3 літры, тады як на паліў рослых гігантаў спатрэбіцца не менш за 10 л. Часта рэкамендуецца паліваць раз на 5-7 дзён нават у гарачы час. Але тут, як і ўсюды, павінен дзейнічаць прыняты мэтазгоднасці: калі бачым, што лісточкі павілі — бярэм і паліваем!

Паліваць памідоры лепш за ўсё раніцай. Пад карань. Калі ва-

да ўбярэцца, глебу неабходна неглыбока падрыхліць.

Вадку для паліва лепш за ўсё адстаіць і падагрэць. Вельмі добра, калі на участку ёсць бак, які можна пафарбаваць чорнай фарбай, каб вада на сонцы лепш нагрэвалася. Паліваць кусты таматаў зверху, на лісце, ды яшчэ і халоднай вадой са шланга — гэта як мінімум напалову загубіць ураджай.

Ідэальны варыянт — кропельны паліў. Калі ёсць магчымасць яго арганізаваць, тамат толькі скажа вам дзякуй: глеба будзе ўвесь час вільготнай, і ніякай спякота не страшная.

• **Падкармка** Тут таксама існуе шмат меркаванняў. Найбольш «хадавыя» версіі:

- 3 разы на працягу дачнага сезона,
- 4 разы за сезон,
- рэгулярна, кожныя 2 тыдні.
- Тут вырашаць толькі самому гаспадару ўчастка. Але ёсць пэўныя нормы і асаблівасці, якія трэба ўлічваць.
- **Азотныя ўгнаенні** вельмі моцна стымулююць нарастанне зялёнай масы (сцябла, лісця, пасынкі), і гэта вядзе да таго, што запавольваецца саспяванне пладоў. Таму набухаць «азоту» ў першую падкармку — не самае разумнае рашэнне.
- **Фосфарна-калійныя ўгнаення** варты аддаць перавагу, калі хочаце атрымаць памідоры з высокай колькасцю нітраўта.

Ну і ну!

Біўні для... асабістага карыстання

Праз рэспубліканскі пункт мытнага афармлення «Брузгі-2» на тэрыторыю Еўрасаюза ў «Фольксваген» справаляў вывезці прадметы, якія могуць мець культурную каштоўнасць.

Гаворка ідзе пра 28 біўняў маманта, а таксама рэстаўрацыйны матэрыял — агулам груз вагаў

400 кілаграмаў. У легкавым аўтамабілі яго справаляў вывезці грамадзянін Германіі, паведамлі падрабязнасці ў прэс-службе Дзяржаўнага мытнага камітэта. Як патлумачыў сам кіроўца, усе гэтыя прадметы ён вёз для асабістага калекцыі і яго не было мэты атрымаць камерцыйную выгаду. Зараз Гродзенская рэгіянальная мытная праводзіць праверку па факце законнасці вывазу вышэйназваных тавараў з тэрыторыі Еўразійскага эканамічнага саюза.

Сяргей РАСОЛЬКА. sr@zviazda.by

Звук народнай культуры ад Янкі Крука і Аксаны Катковіч

ТАЛІСМАН — звычайна невядлікая рэч, зробленая з прыродных матэрыялаў (расліны, дрэва, камяна, золата, серабра, медзі...), а таксама гэтыя матэрыялы, «апрацаваныя» прыродай, напрыклад, невядлікі камень з адтулінай («курыны бог»), «перуновы стрэльні» (кавалачкі драўніны, трэскі), якія з'явіліся пасля удару маланкі ў дрэва.

♦ Па ўяўленнях нашых продкаў талісман мог максімальна спрыяць яго ўладальніку ў розных жыццёвых сітуацыях, падчас вырашэння складаных праблем, аказваць станоўчы ўплыў на здароўе, гарманізаваць духоўны свет чалавека і яго паўсядзённыя грамадскія адносіны.

♦ Нярэдка талісманы чалавек рабіў сам. Для тых, хто шмат падарожнічаў, надзейным талісманам-памочнікам быў пасах ці тэкст замовы, выразаны на паверхні якой-небудзь рэчы ці напісаны на паперы. Відаць, усе жончыны ўпрыгожаны галавы, вушы, шыі і рук адначасова выконвалі ролю абярэга, амулета і талісмана, асабліва тады, калі спрактыкаваныя майстры рабілі іх на заказ ад будучага ўладальніка.

♦ Да свшчэнных талісманаў залічвалі зямлю, узятую з родных мясцін, асабліва ў тым выпадку, калі чалавек ад'язджае на доўга ці назусім.

♦ З цягам часу ролю талісмана пачалі выконваць атыбуты, якія рыхталі да правядзення каляндарных абрадаў. Так, штогод на Грамніцы кожная сям'я вылапала свечку-грамніцу, якая на працягу каляндарнага года выконвала ролю сямейнага і гаспадарчага абярэга. Аплаўленыя рэшткі грамніцы не ўплаўлялі ў наступную свечку, а пакідалі і насілі пастаянна пры сабе.

♦ Аналагічную функцыю выконвалі атыбуты абрадаў сямейна-родавай накіраванасці: засушаная пупавіна дзіцяці, кавалачак вясельнага каравага. З пакалення ў пакаленне перадаваліся пясенкі, у якія спавівалі дзіця пасля першага рытуальнага купання і падчас хрышчэння; заручальныя пясенкі бацькоў-юбіляраў.

♦ З прыходам хрысціянства кола талісманаў значна пашырылася. Іх ролю сталі выконваць драўляныя нацельны крыжык, ладанка, просвірка, свечка, медальёны з выявамі святых, у гонар якіх чалавек атрымаў імя, «святых пісьмы», імяныя абразкі.

Фота Андрэй БАРАБЕВІЧ

Даты Падзеі Людзі

24 ЧЭРВЕНЯ

1900 год — у вёсцы Жабчава Капыльскага раёна Мінскай вобласці нарадзіўся Кузьма Чорны (Рамануоскі Мікалай Карлавіч), беларускі пісьменнік. У 1916—1919 гг. вучыўся ў Нясвіжскай настаўніцкай семінарыі, у 1923—1925 гг. — у БДУ. Быў членам літаратурнага аб'яднання «Маладняк», старшынёй літаратурнага аб'яднання «Узвышша». У 1938 годзе арыштаваны. Да чэрвеня 1939 года знаходзіўся ў мінскай турме. З 1941-га быў у эвакуацыі ў Маскве, удзельнічаў у выданні газеты-платка «Раздаём фашысцкую гадзіну». У 1944 годзе вярнуўся ў Мінск, працаваў у часопісе «Беларусь». Аўтар раманаў «Зямля», «Айчына», «Трэцяе пакаленне», апавесці «Лявон Бушмар», «Люба Лук'янская», аповядаў. Выступаў таксама ў жанры драматургіі. Пераклаў на беларускую мову многія творы А. Пушкіна, М. Гогаля, М. Горькага, Я. Гашака і інш. Памёр у 1944 годзе.

1945 год — у Маскве на Краснай Парад Перамогі савецкіх воінаў у гонар перамогі над фашысцкай Германіяй у Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг. У ім прынялі ўдзел зводныя палкі франтоў,

Наркамата абароны СССР і ВМФ СССР, Ваенных акадэміі, вучылішчаў і часткі Маскоўскага гарнізона. Прымаў парад Маршал Савецкага Саюза Г. К. Жукаў, камандаваў парадом Маршал Савецкага Саюза К. К. Ракасоўскі. Падчас урачыстага маршу па Краснай плошчы наперадзю зводных палкоў усіх франтоў на спецыяльна абсталяваным аўтамабілі правезлі Сцяг Перамогі, які быў устаноўлены 30 красавіка над рэшткамі. Сярод удзельнікаў парады былі беларусы і ўраджэнцы Беларусі П. Я. Галавачоў, І. І. Гусакоўскі, С. А. Красоўскі, Ф. І. Перхаровіч, І. І. Якубоўскі і інш.

1990 год — прайшоў апошні канцэрт групы «Кіно» ў Маскве на Вялікай спартыўнай арэне Лужнікоў. На гэтым канцэрце, упершыню пасля маскоўскай Алімпіяды-80 быў запалены агонь у Алімпійскай чашы. Пасля гэтага Віктар Цой з Юрыем Каспаранам адасобіліся на лецішчы пад Юрмалай, дзе пад акустычную гітару пачалі запісваць матэрыял для новага альбома. Гэты альбом, дапісаны і зведзены музыкантамі «Кіно» ўжо пасля смерці Цоя, выйшаў у снежні 1990 года і атрымаў сімвалічную назву «Чорны альбом», з адпаведным афармленнем вокладкі.

Было сказана

Кузьма ЧОРНЫ, празаік, драматург, публіцыст: «Свет не толькі бязлітасны і жорсткі. Ён яшчэ ласкавы і ясны».

СЁННЯ

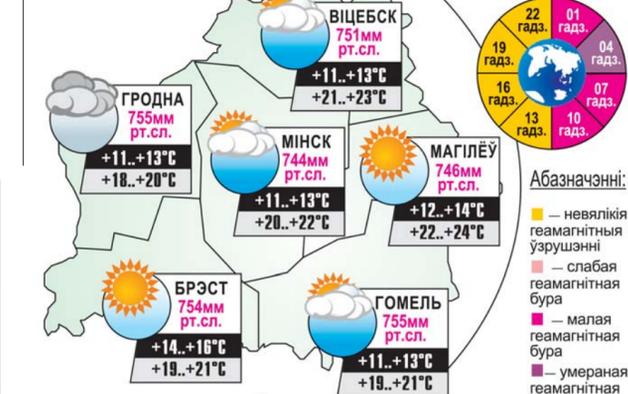
Месяц
Першая квадра ў 13.02.
Месяц у сусор'і Шалі.

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дзя
Мінск	4.38	21.46	17.08
Віцебск	4.19	21.44	17.25
Магілёў	4.28	21.36	17.08
Гомель	4.34	21.23	16.49
Гродна	4.55	21.59	17.04
Брэст	5.05	21.50	16.45

Імяніны
Пр. Яфрэма.
К. Нараджэнне Іаана Хрысціцеля.

ЗАЎТРА

...у суседзях

ВАРШАВА +18...+20°C	КІЕЎ +24...+26°C	РЫГА +17...+19°C
ВІЛЬНЮС +17...+19°C	МАСКВА +26...+28°C	С.-ПЕЦЯРБУРГ +18...+21°C

УСМІХНЕМСЯ

- Як даглядаць змей?
- Заробак ім своечасова прыносіць...
- У цукоцкай «камасутры» толькі дзве позы: у юрце і за юртай.
- Універсітэт.
- Вы стараста? Давайце залікуйкі, хто сёння здаў.
- Вось.
- Нагадайце, які курс?
- Па курсе Нацбанка, як і дамаўляліся.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар **КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч**.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЬБІН (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛІШЧУК, А. ЛЬВУКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВИНІУ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕУСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШКА.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 287 19 19 (тэл.факс); адрэдакцыі: пісьмаў — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 284 44 04, 287 17 21, сакратарыята — 292 05 82, адказных за выпуск дадатка: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандантаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31, па Мінскай вобл.: (017) 292 21 03; бухгалтэрыі: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; прыём тэл./факс: 287 17 79.

e-mail: info@zviazda.minsk.by, РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zviazda.by

(для звароту): zvarot@zviazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя на сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадруку матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адраснасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдакцыяна ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку», ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.092. Індэкс 63850. Зак. № 2483.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нумар падпісаны ў 19.30
23 чэрвеня 2015 года.